

17

REVUE PRO PRÁVO A TECHNOLOGIE

Ústav práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy univerzity

ROČNÍK 9 / ROK 2018 / ČÍSLO 17

REVUE.LAW.MUNI.CZ

České právo a informační technologie 2018

pořádá Ústav práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy univerzity
cyber.law.muni.cz

Konference bude rozdělena na plenární panelovou diskusi a jednání v šesti odborných sekcích. Pořadatel konference vyzývá zájemce o aktivní účast, aby hlásili své příspěvky do následujících odborných sekcí. Písemná vyhotovení příspěvků budou nabídnuta k publikaci v recenzovaném časopisu Revue pro právo a technologie (revue.law.muni.cz).

Účastnický poplatek
1190 Kč

Registrace a další informace na webu
cpit.law.muni.cz

1. Právní informatika

Témata: zpřístupňování judikatury, obohacování textů, zpřístupňování legislativy

Jakub Harašta

2. Právo na informace a otevřená data

Témata: právo na informace, PSI, licencování PSI, ochrana osobních údajů v kontextu PSI, aktuální judikatura k právu na informace, geodata, otevřená data, svoboda projevu, média, hate speech, fake news

Jakub Míšek

3. Platformy a sdílená ekonomika

Témata: online platformy, zprostředkovatelské služby, sdílená ekonomika, ochrana spotřebitele, pracovní právo, finanční právo, osobní údaje, nekalá soutěž, elektronická kontraktace, odpovědnost

Pavel Loutocký

4. GDPR a ePrivacy

Témata: ochrana osobních údajů v kontextu ePrivacy, záměrná a standardní ochrana osobních údajů, souhlas subjektů údajů, wifi tracking, cookies, lokalizační a provozní údaje, regulace OTT, regulace M2M a IoT

František Kasl

5. Elektronické důkazy v trestním řízení

Témata: elektronické důkazy, mezinárodní spolupráce při zajišťování elektronických důkazů, data retention

Václav Stupka

6. Autorské právo na jednotném digitálním trhu

Témata: autorská práva, výjimky a omezení, geoblokace, umělá inteligence jako autor, kolektivní správa, licencování, ochrana neosobních dat, databázová práva, vymáhání práv

Matěj Myška

Předběžný program konference

Čtvrtek 20. 9. 2018

- 13:00 - 14:00 registrace
 14:00 - 15:30 **plenární panelová diskuse**
Národní úprava ochrany osobních údajů
 Aula PrF MU
 (Panelisté: Radim Polčák; Zdeněk Kučera; František Nonnemann; další panelisté: TBA)
 15:30 - 16:00 přestávka na kávu
 16:00 - 17:30 **paralelní sekce**
1. Právní informatika
 (moderuje Jakub Harašta z ÚPT PrF MU)
2. Právo na informace a otevřená data
 (moderuje Jakub Míšek z ÚPT PrF MU)
 19:00 - 22:00 večere a networking
 (restaurace Sborovna)

Pátek 21. 9. 2018

- 8:00 - 9:00 registrace
 9:00 - 10:30 **paralelní sekce**
3. Platformy a sdílená ekonomika
 (moderuje Pavel Loutocký z ÚPT PrF MU)
4. GDPR a ePrivacy
 (moderuje František Kasl z ÚPT PrF MU)
 10:30 - 11:00 přestávka na kávu
 11:00 - 12:30 **paralelní sekce**
5. Elektronické důkazy v trestním řízení
 (moderuje Václav Stupka z ÚPT PrF MU)
6. Autorské právo na jednotném digitálním trhu
 (moderuje Matěj Myška z ÚPT PrF MU)
 12:30 - 14:00 individuální konzultace

REVUE PRO PRÁVO A TECHNOLOGIE

ROČNÍK 9 | ROK 2018 | ČÍSLO 17

DISKUZE

František Kasl: Blockchain, společenská smlouva digitálního věku?.....	3
Jan Zibner: Akceptace právní osobnosti v případě umělé inteligence.....	19

ANOTACE

Helena Pullmannová: Ústavní soud potvrzuje judikaturu Nejvyššího soudu v oblasti sdělování děl veřejnosti odkazem.....	51
D. Galajdová, F. Kasl, P. Loutocký, J. Míšek, H. Pullmannová, A. Štefanidesová, J. Zibner: Přehled aktuální judikatury I/2018.....	59

TÉMA

Ján Matejka, Alžběta Krausová, Vojen Güttler: Biometrické údaje a jejich právní režim....	91
--	----

Revue pro právo a technologie

Odborný recenzovaný časopis pro technologické obory práva a právní vědy zařazený na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice a v databázi ERIH PLUS. Recenzovány jsou příspěvky v sekci Diskuze a Téma.

Vychází dvakrát ročně. Toto číslo vyšlo 30. 6. 2018.

ISSN 1804-5383 (Print), ISSN 1805-2797 (Online), Ev. č. MK ČR E 19707

Vydává Masarykova univerzita, Žerotínovo nám. 9, 601 77 Brno, ČR, IČ 00216224

Šéfredaktor a kontaktní osoba: JUDr. Matěj Myška, Ph.D., Ústav práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Veveří 70, 611 80 Brno, ČR, tel: +420 549 494 751, fax: +420 541 210 604, e-mail: revue@law.muni.cz | www.revue.law.muni.cz

Zástupce šéfredaktora: Ing. Mgr. František Kasl

Redakce: JUDr. Jakub Harašta, Ph.D., Mgr. MgA. Jakub Míšek

Tajmnice redakce: Anna Štefanidesová

Editorka: Anna Štefanidesová

Redakční rada: doc. JUDr. Radim Polčák, Ph.D. (čestný předseda), JUDr. Zuzana Adamová, Ph.D., prof. JUDr. Michael Bogdan, B.A., LL.M., jur. dr. (Lund), JUDr. Marie Brejchová, LL.M., JUDr. Jiří Čermák, doc. JUDr. Bc. Tomáš Gřivna, Ph.D., doc. JUDr. Josef Kotásek, Ph.D., JUDr. Bc. Zdeněk Kučera, Ph.D., Mgr. Ing. Zbyněk Loebl, LL.M., JUDr. Ján Matejka, Ph.D., prof. RNDr. Václav Matyáš, M.Sc., Ph.D., JUDr. Matěj Myška, Ph.D., Mgr. Antonín Panák, LL.M., Mgr. Bc. Adam Ptašník, Ph.D., JUDr. Danuše Spáčilová, JUDr. Eduard Szattler, Ph.D., JUDr. Tomáš Ščerba, Ph.D.

Grafická úprava: Mgr. Martin Loučka, JUDr. Matěj Myška, Ph.D.

Tisk: POINT CZ, s.r.o., Milady Horákové 20, 602 00 Brno

Vydání tohoto čísla časopisu Revue pro právo a technologie bylo financováno z projektu „Právo a technologie VI“, MUNI/A/1015/2017.

Časopis © Masarykova univerzita, 2018

POKYNY PRO AUTORY

Revue pro právo a technologie je specializovaným odborným recenzovaným časopisem, který je zaměřen na technologické obory práva a právní vědy.

Časopis je zařazen od 1. 1. 2015 na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR a od 24. 6. 2015 do databáze ERIH PLUS.

Příspěvky zaslané do sekcí Téma a Diskuze jsou anonymně posuzovány minimálně dvěma nezávislými recenzenty a konečné rozhodnutí o publikaci příspěvků zaslaných do všech sekcí je v kompetenci redakční rady. Orientační doba recenze je jeden měsíc. Články neprochází jazykovou korekturou.

Příspěvky se podávají prostřednictvím redakčního systému dostupného na adrese www.revue.law.muni.cz.

DOPORUČENÝ ROZSAH PŘÍSPĚVKŮ:

Sekce Téma:	30 – 80 normostran
Sekce Diskuze:	5 – 30 normostran
Sekce Anotace:	2 – 10 normostran
Sekce Recenze:	1 – 5 normostran

(včetně mezer, poznámek pod čarou a seznamu použitých zdrojů)

CITAČNÍ STANDARD

Použité prameny je nutné citovat v souladu s citační směrnici ČSN ISO 690:2011.

Způsob citování a praktické příklady jsou dostupné v interpretacích normy ISO 690:2011, které jsou dostupné např. na www.ezdroje.muni.cz/prehled/zdroj.php?lang=cs&id=441.

Na jednotlivé prameny se odkazuje v textu číslem poznámky psané horním indexem (metoda průběžných poznámek).

TERMÍNY PRO DODÁNÍ PŘÍSPĚVKŮ

Do letního čísla: 31. března

Do zimního čísla: 30. září

Časopis se hlásí k politice otevřeného přístupu realizovaného zlatou cestou.

Časopis a příspěvky jsou dostupné na webových stránkách časopisu www.revue.law.muni.cz za veřejně dostupných licenčních podmínek Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International (dostupné on-line na adrese <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

Příspěvky jsou přebírány do příslušných elektronických právních informačních systémů společností Wolters Kluwer ČR, a. s. (ASPI), Nakladatelství C. H. BECK, s. r. o. (beck-online.cz) a ATLAS consulting spol. s r. o. (CODEXIS).

Detailní informace ohledně publikačního procesu, struktury a formálních náležitostí příspěvků, recenzního řízení a autorských práv jsou dostupné v sekci „Pro autory“ na webu časopisu www.revue.law.muni.cz resp. Vám je na vyžádání ráda sdělí redakce (kontaktní e-mail: revue@law.muni.cz).

<https://doi.org/10.5817/RPT2018-1-1>

BLOCKCHAIN, SPOLEČENSKÁ SMLOUVA DIGITÁLNÍHO VĚKU?

FRANTIŠEK KASL¹

ABSTRAKT

Příspěvek nabízí stručné pojednání o nalézání legitimacy definiční autority skrze teorii společenské smlouvy aplikovaném na prostředí technologie blockchain. Po úvodním shrnutí historického vývoje tohoto zásadního teoretického konceptu je pozornost zaměřena na limity, které mu jsou vystavovány v prostředí kyberprostoru. Následně je zmíněna role definičních autorit a jejich význam v tomto kontextu. Pozornost se pak již přesouvá na technologii blockchain, jakožto možný inovativní legitimační model vhodně kombinující požadavek na implicitní podporu většiny s potřebou výkonu autoritativní moci skrze mechanismus s reálným dosahem na dané prostředí. Po rozboru systému vytváření důvěry, změny definičních norem a organizaci podílu na autoritativním výkonu moci v rámci této platformy je však formulován názor, že tato nová technologie, sice přenáší problém legitimacy na novou úroveň, ale v jeho vlastní podstatě jej neřeší.

KLÍČOVÁ SLOVA

Společenská smlouva; definiční autorita; blockchain

ABSTRACT

The contribution provides a short treatise on search for legitimacy of the definition authority through the theory of social contract applied on the environment

---

¹ Mgr. Ing. František Kasl je prezenčním doktorským studentem na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Kontaktní e-mail: frantisek.kasl@mail.muni.cz.

of the blockchain technology. Pursuant to the introductory summary of the historical evolution of this crucial theoretical concept is the attention focused on limits, which are for it created in the cyberspace environment. Next is mentioned the role of definition authorities and their significance in this context. Focus is afterwards shifted to the blockchain technology, as a potential innovative legitimacy model, which amply combines the requirement of implicit support by the majority with the need for exercise of authoritative power through a mechanism with a real impact on the given environment. Based on an analysis of the system of creating trust, changing definition norms and organisation of the share on authoritative exercise of power within this platform, an opinion is formulated that this new technology may on one hand transfer the issue of legitimacy to a new level; however it does not solve it in its own nature.

KEYWORDS

Social contract; definition authority; blockchain

1. ÚVOD

Legitimita autoritativního výkonu moci je dlouhověkým předmětem politicko-filozofického diskursu.² S příchodem kyberprostoru vyvstala pro toto nalézání ospravedlnění pro organizační uspořádání společnosti nová výzva v podobě online prostředí, která vede k rostoucímu významu definičních autorit soukromoprávního charakteru, jakožto subjektů, které mají reálnou kapacitu vymáhat státem vymezená práva a povinnosti. Specifickým alternativním modelem uspořádání, slibujícím ideologické osvobození od mocenských struktur, je v současné době hojně diskutovaný koncept blockchainu, neboli decentralizované kryptograficky podložené databáze záznamů, která umožňuje provádět široké spektrum operací bez potřeby centrální autority zajišťující důvěru a upravující pravidla mechanismu.³ Předmětem

---

² K historickému diskursu ohledně právního řádu jako systému legitimaci výkonu moci viz např. TAMANAHA, Brian Z. *On the Rule of Law: History, Politics, Theory*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. či CANEVARO, Mirko. *The Rule of Law as the Measure of Political Legitimacy in the Greek City States* [online]. 2017 [vid. 15. březen 2018].

³ Pro více o konceptu viz např. The great chain of being sure about things. *The Economist* [online]. 2015 [vid. 15. březen 2018].

tohoto stručného pojednání je úvaha nad legitimitou autonomní organizace, kterou tento koncept slibuje v porovnání se standardnějšími formami definiční autority.

2. SPOLEČENSKÁ SMLOUVA JAKO ZÁKLAD LEGITIMITY AUTORITATIVNÍ MOCI

Otázky týkající se platnosti, legitimacy a vymahatelnosti práva v prostředí kyberprostoru směřují k samotnému právně-teoretickému jádru podstaty práva a autoritativního vynuovení moci. Nelze tedy odhlédnout od formulacích myšlenek teorie společenské smlouvy, které lze pokládat za legitimační základ západního vnímání společenského uspořádání. Lze přitom do značné míry protnout myšlenky původně formulované Thomasem Hobbesem v jeho klíčovém díle *Leviathan*⁴ s do značné míry oponujícími tezemi jeho současníka Johna Locka představenými v díle *Druhé pojednání o vládě*.⁵ Přestože každý z těchto politických filozofů nahlížel na koncept implicitní společenské smlouvy mezi členy společnosti o jejím uspořádání a organizaci z odlišného pohledu a sledoval v ní odlišný účel, nelze opominout koncepční blízkost a shodný základ obou tezí, tedy implicitní ospravedlnění výkonu autoritativní moci skrze předpokládaný prospěch pro jednotlivce i společnost jako celek. V podobném duchu rozvinul myšlenku o století později i Jean-Jacques Rousseau v díle *O společenské smlouvě neboli zásadách státního práva*.⁶

Myšlenky tohoto legitimačního nástroje byly následně vyvíjeny s přispěním řady významných myslitelů novověku. Moderní pojetí teorie společenské smlouvy nabídl ve svém díle *A Theory of Justice*⁷ John Rawls, kde protíná principy rovnosti a svobody ve snaze nalézt nástroj zajišťující proporcionální či distributivní spravedlnost ("*distributive justice*"). Centrální maximy jeho díla pak jsou, že každé osobě by se mělo dostat nejširšího sou-

⁴ HOBBS OF MALMESBURY, Thomas. *Leviathan* [online]. 1651 [vid. 15. březen 2018].

⁵ LOCKE, John. *Druhé pojednání o vládě*. Přel. KRÁL, Josef. Praha: Svoboda, 1992 (1689).

⁶ ROUSSEAU, Jean-Jacques. *O společenské smlouvě neboli zásadách státního práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2002 (1762).

⁷ RAWLS, John. *A Theory of Justice*. Cambridge, Massachusetts: Belknap Press of Harvard University Press, 1971.

boru základních svobod, který daný systém může nabídnout, a současně, že sociální a ekonomické nerovnosti mají být vázány na funkce dostupné všem za podmínek spravedlivé a rovné příležitosti a při jejich řešení musí být kladen největší důraz na zlepšení pozice nejvíce znevýhodněných.⁸ V reakci na toto dílo vydal Robert Nozick své teze *Anarchy, State, and Utopia*⁹ o potřebě minimálního státu, jakožto cesty k nejmenší míře omezování přirozených práv a svobod členů společnosti a přirozeném organizačním výsledku anarchie. V jeho argumentech se odráží řada konceptů, které činí zmiňovaný mechanismus blockchain atraktivním nástrojem pro zajištění maximální míry svobody v online prostředí.

3. PROBLÉM VYMAHATELNOSTI PRÁVA NA INTERNETU

Výše představený koncept legitimizace autority narazil na nové překážky a výzvy při vstupu lidské společnosti do doby digitální, která se s rostoucí měrou odehrává v prostředí kyberprostoru. V této virtuální dimenzi utvářené komunikačními a informačními technologiemi se znovu otevřela diskuse o legitimní distribuci moci, především s ohledem na proměnu některých faktorů, které činili dosavadní struktury ve vymáhání své autoritativní vůle značně neúčinné.

V kyberprostoru předně dochází k zásadnímu oslabení faktoru polohy a vzdálenosti, jelikož informace jsou přenášeny formou datových paketů přes páteřní síť v zásadě bez ohledu na teritoriální příslušnost dané infrastruktury.¹⁰ Rychlost a frekvence datových přenosů dále v podstatě znamenala vypuštění faktoru vzdálenosti, do kontaktu tak dnes přicházejí nesčetné kombinace subjektů bez ohledu na jejich aktuální teritoriální příslušnost. Rozvoj internetové komunikace dále zesiluje její složitost, což se projevuje např. vzestupem cloudových služeb, které ze své podstaty tvoří provázaný systém datových toků mezi datovými servery rozmístěnými v různých

⁸ *Tamtéž*, str. 266-267.

⁹ NOZICK, Robert. *Anarchy, State, and Utopia*. New York: Basic Books, 1974.

¹⁰ K podrobnějšímu popisu struktury internetové sítě a jejímu vývoji, včetně systému datových paketů na základě TCP/IP protokolů a konceptu síťové neutrality viz např. PASTOR-SATORRAS, Romualdo; VESPIGNANI, Alessandro. *Evolution and Structure of the Internet: A Statistical Physics Approach*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007.

částech světa a cílovými zařízeními uživatelů v místě, kde se momentálně nacházejí.¹¹

Nelze nadto opominout, že specifikem kyberprostoru je taktéž vysoká závislost jeho vnitřní logiky na lidské úvaze. Jedná se o prostředí, jehož základní zákonitosti byly vyvinuty za pomoci lidského úsudku a zůstávají alespoň v teoretické rovině předmětem lidské volby, neboť limity toho, co je či není v tomto prostoru možné, v zásadě určují stanovené parametry základních protokolů a uspořádání přenosové infrastruktury srovnatelně s tím, jak je to u zákonů přírodních při určování chodu světa reálného. V tomto duchu lze alespoň vnímat myšlenky představené Lawrenceem Lessigem v díle *Code and Other Laws of Cyberspace*,¹² když argumentuje limity tradiční státní regulace internetu specifiky online prostředí, které je regulováno nejen právem, ale především architekturou prostředí, zvolenými technickými normami a tržními mechanismy.

4. ROLE DEFINIČNÍCH AUTORIT A JEJICH ODPOVĚDNOST ZA VYMAHATELNOST PRÁVA NA INTERNETU

Představy o svobodném a samoregulujícím se prostředí internetu shrnuté v *Deklaraci nezávislosti kyberprostoru*¹³ však v posledních dekadách narážejí na rostoucí zásadní společenské problémy plynoucí z volnosti, otevřenosti a reálné nekontrolovatelnosti řady zákoutí tohoto digitálního prostoru. Závažnost problémů sahajících od projevů nenávisti přes masové porušování autorských práv až po závažné formy trestné činnosti konané skrze „podloubí“ internetu¹⁴ značí potřebu vykonatelného působení regulátora, který v těchto ohledech má stále v zásadě podobu státu legitimovaného k výkonu autoritativní moci skrze zmíněné implicitní úvahy o společenské

¹¹ Podrobně o cloudových službách pojednává např. ANTONOPOULOS, Nick; GILLAM, Lee. *Cloud Computing: Principles, Systems and Applications*. Londýn: Springer, 2017.

¹² LESSIG, Lawrence. *Code and Other Laws of Cyberspace*. New York: Basic Books, 1999.

¹³ BARLOW, John Perry. A Declaration of the Independence of Cyberspace. *Electronic Frontier Foundation* [online]. 8. únor 1996 [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.eff.org/cyberspace-independence>

¹⁴ Tato část internetové sítě je často označována jako „dark web“. Blíže viz např. CHERTOFF, Michael. A public policy perspective of the Dark Web. *Journal of Cyber Policy* [online]. 2017, roč. 2, č. 1.

smlouvě. K nezbytnosti rostoucí míry regulatorní kontroly státu nad prostředím internetu ostatně dospívá i Lawrence Lessig ve svém pozdějším díle *Code: Version 2.0*,¹⁵ kde částečně opouští své předchozí teze o možnosti regulace pouze skrze technické normy (především protokoly a zdrojový kód) a připouští nevyhnutelnost potřeby účinného státního zásahu.

Za pragmatické vyústění této potřeby lze považovat využití mezičlánku v podobě definičních autorit různých segmentů kyberprostoru k delegovanému výkonu stále větší části autoritativní role státu nad online prostředím, jelikož tyto subjekty mají na rozdíl od státu ve vymezeném rozsahu své působnosti reálný dosah na přenos, vytváření, ukládání a zpracovávání informací na internetu a ze své zásadně soukromoprávní povahy mohou účinněji reagovat, neboť nejsou limitovány enumerativností veřejnoprávních pretenzí.

Pojem definiční autority označuje subjekt způsobilý ovlivňovat pravidla prostředí své působnosti. Tato pravidla lze označovat za definiční normy, a jejich přítomnost je nezbytná pro uspořádání každého logického systému, ať už se jedná o přírodní zákony světa kolem nás, či právní řád jakožto pravidla daného společenského systému.¹⁶ V kyberprostoru je kontrola nad těmito pravidly roztržena mezi plejádu subjektů sahající od organizací typu ICANN (*Internet Corporation for Assigned Names and Numbers*)¹⁷ po poskytovatele služeb informační společnosti nejružnějších úrovní a funkcí.

Pod poskytovateli služeb informační společnosti (zkráceně *ISP z information service provider*)¹⁸ lze zahrnout subjekty poskytující, zpravidla za úplatu, různé formy služeb online, např. hostingové služby, e-mailové portály, indexové vyhledávání, komunikační portály, sociální sítě, zpravodajské servery, datová úložiště či samotný provoz komunikační infrastruktury.

---

¹⁵ LESSIG, Lawrence. *Code: Version 2.0*. New York: Basic Books, 2006.

¹⁶ POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. Praha: Auditorium, 2012. str. 137-139.

¹⁷ Viz ICANN. Welcome to the global community! *icann.org* [online]. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.icann.org/get-started>

¹⁸ Vymezení služby informační společnosti v současné době poskytuje směrnice 2015/1535 ze dne 9. září 2015 o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti, která nahradila směrnicí 98/34/ES obsahující srovnatelnou definici.

ry.¹⁹ Díky dosahu těchto subjektů na dílčí složky kyberprostoru, ve kterých má stát problém realizovat svou autoritativní moc, dochází k vynucování určité formy a míry regulace online jednání skrze rozšiřování (spolu)odpovědnosti těchto ISP za nezákonná jednání v online prostředí, kde působí jako definiční autorita.²⁰

Tímto je sice pragmaticky dosahováno vyšší vymahatelnosti práva, avšak pouze za současného omezení práv daných soukromoprávních definičních autorit (skrze dovození jejich spoluodpovědnosti za jednání uživatelů jejich služeb) a za současného faktického přenosu části státní moci (např. výkladu přípustného a nepřípustného jednání) na soukromoprávní (a často komerční) subjekt. Není tedy překvapivá snaha o nalezení alternativního uspořádání, které by blíže reflektovalo koncept společenské smlouvy a omezovalo centralizovanou autoritativní moc určitého subjektu v pozici definiční autority.

5. ALTERNATIVA V PODOBĚ BLOCKCHAIN?

Na podzim roku 2008 bylo zveřejněno odborné pojednání²¹ anonymního autora pod pseudonymem Satoshi Nakamoto, které popisovalo v teoretické rovině propojení řady ověřených principů pro vytvoření digitální distribuované účetní knihy. Ta měla zajišťovat důvěru v záznamy za pomoci kombinace kryptografie a decentralizované distribuce, čímž slibovala specifický model organizace bez centrální definiční autority, která by byla nahrazena zákonitostmi zdrojového kódu utvářeného vůlí většiny uživatelů. Na této koncepci byla vystavěna první kryptoměna Bitcoin. Rostoucí povědomí o koncepčních základech tohoto modelu však přináší stále více variací

¹⁹ POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. Praha: Auditorium, 2012. str. 142.

²⁰ Podrobně se touto problematikou zabýval HUSOVEC, Martin. *Zodpovědnost na internete podlé českého a slovenského práva* [online]. CZ.NIC. Praha: CZ.NIC, 2014 [vid. 24. srpen 2017]. Za současný významný příklad užití tohoto postupu „delegované regulace“ lze označit od nedávna účinný německý zákon pro zlepšení prosazování práva v prostředí sociálních sítí (*Gesetz zur Verbesserung der Rechtsdurchsetzung in sozialen Netzwerken (Netzwerkdurchsetzungsgesetz - NetzDG)*) ze dne 30. 6. 2017, č. 536/17. Dostupný např. z: <http://dipb-t.bundestag.de/dip21/brd/2017/0536-17.pdf>

²¹ SATOSHI NAKAMOTO. *Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System* [online]. www.bitcoin.org. 2008 [vid. 15. březen 2018].

uplatnění daleko za hranicemi původně zamýšleného autonomního platebního nástroje. Přestože řada užití poukázala na značné limity původního modelu, ústřední nosná myšlenka se projevila být dostatečně přizpůsobivá a inovativní, aby umožnila zrod nepřeborného množství více či méně životaschopných adaptací.²²

Odhlédneme-li od technických parametrů konkrétní formy uplatnění i od ideologických (anarchisticky zabarvených) tezí původního pojednání, je možné se ptát, zda v této struktuře nedochází k jistému prolínání představy o společenské smlouvě legitimující definiční autoritu a formy vhodné pro prostředí kyberprostoru. Jinými slovy, lze blockchain považovat za inovativní legitimační model vhodně kombinující požadavek na implicitní podporu většiny s potřebou výkonu autoritativní moci skrze mechanismus s reálným dosahem na dané prostředí?

V rámci snahy o zodpovězení této otázky nahlédneme hlouběji nejprve do procesů utvářejících legitimitu a důvěru a následně do nástrojů, které umožňují proměnu pravidel a parametrů prostředí daného blockchainu.

6. TVORBA DŮVĚRY ZA POMOCI BLOCKCHAINU

Blockchain je postaven na bázi *peer-to-peer* sítě, tedy komunikační platformy propojující přímo cílová zařízení uživatelů bez využití centrálního či distribučního serveru. Jeho základní struktura spočívá v uchovávání celé historie záznamů ve všech těchto zařízeních a sofistikovaném využití šifrování k zajištění, že většina uživatelů bude v zásadě vycházet z těch záznamů o předchozím vývoji, které jsou nejvíce důvěryhodné. Tato důvěryhodnost je zajištěna kombinací autorizace stran za pomoci digitálních podpisů a současného provázaného šifrování jednotlivých bloků, které uchovávají záznamy. Bez ohledu na konkrétní způsob vytváření bloků dochází k jejich pravidelnému řetězení, které za pomoci asymetrického šifrování (především SHA-256) činí snahu o přidání neautorizovaného zázna-

---

²² Pro přehled některých nadějných užití v širším prostředí finančních služeb viz např. KASL, František. European Smart Regulation of the Distributed Ledger Technology in the Financial Sector. In: SCHWEIGHOFER, Erich et al. (eds.) . *Trends and Communities of Legal Informatics IRIS 2017 Proceedings of the 20th International Legal Informatics Symposium*. Vídeň: Oesterreichische Computer Gesellschaft, 2017.

mu v dostatečně krátkém časovém horizontu vysoce nerentabilní a tudíž nepravděpodobnou.²³

Z hlediska legitimacy je atraktivní, že mechanismus nemá zjevnou centrální definiční autoritu, ale stanoví oprávněnost vnitřních pravidel skrze aktivitu širokého spektra uživatelů, kteří se spolupodílejí na jeho vytváření a jeho užíváním schvalují jeho obsah. Přestože výchozí formát a struktura mechanismu musí být někým navržena a vyvinuta, následné změny pravidel podléhají buďto většinovému či přímo celkovému konsensu. Lze zde tedy shledávat odraz tezí o společenské smlouvě, nikoliv však pasivně předvídané, ale aktivně uplatňované v rámci nastavení kyberprostorových pravidel daného blockchainu.

Vzhledem k výše naznačeným parametrům je pro další úvahy poměrně podstatné, že utváření legitimacy skrze neustálé vytváření užšího či širšího konsensu nad podobou aktuální reality (tedy nejnovějšího bloku) či změnou v minulosti (tedy např. opravou záznamu v některém z bloků minulých) nevyhnutelně vede k nestálému větvení na více či méně důvěryhodné (a tím i životaschopné) paralelní řetězce záznamů. Mechanismus se tudíž odvrací od stanovení centrální autority definující legitimní realitu, a upřednostňuje přístup skrze množství alternativních realit, z nichž legitimní je ta, kterou si zvolí většina či všichni uživatelé jako podklad pro navazující jednání.²⁴

Pravidla mechanismu konkrétního blockchainu jsou zabudována do jeho zdrojového kódu a matematické logiky, neplatí však, že jsou neměnná. Ke změně pravidel může dojít v podstatě bez omezení při vytváření nových bloků za předpokladu, že bloky s novými pravidly pro budoucí jednání převezme většina uživatelů. Nová pravidla přitom mohou mít podobu, která nekoliduje s dosavadním nastavením mechanismu (tzv. *soft fork*, např.

---

²³ Každý nový blok zpravidla obsahuje výsledek matematické *hash* funkce předchozího bloku, čímž jsou bloky postupně provázány do jednotného řetězce, ve kterém nemůže dojít k následné změně v minulých záznamech, aniž by to nezneplatnilo všechny následující bloky.

²⁴ Shodně viz SCLAVOUNIS, Odysseas. Understanding Public Blockchain Governance. *Oxford Internet Institute* [online]. 17. listopad 2017 [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.oii.ox.ac.uk/blog/understanding-public-blockchain-governance/>

přidání nových forem transakcí či dodatečných prvků a funkcí²⁵ a pouze dočasně zdvojnásobí aktuálně přípustné bloky, které se časem sjednotí, anebo dosavadní mechanismus naruší (tzv. *hard fork*), což vede k jeho rozvětvení na dva samostatné, které dále fungují paralelně podle odlišných pravidel, přičemž legitimními zůstávají oba za předpokladu, že je uživatelé neopustí.²⁶

7. PARADOX DECENTRALIZOVANÉ SPRÁVY BLOCKCHAINU

Vlastní autorizace transakce či vytvoření nového záznamu v bloku je podmíněna specifickým procesem, který se převážně označuje jako těžba (*mining*).²⁷ Ten spočívá ve shromáždění záznamů z určitého časového úseku, vytvoření nového bloku s těmito záznamy, splnění požadavku daného blockchainu pro získání priority pro přidání tohoto bloku k blokům předchozím a následné distribuci nového bloku v rámci sítě. Ve vztahu k nalézání legitimacy je z tohoto procesu nejzásadnější formulace pravidla pro stanovení příjemce priority pro přidání nového bloku. To může nabývat různých forem, převážná většina však vychází z oprávnění zdůvodněného vynaloženým úsilím (*proof of work*)²⁸ nebo relevantním podílem (*proof of stake*).²⁹

Princip *proof of work* v zásadě odměňuje nárokem na přidání nového bloku toho z tvůrců bloků, který dokáže nejrychleji zašifrovat blok záznamů podle daných pravidel. V případě kryptoměny Bitcoin je pravidlem nalezení čísla, které při doplnění na konec bloku a zašifrování za pomoci SHA-256 bude začínat stanoveným počtem bitů s hodnotou 0. Jelikož generování šifrované *hash* funkce v dnešních možnostech nepodléhá předvídatelným matematickým pravidlům, může být dané doplňované číslo nale-

²⁵ Soft Fork. *Investopedia* [online]. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.investopedia.com/terms/s/soft-fork.asp>

²⁶ Hard Fork. *Investopedia* [online]. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.investopedia.com/terms/h/hard-fork.asp>

²⁷ Bitcoin Mining. *Investopedia* [online]. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.investopedia.com/terms/b/bitcoin-mining.asp>

²⁸ Proof of Work. *Investopedia* [online]. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.investopedia.com/terms/p/proof-work.asp>

²⁹ Proof of Stake. *Investopedia* [online]. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.investopedia.com/terms/p/proof-stake-pos.asp>

zeno pouze za pomoci vysokého množství kalkulací, které náhodně doplňují různé hodnoty. Tím je zajištěno, že vytváření bloků je poměrně nesnadné a převážně náhodně distribuované mezi subjekty usilující o toto oprávnění. Výsledná náhodnost je také významným faktorem pro zvýšení důvěryhodnosti záznamů skrze pravidlo nejdelšího řetězce, jelikož nejdelší, tedy nejrychleji generovaný řetězec bloků se záznamy bude statisticky daleko pravděpodobněji ten, na jehož generování je vynaloženo největší celkové úsilí, a tedy se o jeho vytváření a další užití snaží nejvíce subjektů. Přestože tedy mechanismus připouští vytváření paralelních řetězců, zajišťuje, že dlouhodobě legitimním je pouze jeden a ostatní budou záhy opuštěny pro ekonomickou neúnosnost.

Jelikož výše zmíněný princip je vysoce neefektivní při porovnání celkového vynaloženého úsilí (soutěžící výpočetní kapacity) a dosaženého výsledku (přidání nového bloku),³⁰ sledují jiné adaptace blockchainu úspornější princip *proof of stake*. V tomto případě je tvůrce následujícího bloku volen v zásadě náhodně, případně náhodně za využití preferenčních faktorů, ve snaze o dosažení co nejširší distribuce oprávnění mezi subjekty zúčastněné na blockchainu. Problém, se kterým se tento systém potýká, jsou však nízké náklady spojené s alternativními řetězci,³¹ tedy v podstatě alternativními realitami, a tudíž nižší krátkodobá důvěryhodnost záznamů a větší nejistota o celkové legitimitě. Ve snaze o odstranění těchto nedostatků jsou aplikovány různé modifikace či doplnění principu, ať už skrze částečnou kontrolu vývojáři blockchainu, kteří se tak stávají do jisté míry definiční autoritou,³² nastavením limitů, které však daný problém pouze odhalují, nebo kombinací s jiným principem. Kromě částečného zapojení *pro-*

³⁰ Nejužívanější blockchain na této bázi, tedy původní blockchain pro kryptoměnu Bitcoin v současné době především z tohoto důvodu spotřebuje srovnatelné množství elektrické energie jako celé Maďarsko. Viz Bitcoin Energy Consumption Index. *Digiconomist* [online]. 2018 [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://digiconomist.net/bitcoin-energy-consumption>

³¹ Problém je blíže popsán v ANDRUIMAN. PoS forging algorithms: multi-strategy forging and related security issues. *Scribd* [online]. 1. únor 2015 [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.scribd.com/document/256072839/PoS-forging-algorithms-multi-strategy-forging-and-related-security-issues>

³² K tomuto přistoupili například vývojáři kryptoměny Peercoin. *peercoin* [online]. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <http://peercoin.net>

of of work (např. koncept *proof of activity*³³) je někdy využíváno obdobných pravidel vyžadujících vynaložení místa na disku (*proof of space* či *proof of capacity*) nebo vzdání se části hodnoty vytvářené v rámci blockchainu (*proof of burn*).

Problematické je, že v delším časovém rámci lze u mechanismu *proof of work* (ale též u dalších zmíněných principů) předpokládat koncentrační tendence. Rentabilita tvorby bloků je zde úzce spojena s investicemi do vysokého výpočetního výkonu a nízkými náklady na elektrickou energii pro maximalizaci pravděpodobnosti úspěšně vynaloženého úsilí.³⁴ S rostoucí náročností budou tedy ekonomické zákonitosti výnosů z rozsahu koncentrovat tuto funkci stále užší skupině, která bude mít nejrozsáhlejší investiční pozici v daném blockchainu.³⁵

Pokud užijeme tohoto prizmatu k pohledu na vnitřní strukturu a fungování technologie blockchain, vystupuje na povrch skutečnost, na kterou upozorňoval již v roce 2016 pod výstižným označením „*blockchain paradox*“ Vili Lehdonvirta v rámci své analýzy ohledně vhodného přístupu k regulaci blockchainu pro potřeby vlády Spojeného království,³⁶ tedy že přes zdánlivě technologické řešení vnitřní správy a organizace postavené na „nestranné logice kódu“ nelze uniknout koncentraci vlivu a vytváření mocenských střetů ohledně nastavení definičních norem sítě. V tomto směru však blockchain nenabízí inovativní nástroj pro legitimaci této pravomoci ze strany

³³ Viz BENTOV, Iddo et al. *Proof of Activity: Extending Bitcoin's Proof of Work via Proof of Stake* [online]. B.m.: International Association for Cryptologic Research. 2014 [vid. 15. březen 2018].

³⁴ Nelze se pak divit absurdním situacím, jako je ta v současné době se odehrávající na poli těžby kryptoměn v kolabující Venezuele. Viz ALTHAUSER, Joshua. *Bitcoin Mining Thrives in Venezuela Thanks to Hyperinflation and Free Electricity*. *Cointelegraph* [online]. 8. září 2017 [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://cointelegraph.com/news/bitcoin-mining-thrives-in-venezuela-thanks-to-hyperinflation-and-free-electricity>

³⁵ O rozsahu některých investic může vypovídat následující reportáž z industriálního přístupu k těžbě kryptoměny Bitcoin v Číně, kde je k tomu v jedné lokalitě využíváno více než 25 000 výpočetních zařízení. Viz WONG, Joon Ian; SIMON, Johny. *Inside one of the world's largest bitcoin mines*. *Quartz* [online]. 17. srpen 2017 [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://qz.com/1055126/photos-china-has-one-of-worlds-largest-bitcoin-mines/>

³⁶ LEHDONVIRTA, Vili. *The blockchain paradox: Why distributed ledger technologies may do little to transform the economy*. *Oxford Internet Institute* [online]. 21. listopad 2016 [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.oii.ox.ac.uk/blog/the-blockchain-paradox-why-distributed-ledger-technologies-may-do-little-to-transform-the-economy/>

definiční autority, pouze ji přenáší na vyšší a formálně neupravenou úroveň ekonomického střetu o právo silnějšího. Lze dokonce zvažovat, zda tato absence formalizované struktury pro transparentní dělbu moci v rámci správy blockchainu, tedy v rámci jeho decentralizované definiční autority, není v konečném důsledku méně legitimní, než v případě centralizované definiční autority vytvářené na základě tradičních organizačních struktur. Ve vztahu k vnímání blockchain jakožto vhodné adaptaci konceptu společenské smlouvy na pravidla kyberprostoru je však na místě uzavřít, že při podrobnějším zkoumání systém nenabízí skutečné řešení, ale pouze zdánlivou zástěrku transparentní aktivní participace většiny, která však ve skutečnosti skýtá tendence ke koncentraci autoritativního výkonu moci na základě míry investice a jiných faktorů, které vzbuzují pochybnosti o transparentní legitimitě této organizace definiční autority.

8. ZÁVĚR

Teorie společenské smlouvy jakožto základ pro přiznání legitimacy výkonu autoritativní moci stojí u jádra struktury současné západní civilizace. Je zřejmé, že se tento koncept potýká s výzvami přicházejícími s proměnou společnosti vlivem technologického pokroku a zvláště pak v důsledku vytvoření kyberprostoru, ve kterém je v důsledku specifických vlastností tohoto prostředí na místě uvažovat o vhodném přizpůsobení tohoto legitimního konceptu. V předchozím textu bylo stručně pojednáno o technologii blockchain a systému vytváření definičních norem a výkonu autoritativní moci v rámci této struktury. Při hlubším rozboru byl následně dovozen názor, že ačkoliv se blockchain mohl z teoretického hlediska zdát alternativním modelem pro zajištění legitimacy definiční autority, při bližším pohledu je pravděpodobné, že jde pouze o novou technologii, která sice přenáší problém na novou úroveň, ale v jeho vlastní podstatě jej neřeší.

9. SEZNAM LITERATURY

[1] ALTHAUSER, Joshua. Bitcoin Mining Thrives in Venezuela Thanks to Hyperinflation and Free Electricity. *Cointelegraph* [online]. 2017. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://cointelegraph.com/news/bitcoin-mining-thrives-in-venezuela-thanks-to-hyperinflation-and-free-electricity>

- [2] ANDRUIMAN. PoS forging algorithms: multi-strategy forging and related security issues. *Scribd* [online]. 2015. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.scribd.com/document/256072839/PoS-forging-algorithms-multi-strategy-for-ging-and-related-security-issues>
- [3] ANTONOPOULOS, Nick; GILLAM, Lee. *Cloud Computing: Principles, Systems and Applications*. Londýn: Springer, 2017. ISBN 978-3-319-54645-2.
- [4] BARLOW, John Perry. A Declaration of the Independence of Cyberspace. *Electronic Frontier Foundation* [online]. 1996. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.eff.org/cyberspace-independence>
- [5] BENTOV, Iddo et al. *Proof of Activity: Extending Bitcoin's Proof of Work via Proof of Stake* [online]. 2014. B.m.: International Association for Cryptologic Research. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <http://eprint.iacr.org/2014/452>
- [6] CANEVARO, Mirko. *The Rule of Law as the Measure of Political Legitimacy in the Greek City States* [online]. 2017 [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40803-017-0054-1>
- [7] HOBBS OF MALMESBURY, Thomas. *Leviathan* [online]. 1651 [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.gutenberg.org/files/3207/3207-h/3207-h.htm>
- [8] HUSOVEC, Martin. *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva* [online]. CZ.NIC. Praha: CZ.NIC, 2014 [vid. 24. srpen 2017]. ISBN 978-80-904248-8-3. Získáno z: https://knihy.nic.cz/files/edice/zodpovednost_na_internete.pdf
- [9] CHERTOFF, Michael. A public policy perspective of the Dark Web. *Journal of Cyber Policy* [online]. 2017, roč. 2, č. 1, s. 26–38. ISSN 2373-8871. Získáno z: doi:10.1080/23738871.2017.1298643
- [10] ICANN. Welcome to the global community! *icann.org* [online] [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.icann.org/get-started>
- [11] KASL, František. European Smart Regulation of the Distributed Ledger Technology in the Financial Sector. In: SCHWEIGHOFER, Erich et al. (eds.) . *Trends and Communities of Legal Informatics IRIS 2017 Proceedings of the 20th International Legal Informatics Symposium*. Vídeň: Oesterreichische Computer Gesellschaft, 2017. ISBN 978-3-903035-15-7.
- [12] LEHDONVIRTA, Vili. The blockchain paradox: Why distributed ledger technologies may do little to transform the economy. *Oxford Internet Institute* [online]. 2016. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.oii.ox.ac.uk/blog/the-blockchain-paradox-why-distributed-ledger-technologies-may-do-little-to-transform-the-economy/>
- [13] LESSIG, Lawrence. *Code and Other Laws of Cyberspace*. New York: Basic Books, 1999, 297 s. ISBN 0-465-03912-X.
- [14] LESSIG, Lawrence. *Code: Version 2.0*. New York: Basic Books, 2006, 410 s. ISBN 978-0-465-03914-2.
- [15] LOCKE, John. *Druhé pojednání o vládě*. Přel. KRÁL, Josef. Praha: Svoboda, 1992, 184 s. ISBN 80-205-0222-X.

- [16] NOZICK, Robert. *Anarchy, State, and Utopia*. New York: Basic Books, 1974, 334 s. ISBN 0-465-09720-0.
- [17] PASTOR-SATORRAS, Romualdo; VESPIGNANI, Alessandro. *Evolution and Structure of the Internet: A Statistical Physics Approach*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. ISBN 978-0-521-82698-3.
- [18] POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. Praha: Auditorium, 2012. ISBN 978-80-87284-22-3.
- [19] RAWLS, John. *A Theory of Justice*. Cambridge, Massachusetts: Belknap Press of Harvard University Press, 1971, 560 s. ISBN 0-674-00078-1.
- [20] ROUSSEAU, Jean-Jacques. *O společenské smlouvě neboli zásadách státního práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2002, 157 s. ISBN 80-86473-10-4.
- [21] SATOSHI NAKAMOTO. *Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System* [online]. 2008. B.m.: www.bitcoin.org. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>
- [22] SCLAVOUNIS, Odysseas. Understanding Public Blockchain Governance. *Oxford Internet Institute* [online]. 2017. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.oii.ox.ac.uk/blog/understanding-public-blockchain-governance/>
- [23] TAMANAHA, Brian Z. *On the Rule of Law: History, Politics, Theory*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. ISBN 521-84362-6.
- [24] WONG, Joon Ian; SIMON, Johnny. Inside one of the world's largest bitcoin mines. *Quartz* [online]. 2017. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://qz.com/1055126/photos-china-has-one-of-worlds-largest-bitcoin-mines/>
- [25] The great chain of being sure about things. *The Economist* [online]. 2015 [vid. 15. březen 2018]. ISSN 0013-0613. Získáno z: <https://www.economist.com/news/briefing/21677228-technology-behind-bitcoin-lets-people-who-do-not-know-or-trust-each-other-build-dependable>
- [26] Bitcoin Energy Consumption Index. *Digiconomist* [online]. 2018. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://digiconomist.net/bitcoin-energy-consumption>
- [27] Bitcoin Mining. *Investopedia* [online]. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.investopedia.com/terms/b/bitcoin-mining.asp>
- [28] Hard Fork. *Investopedia* [online]. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.investopedia.com/terms/h/hard-fork.asp>
- [29] Peercoin. *peercoin* [online] [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <http://peercoin.net>
- [30] Proof of Stake. *Investopedia* [online]. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.investopedia.com/terms/p/proof-stake-pos.asp>
- [31] Proof of Work. *Investopedia* [online]. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.investopedia.com/terms/p/proof-work.asp>
- [32] Soft Fork. *Investopedia* [online]. [vid. 15. březen 2018]. Získáno z: <https://www.investopedia.com/terms/s/soft-fork.asp>

---

*Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International
(<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).*

<https://doi.org/10.5817/RPT2018-1-2>

AKCEPTACE PRÁVNÍ OSOBNOSTI V PŘÍPADĚ UMĚLÉ INTELIGENCE

JAN ZIBNER¹

ABSTRAKT

Umělá inteligence je fenoménem prosazujícím se postupně čím dál více v právních vztazích. Ve většinovém chápání je umělá inteligence softwarem s nejrůznějšími schopnostmi, tedy objektem právního vztahu. Sílí však debaty nad tím, zda by umělá inteligence nemohla být subjektem tohoto vztahu. Poukazuje se na to, že umělá inteligence je schopna autonomně tvořit, učit se, řídit vozidla, ale též je schopna získat trvalé bydliště, státní občanství, a dokonce sama sebe reprodukovat. Nicméně k tomu, aby umělá inteligence mohla být subjektem právního vztahu, je třeba jí přiznat právní osobnost jako základní právní status. Jen tak může být obdobně jako právnická osoba coby autonomní výtvor práva pasivním nositelem práv a může se s ní operovat v dalších fázích zkoumání při přiznávání autorství či trestní odpovědnosti.

Článek si proto klade za cíl analyzovat podmínky přiznání právní osobnosti umělé inteligenci včetně důsledků z toho plynoucích. V úvodu článku autor vymezí dosavadní vývoj na poli tvůrčí umělé inteligence s důrazem na kritickou revizi jejího místa na poli subjektu právního vztahu. Ve druhé části se autor zaměří na analytický rozbor samotného institutu právní osobnosti, jejího historického opodstatnění, podob, včetně nutných aplikačních kritérií pro její přiznání fyzickým a právnickým osobám. Třetí část bude věnována relevantní a stěžejní tuzemské a zahraniční judikatuře na téma právní osobnosti, na což naváže část

---

¹ Mgr. Jan Zibner – prezenční doktorský student na Ústavu práva a technologií (školitel JUDr. Matěj Myška, Ph.D.). Téma disertační práce *Umělá inteligence jako technologická výzva autorskému právu*. Příspěvek je podpořen vědeckovýzkumným projektem PrF/08/2018 *Konceptualizace umělé inteligence*. Kontaktní e-mail: jan.zibner@mail.muni.cz

čtvrtá v podobě úvahy nad použitím případných alternativních modelů v případě umělé inteligence, jako je elektronická osoba a svěřenský fond. V závěru bude prostor věnován následkům plynoucím z přiznání právní osobnosti umělé inteligenci se zaměřením na aplikovatelnost předchozích závěrů.

KLÍČOVÁ SLOVA

autorství, osoba, právní osobnost, právní subjektivita, právní způsobilost, subjekt, umělá inteligence

ABSTRACT

An artificial Intelligence is a phenomenon that is progressively advancing in legal relations. Generally speaking, the artificial intelligence is a software with a variety of capabilities and it is an object of legal relations. But, there are debates over whether the artificial intelligence could be a subject of such relations. It is argued that the artificial intelligence is able to autonomously create, learn, drive, but also to obtain a permanent residence, citizenship and even reproduce itself. However, before the shift to the position of subject, a legal personality as a fundamental legal status must be granted to the artificial intelligence. That is the only way how the artificial intelligence could be (similarly to a legal entity as autonomous creation of law) a passive rightholder and could be analysed when granting an authorship or a criminal liability to it.

The paper aims to analyse the conditions of granting the legal personality to the artificial intelligence, including the consequences thereof. At the beginning, author will describe the development in the field of creative artificial intelligence with an emphasis on a critical review of its place in the position of subject of legal relations. In the second part, author will focus on an analytical analysis of the legal personality per se, its historical justification and its forms, including necessary application criteria for its attribution to natural persons and legal entities. In the third part, relevant and fundamental national and foreign court decisions dealing with the legal personality will be described. It will be followed by the consideration of the use of possible alternative models such as electronic person or trust fund. The final part will contain application of previous conclusions

will some possible consequences resulting from granting the legal personality to the artificial intelligence.

KEYWORDS

Artificial Intelligence, Authorship, Legal Capacity, Legal Personality, Legal Subjectivity, Person, Subject

1. POSTAVENÍ UMĚLÉ INTELIGENCE V PRÁVNÍM VZTAHU

Umělá inteligence sama o sobě je těžko uchopitelný pojem. Vnímání umělé inteligence doposud není jednotné a liší se názory jak na její základní definici, tak vůbec na rozsah, v jakém je záhodno s ní pracovat.² Záleží totiž na individuálních podmínkách jednotlivých případů, jaká definice bude pro další práci použita, jak bude s umělou inteligencí nakládáno a jak bude vnímána.³ Odhlédněme přitom od populárně-naučných textů a praxe, které s umělou inteligencí pracují mnohdy jako s axiomem, aniž by měly pevnou představu o jejím významu a podstatě. Pro pluralitu těchto názorů a pro tuze komplexní problematiku, jejíž analýza není předmětem tohoto článku, je pro naše potřeby možno redukovat definování umělé inteligence na těmto definicím společný prvek, tj. *software*, v našem případě navíc *produkující výtvary hodné autorsko-právní ochrany*. Uvedená, leč prostá definice je zcela dostačující pro zamýšlení se nad přiznáním právní osobnosti umělé inteligenci v kontextu právního řádu České republiky.

Tento národní kontext byl přitom vybrán k základnímu zkoumání s ohledem na teritorialitu autorského práva, se kterým autor v otázce přiznání právní osobnosti umělé inteligenci pracuje, a specifické právní pod-

---

² Srov. LUBER, Samantha. Cognitive Science Artificial Intelligence: Simulating the Human Mind to Achieve Goals. In: *3rd International Conference on Computer Research and Development*. 2011, Shanghai, s. 207-210; RUSSELL, Stuart; NORVIG, Peter. *Artificial Intelligence: A Modern Approach (3rd Edition)*. 2009. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall. s. 947 a násl.; HUMPHREYS, Lloyd G. The Construct of General Intelligence. *Intelligence*. 1979, roč. 3, č. 2, s. 105-120.

³ S důrazem na transparentnost vědy, výzkumu a bádání jakožto jednoho z fundamentů zkoumání (srov. URBÁNIKOVÁ, Marína; SMEKAL, Hubert. Právní věda a právní psaní? Postačí vždy jako výzkumná metoda „číst, přemýšlet a psát“? *Jurisprudence*. 2017, roč. 26, č. 4, s. 38.).

mínky v otázce právní způsobilosti, které každý právní řád nastavuje dle svých potřeb a tradic ve vztahu ke globálně obecnému smyslu právní způsobilosti.⁴ Při takovém uchopení je třeba zabývat se jak rozbořem samotného institutu právní osobnosti na základě doktríny i aplikační praxe, tak i vybranými alternativními modely, které by při této problematice mohly být aplikovány. To vše s ohledem na možnosti umělé inteligence v oblasti tvorby a s důrazem na nutnou akceptaci právní osobnosti v rozsahu nezbytně nutném pro přiznání autorství. Na základě jednotlivých závěrů příspěvkupříspěvkučláunku pak může být *pro futuro* rozvíjen výzkum v otázce (ne)priznávání právní způsobilosti umělé inteligence na obecné teoretické úrovni či s mezinárodním přesahem.

Aktuálně je možno umělou inteligenci vnímat jako software. Tohoto vnímání využijme pro následující analýzu. V podmínkách České republiky je umělá inteligence coby software primárně upravena jako fiktivní dílo v podobě počítačového programu v § 2 odst. 2 autorského zákona^{5, 6}. Počítačový program je nad rámec tohoto zakotvení nutno vlivem absence legální definice v našem právním řádu⁷ vykládat doktrinálně s důrazem na základní charakteristiky, kterými mohou být dle Myšky a Šavelky (překlad autora) „(i) jakékoliv vyjádření (ii) instrukcí (iii) určených výpočetnímu zařízení, (iv) které na jejich základě provede danou úlohu“.⁸ Jednotlivé umělou

⁴ HARDING, Rosie. What Is Legal Capacity? [online]. In: *Everyday Decisions*. British Academy, 2017 [cit. 16. 3. 2018].

⁵ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Nutno upozornit na rozdíly mezi počítačovým programem a software, kdy software představuje programové vybavení počítačů (data, uživatelské příručky...) a jako takový je širším pojmem obsahujícím v sobě právě počítačový program (srov. TELEČEK, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2007, s. 39.). Odborná i laická veřejnost však s těmito pojmy mnohdy neopatrně pracují jako se synonymy (srov. ŠTĚDRONĚ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 1.).

⁷ Pro srovnání možno nahlédnout do slovenského autorského zákona, který počítačový program definuje vedle dalších podmínek jako „súbor príkazov a inštrukcií vyjadrených v akejkoľvek forme použitých priamo alebo nepriamo v počítači alebo v podobnom technickom zariadení“ (srov. zákon č. 185/2015 Z. z., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.).

⁸ MYŠKA, Matěj; ŠAVELKA, Jaromír. Comparative Analysis. In: DONÁT, Josef; MAISNER, Martin; POLČÁK, Radim (eds.). *Software Protection: A Comparative Perspective*. München: Medien und Recht Verlag, 2011, s. 246.

inteligencí produkované výtvořiny pak mohou s výjimkou jediného splnit základní autorskoprávní imperativy pro získání ochrany. Řeč je o pojmových znacích autorského díla, jak je představuje § 2 odst. 1 autorského zákona. Podle tohoto ustanovení musejí jednotlivé výtvořiny představovat „*dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam*“, kde jednotlivé znaky musejí být naplněny kumulativně a výsledek zároveň nesmí být vyňat z autorskoprávní ochrany (např. skrze § 3 autorského zákona).

Aplikujme nyní uvedené pojmové znaky na některé vybrané případy výtvořin umělé inteligence, u kterých není pochyb o jejich naplnění s výjimkou tučně vyznačeného znaku. V projektu *Next Rembrandt*⁹ dokázala umělá inteligence v kombinaci s 3D tiskem vytvořit portrét na základě uměleckého stylu a preferencí malíře Rembrandta Harmenszoon van Rijna, tedy obraz, který by pravděpodobně byl dalším z mistrových děl, a který stoprocentně odpovídá charakteristikám tohoto malíře. Další projekt *DeepBeat*¹⁰ zase reprezentuje hudebně-textovou platformu, kde umělá inteligence na základě preferencí jednotlivých uživatelů a s využitím přednastaveného párujícího algoritmu tvoří rapové sloky. Třetím případem může být projekt *Jukedeck*¹¹ tvořící na základě již existující materiálu nové hudební úryvky použitelné pro filmovou či navazující hudební produkci. Ve všech těchto případech se dá oprávněně uvažovat o naplnění pojmových znaků,

⁹ Dostupné z: <https://www.nextrembrandt.com/>; srov. GUADAMUZ, Andres. Artificial Intelligence and Copyright [online]. In: *WIPO Magazine*. WIPO, 2017 [cit. 10. 3. 2018].

¹⁰ Dostupné z: <http://deepbeat.org/>; srov. MALMI, Eric; TAKALA, Pyry; TOIVONEN, Hannu; RAIKO, Tapani; GIONIS Aristides. DopeLearning: A Computational Approach to Rap Lyrics Generation [online]. In: *SIGKDD*. The Association for Computing Machinery, 2016 [cit. 6. 3. 2018].

¹¹ Dostupný z: <https://www.jukedeck.com/>; srov. SCULLEN, John. Jukedeck: The Simple Way to Create a Soundtrack You Can Be Proud of [online]. In: *JohnScullen.com*. John Scullen, 2016 [cit. 14. 3. 2018].; výzkumný blog projektu dostupný z: <https://research.jukedeck.com/>

jak jsou uvedeny výše, neboť vyprodukované výtvořiny jsou zcela srovnatelné s těmi, které by vytvořil člověk sám.¹²

Jejich produkty jsou bez debaty *literární, umělecké nebo vědecké povahy*, stejně jako jsou vyjádřeny v jakékoliv *objektivně vnímatelné podobě*. Jsou též podle autora článku *jedinečné*, tj. nové a neopakovatelné vlivem tvůrčí svobody umělé inteligence.¹³ Naplňování znaku *tvůrčí činnosti*, který představuje kombinaci fantazie, nadání, talentu a dalších prvků,¹⁴ se pak může komplikovat tam, kde bude taková činnost nutně vykládána jako neoddělitelně spojená s osobností autora. Nicméně doktrína tuto dle staré terminologie „práci hlavou“¹⁵ relativizuje s ohledem na technologický pokrok tam, kde umožňuje, aby duševní činnost byla doprovázena činností mechanickou, automatickou, technickou či řemeslnou.¹⁶ Pokud se tedy alespoň částečně oprostíme od nutnosti spojení tvůrčí činnosti s osobností fyzického tvůrce a budeme vykládat tvůrčí činnost jako soubor specifických interních procesů,¹⁷ které v případě umělé inteligence budou představovat více či méně specifickou a složitou strukturu příkazů v závislosti na míře volnosti vymezeného prostoru, kterými umělá inteligence bude disponovat, pak mů-

---

¹² Zde nutno upozornit na to, že jelikož autorské právo jako systém stojí svou povahou na pojmových znacích a definičních kritériích výsledků, stejně jako drtivá většina práva duševního vlastnictví, je důraz kladen na výsledek činnosti, nikoliv na činnost samotnou. Z toho důvodu je vhodné se i zde věnovat pojmovým znakům výtvořin umělé inteligence spíše než procesům, které k takovým výtvořinám vedou.

¹³ K pojmu jedinečnosti srov. ZIBNER, Jan. *Jedinečnost jako pojmový znak autorského díla* [online]. Brno, 2017. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta [cit. 16. 3. 2018]; nutno upozornit, že posuzování jedinečnosti je subjektivní záležitostí a jedná se o znak nejhůře uchopitelný, což jen podkopává obecnou právní jistotu.

Tvůrčí svoboda a tvůrčí činnost vůbec je v případě umělé inteligence diskutabilní, neboť umělá inteligence jako software operuje se zadanými příkazy na základě více či méně komplexního algoritmu. Nicméně tam, kde je takový algoritmus zadán s možnostmi výběru s ohledem na daná kritéria a odpovídající korelaci, či se zapojením prvku náhody, dá se hovořit o tvůrčí činnosti na straně umělé inteligence.

¹⁴ TELEČ; TŮMA, 2007, op. cit., s. 18.

¹⁵ TELEČ; TŮMA, 2007, op. cit., s. 16.

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Ke kreativitě (synonymum tvůrčí činnosti) v případě umělé inteligence srov. BODEN, Margaret A. *Creativity and Artificial Intelligence*. *Artificial Intelligence*. 1998, roč. 103, č. 1-2, s. 347-356.

žeme dospět k závěru, že i tento znak je naplnitelný. A to tam, kde taková struktura není jen striktními lineárními příkazy.¹⁸

Největší problém však činí znak činnosti autora. Autorský zákon je postaven na ideji *objektivní pravdivosti autorství*, když v § 5 říká, že autorem může být jen fyzická osoba. Zde se dostáváme k jádru problému, a to nemožnosti přiznání autorství umělé inteligenci, když ona je přitom tím, kdo výsledný výtvar vyprodukoval (s ohledem na možnou tvůrčí činnost umělé inteligence). Přiznání autorství by totiž znamenalo posun od aktuálně zastávané absolutní ontologické jednoty duševního výtvaru a osobnosti tvůrce,¹⁹ kde se umělá inteligence vyskytuje jen v roli objektu právního vztahu, do role subjektu, kde by představovala autora bok po boku s fyzickými osobami.

Pokud jsme zmínili pojmy *objekt* a *subjekt*, věnujme pár řádků teoretickému zakotvení. Právní doktrína obecně rozeznává základní tři prvky právního vztahu jakožto fundamentálního činitele právních závazků; jsou jimi subjekt, objekt a obsah práva, které jsou v daných právních vztazích všudypřítomné.²⁰ Zatímco obsah představuje soubor oprávnění a povinností, které jsou skrze daný vztah realizovány, objekt představuje to, čeho se taková oprávnění a takové povinnosti týkají (tj. v našem případě umělé inteligence coby věci v právním slova smyslu)²¹. Subjekt jako třetí nezbytný prvek je pak nositel či adresát oněch oprávnění, resp. práv a povinností. Přiznávání autorství je přitom z podstaty věci podmíněno posunem umělé inteligence do role subjektu právního vztahu. V následující kapitole se proto podíváme blíže právě na tento znak.

¹⁸ To souvisí s myšlenkou tvůrčí svobody, kterou zdůrazňuje Soudní dvůr Evropské unie (srov. rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 1. prosince 2011. Eva-Maria Painer proti Standard VerlagsGmbH, Axel Springer AG, Süddeutsche Zeitung GmbH, Spiegel-Verlag Rudolf Augstein GmbH & Co KG, Verlag M. DuMont Schauberg Expedition der Kölnischen Zeitung GmbH & Co KG. Věc C-145/10 [online]. In: *Curia* [cit. 18. 3. 2018].

¹⁹ TELEČ; TŮMA, 2007, op. cit., s. 91.

²⁰ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 1995, s. 203; GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 156; HARVÁNEK, Jaromír et al. *Právní teorie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 264.

²¹ Srov. § 489 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

2. SUBJEKT PRÁVNÍHO VZTAHU

V právním vztahu nutně musí existovat nositel či adresát práv a povinností, někdo, komu budou práva a povinnosti buď připsána, nebo adresována. A je to právě role nositele práv, resp. označení „autor“ (a s tím spojené přiřazení autorství), která je jednou ze základních vlastností subjektu na poli práva autorského. Subjektem jsou přitom osoby, kterým právní normy daného právního řádu přiznávají právní způsobilost jako nutný aplikační prvek.²² Právní způsobilost se pak dělí na svou pasivní a aktivní část²³ vedle dodatečných složek sestávajících z deliktivní právní způsobilosti,²⁴ či způsobilosti procesní.²⁵ Pro naplnění podmínek pro přiznání autorství je zcela dostačující ona pasivní složka, tedy právní osobnost v rozsahu *být subjektem právního vztahu*,²⁶ proto se v dalším zamyšlení zaměříme přímo na ni. Výkon práv a povinností je otázkou odlišnou a pro potřeby autorství ne tolik podstatnou, uvážíme-li již dnes existující modely autorských děl, kde vykonavatelem práv jsou odlišné osoby (subjekty) od osoby autora.²⁷

Samotné osoby se přitom dle doktríny dělí standardně na osoby fyzické a právnické (popř. stát), o čemž na této úrovni poznání není dle přesvědčení autora nutno blíže hovořit.

2.1 INSTITUT PRÁVNÍ OSOBNOSTI

Právní osobnost je propůjčena nejen fyzickým osobám, ale i specifickým personifikovaným organizacím takových osob či účelově vymezenému majetku, kde je právní osobnost dovozována skrze fikci, tj. osobám

²² KNAPP, 1995, op. cit., s. 203; GERLOCH, 2017, op. cit., s. 166; HARVÁNEK, 2013, op. cit., s. 273; WEYR, František. *Teorie práva*. Reprint původního vydání z roku 1936. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 113.

²³ KNAPP, op. cit., s. 71; GERLOCH, 2017, op. cit., s. 167; HARVÁNEK, 2013, op. cit., s. 140 a násl., s. 273.

²⁴ HARVÁNEK, 2013, op. cit., s. 140 a násl., s. 273.

²⁵ GERLOCH, 2017, op. cit., s. 168.

²⁶ KNAPP, 1995, op. cit., s. 203; na tomto místě nutno upozornit na vícesložkové vnímání pasivní právní způsobilosti brněnskou školou, podle které se pasivní právní způsobilost skládá z právní osobnosti a souboru základních práv a svobod (srov. HARVÁNEK, 2013, op. cit., s. 273.).

²⁷ Např. režim zaměstnaneckého díla dle § 58 autorského zákona.

právníckým.²⁸ Nutno poznamenat, že jak uvádí odborná veřejnost, právnícké osoby se stávají jen adresáty z hlediska právního, neb normy co do jejich výkonu ve výsledku fakticky dopadají až na fyzické osoby jejich jménem jednající, resp. je zastupující.²⁹ Podstatné je přitom v roli subjektu vymezení těchto entit jako *osob*, což je ale nutno chápat v abstraktní rovině osobnosti nadané způsobilostí mít práva a povinnosti.³⁰ Subjekt práva je ergo až aposteriorní pojmový znak práva,³¹ vlivem čehož jsou to jak fyzické osoby, tak osoby právnícké, ale i majetek, tj. specifické „věci“, které můžeme v roli subjektu nalézt. Zatímco *osobu* je nutno chápat jako postavení člověka v jeho sociálních a právních pozicích, vč. konstruktů, ve kterých se organizuje, popř. prostřednictvím kterých vystupuje (právnícké osoby), *subjekt* je pak modalitou z oblasti vztahové logiky signalizující účast osoby na interakci s okolím.³²

Vnímání právní osobnosti se postupem času proměňovalo a jako základní charakteristický znak nositele práv prošla právní osobnost dlouhým vývojem.³³ Ponechme přitom stranou podrobně analytické zkoumání vazeb osoby a člověka, které by vedlo do oblasti filozofie ke zkoumání základních ontologických pozic a bylo by nad rámec zaměření tohoto článku, stejně jako deterministické či indeterministické opodstatnění. V římském právu existovala skupina entit, *otroků*, kteří ač byli lidé, nebyli právní osobností nadáni.³⁴ Jejich postavení v roli subjektu bylo absolutně nemyslitelné, ne-

²⁸ KNAPP, 1995, op. cit., s. 71; BERAN, Karel. *Právnícké osoby veřejného práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 171.

²⁹ KNAPP, 1995, op. cit., s. 71; BERAN, 2007, op. cit., s. 174; nutno upozornit, že skutečnost, zda fyzické osoby jednají jménem právníckých osob, či tyto osoby zastupují, je otázkou teoretického uchopení konceptu. Občanský zákoník aktuálně zastává podobu zastupování právnícké osoby (srov. § 161 a násl. občanského zákoníku).

³⁰ KNAPP, 1995, op. cit., s. 71; WEYR, 2015, op. cit., s. 115.

³¹ KNAPP, 1995, op. cit., s. 71.

³² LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 131-132; BERAN, Karel. *Pojem osoby v právu: Osoba, morální osoba, právnícká osoba*. Praha: Leges, 2012, s. 138 a násl.; BERAN, Karel. Kdy a proč byla nahrazena „osoba“ právním subjektem? *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2011, roč. 19, č. 2, s. 116.).

³³ Ke genezi osob obecně srov. HURDÍK, Jan. Pojem osoba a geneze jeho obsahu jako základ konstrukce osob v právním smyslu. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2000, č. 3, s. 306-313.

³⁴ GERLOCH, 2017, op. cit., s. 167; LAVICKÝ, 2014, op. cit., s. 134.

boť byli pouhým objektem, tj. předmětem majetkových dispozic. Po dlouhou dobu poté byly pojmy osoba a člověk sjednocovány. Byl to až raný a zejména vrcholný středověk, kdy byl přes myšlenky *fiktivní osoby* pojem osoby přijat jako obecná charakteristika nositele jistých vlastností využitelných v roli subjektu, který bylo nutno od člověka striktně odlišit.³⁵ Jak je poukazováno, rodila se myšlenka výkladu osoby jako *souboru specifických definičních znaků* a abstrahováním znaků ostatních.³⁶ Obecný zákoník občanský³⁷ pak znamenal první posun od pouhých fyzických osob jako subjektů právních vztahů, když ve svém § 26 hovořil o *morálních osobách* požívajících zpravidla stejných práv jako jednotlivé osoby (tj. osoby fyzické). Nicméně až o řadu let později nabyly právnické osoby na významu, a to vlivem rozvoje obchodního práva.³⁸ Dnes jsou právnické osoby vnímány jako autonomní výtvar práva s ohledem na jejich funkcionální rozměr zapojit se aktivně do právního vztahu a s ohledem na realizaci zprostředkovaných zájmů jiných osob,³⁹ které rozhodně nejsou stavěny na roveň osobám fyzickým, nýbrž mají sloužit potřebám člověka.⁴⁰ Právnickým osobám však na základě výše uvedeného chybí přirozené právo na právní osobnost, kterážto je jim přiznávána na základě rozhodnutí autority.⁴¹

Osoba vymezená skrze právní osobnost je pak podle § 17 odst. 1 občanského zákoníku jediným subjektem, kdo může mít a vykonávat práva. Osoba je ergo *jedinou* kategorií v roli subjektu.⁴² Nutno upozornit, že ač ně-

³⁵ LAVICKÝ, 2014, op. cit., s. 133.

³⁶ Ibid, s. 134.

³⁷ Císařský patent č. JGS Nr. 946/1811, Všeobecný zákoník občanský (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten Deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie), obecně známý jako ABGB.

³⁸ KNAPP, 1995, op. cit., s. 73; k obecné genezi právnických osob srov. též ZITELMANN, Ernst. *Begriff und Wesen der sogenannten juristischen Person*. Reprint původního vydání z roku 1873. Leipzig: Duncker & Humblot, 2013, 132 s (k povaze právnických osob s. 62 a násl.).

³⁹ LAVICKÝ, 2014, op. cit., s. 136.

⁴⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. K § 15-22.

⁴¹ ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 75.

⁴² Srov. FRINTA, Ondřej. *Právnické osoby*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2008, s. 53.

kteří právní řády uznávají mimo osob v roli subjektu i další účastníky právních vztahů, kteří jsou do tohoto postavení ryze účelově zařazeni,⁴³ český právní řád takové extenzivní pojetí striktně odmítá.⁴⁴ Jsou tu sice výjimky, kdy je právní osobnost přiznávána i dalším entitám než osobám, resp. právě osobám, leč ve specifických fázích, kdy podstatné znaky pro získání právní osobnosti doposud nejsou naplněny,⁴⁵ ty však pro zavádění domněnek a fikcí vystupování jako právnická osoba nelze uvádět jako od ní odlišného účastníka. Problematický je nicméně § 17 i ve své druhé části, ve druhém odstavci hovořícím o tom, že „zřídí-li někdo právo nebo uloží-li povinnost tomu, co osobou není, přičte se právo nebo povinnost osobě, které podle povahy právního případu náleží.“ Kromě opakování osoby coby jediné kategorie subjektů zákon v tomto ustanovení počítá se situací, kdy by právo nebo povinnost byly uloženy něčemu, co buď evidentně subjektem právního vztahu není, či něčemu, co by subjektem právního vztahu být mohlo, ale takový závěr je nejasný nebo problematický. Zákodárce se snaží tyto situace překlenout přičitatelností jednání osobě, které náleží s ohledem na *ad hoc* podmínky. Nicméně jak upozorňuje doktrína, jeden výklad směřuje právě k takové přičitatelnosti, která ve většině případů povede k vlastníkovi věci, druhý však s oporou v teleologickém přístupu uvažuje, zda zákonodárce neměl na mysli přiznání takové entitě (co osobou není) fiktivní postavení právnické osoby podle *teorie podstatných náležitostí*.⁴⁶ Tento výklad se opírá o základy občanského zákoníku, který je postavený na tex-

---

⁴³ Toto je případ Francie a tzv. *semipersonnalité*, což jsou osoby s dílčím základním právním statutem, nebo případ Německa s doktrínou účastníků, kteří nejsou explicitně označeni ani jako fyzické osoby, ani jako osoby právnické, např. *nichtrechtsfähige Verein* blížící se svou povahou společnosti dle § 2716 a násl. občanského zákoníku (srov. LAVICKÝ, 2014, op. cit., s. 143-144; SIMONART, Valérie. *La personnalité morale en droit privé comparé*. 1995, Bruylant (Emile), s. 89 a násl.; BREHM, Wolfgang. *Allgemeiner Teil des BGB*. 2. upravené vydání. Stuttgart etc: Boorberg, 1994, s. 315-316.).

⁴⁴ LAVICKÝ, 2014, op. cit., s. 144.

⁴⁵ Jedná se standardně o časový úsek mezi založením a vznikem právnické osoby (srov. § 127 občanského zákoníku), o postavení spoluvlastníků jako útvar vystupující jako osoba (§ 1116 občanského zákoníku), či svěřenský fond, o kterém bude pojednáno v kapitole 4. Poslední zmíněné můžeme vnímat jako *jiné právnické osoby* s ohledem na jejich speciální vlastnosti, jakož i postavení.

⁴⁶ LAVICKÝ, 2014, op. cit., s. 145.

tovém i ideovém znění obecného zákoníku občanského,⁴⁷ a odkazuje na § 20 odst. 1 občanského zákoníku. I tady je ale nutno zdůraznit, že by muselo dojít k přiznání právní osobnosti autoritou, tj. státem, a jen tak úspěšně konstruovat fikci právnické osoby.

Co je potřeba mít vždy na paměti, je rozdílná povaha právní osobnosti, resp. jejího opodstatnění. Zatímco v případě osob fyzických je právní osobnost s člověkem spojena vlivem jeho přirozenosti a biologické hodnoty, pročež je existence právní osobnosti imanentní vlastností člověka a je nezměnitelně spojena s narozením a smrtí (srov. § 23 občanského zákoníku), v případě osob právnických je právní osobnost a její přiznávání jen umělým právním konstruktem vázaným na stanovené právní skutečnosti nevolního charakteru, tj. vznik a zánik takové osoby (srov. § 118 občanského zákoníku). Je to pak právě *teorie fikce*⁴⁸, která nám pomáhá, aniž by vysvětlovala podstatu právnické osoby, posunout dopad právní osobnosti na mnohem širší škálu entit v roli subjektu. Toto rozlišování je spojeno s biparticí esence samotného pojmu osoba na osobu fyzickou a právnickou. V otázce (ne)omezenosti právní osobnosti v případě právnické osoby pak občanský zákoník operuje s pojetím dávajícím právnickým osobám možnost mít veškerá práva jako osoba fyzická s případnými výjimkami danými povahou právnické osoby.⁴⁹ Nicméně s ohledem na výše uvedené, kdy mají právnické osoby jako umělé výtvořiny „jen“ sloužit potřebám člověka, tato přijatá koncepce popírá obecnou systematiku občanského zákoníku. Ve výsledku tak občanský zákoník v otázce osobnostních (statusových) práv respektuje přirozenoprávní doktrínu a právnické osoby omezuje v jistých

---

⁴⁷ Důvodová zpráva k občanskému zákoníku. 2. *Hlavní zásady navrhované právní úpravy* - A. *Obecně*.

⁴⁸ Teorie fikce je přitom jen jednou z mnoha teorií vysvětlujících a ospravedlňujících existenci právnických osob jako člověku rovných entit, která je nejčastěji vykládána v opozici k *teorii reality* (srov. LAVICKÝ, 2014, op. cit., s. 135-136, s. 157.).

⁴⁹ Srov. § 20 odst. 2 občanského zákoníku; LAVICKÝ, 2014, op. cit., s. 615; nutno též dodat, že zákonodárce měl v této otázce možnost výběru mezi dvěma doktrinárními přístupy, tj. buď přiznat právnické osobě možnost mít pouze speciální právní osobnost s možností mít jen taková práva a povinnosti, která jsou v souladu s předmětem činnosti právnické osoby, nebo naopak zvolit aktuálně zakotvenou možnost právní osobnosti srovnatelné s fyzickými osobami s výjimkami danými povahou právnické osoby (LAVICKÝ, 2014, op. cit., s. 615.).

možnostech fyzických osob,⁵⁰ zatímco v oblasti majetkových práv je přístup volnější.⁵¹

2.2 REFLEXE PRÁVNÍ OSOBNOSTI V AUTORSKÉM PRÁVU

Výše uvedený vhléd do problematiky právní osobnosti nyní reflektujeme v autorskoprávní rovině. Právní osoba z logiky věci jako organizace fyzických osob nemůže být autorem, neboť tvůrčí činnost vykonávají právě v ní organizované fyzické osoby, kterým pak autorství přísluší. Nicméně autorské právo, resp. jeho vznik včetně přiznávání autorství, jsou vázány na vytváření díla, které je jako činnost zcela nezávislé na institutu svéprávnosti co do míry její (ne)omezenosti.⁵² Autorem proto může být fyzická osoba omezená ve svéprávnosti,⁵³ nezletilá⁵⁴ či jakkoliv rozumově a volně vyspělá.⁵⁵ Způsobilost být nositelem autorství je *ryzí otázkou právní osobnosti v libovolné míře oddělitelnou od otázky výkonu práv autorských*, která souvisí se svéprávností coby aktivní složkou právní způsobilosti. Otázka autorství však trpí v případě umělé inteligence ideou objektivní pravdy relativizovanou vyvratitelnou domněnkou autorství tam, kde je jméno autora uvedeno či vedeno v příslušném rejstříku.⁵⁶ S ohledem na uvedené je přiznávání autorství umělé inteligenci otázkou nutně svázanou s právní osobností, jejíž aplikační kritéria jsou uvedena v kapitole 5.

3. VÝZNAM PRÁVNÍ OSOBNOSTI V APLIKAČNÍ PRAXI

Výše uvedené jsou ovšem obecné doktrinární závěry převážně teoretické povahy přebíjející drtivě jejich praktické peripetie. Podívejme se proto v základu na to, jakým způsobem je vnímána a interpretována otázka právní

---

⁵⁰ Srov. např. ochranu názvu v § 135 občanského zákoníku ve srovnání s osobnostními právy zachycenými v § 81 a násl. občanského zákoníku.

⁵¹ LAVICKÝ, 2014, op. cit., s. 615.

⁵² TELEČ; TŮMA, op. cit., s. 33.

⁵³ Srov. § 55 a násl. občanského zákoníku.

⁵⁴ Srov. § 30 občanského zákoníku.

⁵⁵ Srov. § 31 a násl. občanského zákoníku.

⁵⁶ Srov. § 6 autorského zákona.

osobnosti těmi, kterým interpretace práva přísluší, tj. soudy.⁵⁷ Relevantní judikatura je přitom vybírána s důrazem na přítomnost pojednávaného institutu *právní osobnosti*, popř. anglického ekvivalentu *legal capacity*. Vybírána jsou rozhodnutí, která dle názoru autora chápání tohoto institutu buď restriktivně stabilizují, nebo naopak posouvají a vykládají extenzivně. Ze soudních institucí jsou vybrány pro dostupnost vrcholné instance české soudní struktury, jakož i Ústavní soud. Ze soudů nenárodního charakteru (se závazností pro Českou republiku) pak poslouží Soudní dvůr Evropské unie („Soudní dvůr“), jehož závěry ve své výrokové části jsou závazné pro národní soudy a pro orgány obecně aplikující unijní právo, tedy *erga omnes*.⁵⁸ Poslední pak bude uvedeno i rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, kde je otázka právní osobnosti coby základního statutu fyzické osoby též předmětem rozhodovací praxe a který coby respektovaný orgán může napomoci chápání tohoto institutu.

3.1 NÁRODNÍ KONTEXT

Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi často poukazuje na to, co je a není právní osobou, přičemž hlavním argumentem bývá právě přítomnost právní způsobilosti ve své pasivní části. Mezi právní osoby tak z tohoto titulu nepatří ani Policie České republiky, v jejichž věcech je právní subjektivitou nadána Česká republika jako stát (obdobně pak rozhodoval Vrchní soud v Praze ve věci Armády ČR)⁵⁹,⁶⁰ konsorcia,⁶¹ ani ležící pozůstalost, kte-

⁵⁷ GREENAWALT, Kent. *Legal Interpretation: Perspectives from Other Disciplines and Private Texts*. Oxford: Oxford University Press, 2010, s. 151.

⁵⁸ MLADĚJOVSKÁ, Martina. *Závaznost rozhodnutí Soudního dvora EU* [online]. Brno, 2017. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 34 [cit. 15. 3. 2018]; srov. Tothův názor na problém závaznosti soudních rozhodnutí Soudního dvora prezentovaný v TOTH, Gábor Attila. The Authority of Judgements of the European Court of Justice: Binding Force and Legal Effects. *Yearbook of European Law*. 1984, roč. 4, č. 1; srov. polemiku Tothova názoru v KOMÁREK, Jan; BOBEK, Michal. Koho vážou rozhodnutí ESD o předběžných otázkách? – 1. část. *Právní rozhledy*. 2004, roč. 12, č. 19, s. 697-706.

⁵⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 11. 1996, sp. zn. 6 S 170/94.

⁶⁰ Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 1997, sp. zn. Pls 2/96 (publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. 1997, č. 4 jako R 11/1997 civ.).

⁶¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2001, sp. zn. 30 Cdo 1549/2000 (publikováno v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu. 2001, č. 8 jako C 643).

rou pro absenci právní osobnosti nelze vnímat jako jakoukoliv osobu, nemůže být proto ani účastníkem řízení.⁶²

Ústavní soud ve své rozhodovací praxi připomenul a zdůraznil, že problematický § 17 odst. 2 občanského zákoníku dopadá na případy subjektů, které ač zúčastněny na právním jednání, fakticky se vykazují nedostatkem postavení (jako organizační složky právnických osob), proto se práva a povinnosti z daného právního jednání přiřítají subjektu, který takovým nedostatkem netrpí a jemuž *ad hoc* tato práva a povinnosti náleží.⁶³ Bude přitom na obecných soudech, jaký přístup k takovým *neosobám* zvolí. Ústavní soud navíc připomíná odlišnou právní osobnost právnické osoby a jejího jednatele,⁶⁴ jakož i zdůrazňuje, že právní subjektivita musí pokrývat i právo jednotlivce na rozvoj osobnosti v podobě interakce s okolím.⁶⁵

Zajímavé je též rozhodnutí ve věci tzv. náboženské matice, která je veřejným fondem s právní subjektivitou, a je tedy zvláštním samostatným subjektem v podobě jiné právnické osoby, jehož účelem je správa majetku římskokatolické církve.⁶⁶

3.2 APLIKOVATELNÝ MEZINÁRODNÍ KONTEXT

Nahlédněme do závěrů soudů nenárodního charakteru. V závěrech Soudního dvora, jakož i ve stanoviscích generálních advokátů lze též nalézt některé závěry na téma právní osobnosti, právní způsobilosti a problematického uchopení subjektu právního vztahu. Kromě klasického rozdělování subjektů na ty, které mají a nemají právní subjektivitu a opakování jejich příslušného postavení, či požadavku právní subjektivity v případě provozovny,⁶⁷ ně-

⁶² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2002, sp. zn. 30 Cdo 1093/2011 (publikováno v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu. 2002, č. 8 jako C 1111).

⁶³ Bod 24 nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 4. 2016, sp. zn. II. ÚS 560/15.

⁶⁴ Bod 13 nálezu Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2012, sp. zn. I.ÚS 563/11.

⁶⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 7. 12. 2005, sp. zn. IV.ÚS 412/04.

⁶⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 11. 2006, č. j. 5 A 35/2002-73 (publikováno ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. 2007, č. 2 jako 1060/2007 Sb. NSS).

⁶⁷ Srov. rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 15. prosince 2011. Jan Voogsgeerd proti Navimer SA. Věc C-384/10 [online]. In: *Curia* [cit. 18. 3. 2018].

kteřé závěry obsahují i explicitně vyjádřené myšlenky na téma osob. Podle stanoviska *Melchiora Watheleta* je nutno osoby (tedy jedinou entitu v roli subjektu) chápat jen v obecném smyslu, tedy jako bytosti, které mají právní osobnost, to znamená fyzické nebo právnické osoby.⁶⁸ Nicméně Soudní dvůr striktně odlišuje osoby právnické od pouhých „osob“, které nutně právní subjektivitou (právní osobností) disponovat nemusejí.⁶⁹

Zajímavá je v rozhodovací praxi Soudního dvora též otázka svěřenského fondu. Soudní dvůr potvrzuje, že svěřenský fond nemá vlastní právní osobnost a musí jednat prostřednictvím svého správce.⁷⁰ Dovojuje přitom, že prostá smluvní povinnost ke správě cizího majetku (svěřenská správa) nevytváří sama o sobě společnost.⁷¹ Zaobírá se též tím, co má být rozdílem mezi vlastní právní osobností a prostou svéprávností, přičemž ve výsledku svěřenský fond řadí mezi *jiné právnické osoby*,⁷² kam spadá každá organizační jednotka, s jejíž pomocí mohou členové (tedy osoby využívající dané entity) vystupovat v právních vztazích.⁷³ Ve výsledku dodává, že svěřenský fond může vystupovat jako takový v právních vztazích, účastnit se hospodářského styku a mohou mu za tímto účelem být vnitrostátním právem stanovena práva a povinnosti.⁷⁴

Právní osobnost jako důležitý aspekt vyzdvihuje i Evropský soud pro lidská práva, který ji obecně vnímá jako „základní právo“ právnických

---

⁶⁸ Bod 45 stanoviska generálního advokáta Melchiora Watheleta předneseného dne 8. května 2014. *Skandia America Corp. (USA), filial Sverige* proti *Skattever*. Věc C-7/13 [online]. In: *Curia* [cit. 18. 3. 2018].

⁶⁹ Bod 37 rozsudku Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. července 2015. *Beteiligungsgesellschaft Larentia + Minerva mbH & Co. KG* proti *Finanzamt Nordenham* (C-108/14), *Finanzamt Hamburg-Mitte* proti *Marenave Schifffahrts AG* (C-109/14). Spojené věci C-108/14 a C-109/14 [online]. In: *Curia* [cit. 18. 3. 2018].

⁷⁰ Bod 5 rozsudku Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 14. září 2017. *Trustees of the P Panayi Accumulation & Maintenance Settlements* proti *Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs*. Věc C-646/15 [online]. In: *Curia* [cit. 18. 3. 2018].

⁷¹ Bod 27 stanoviska generální advokátky Juliane Kokott předneseného dne 21. prosince 2016. *Trustees of the P Panayi Accumulation & Maintenance Settlements* proti *Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs*. Věc C-646/15 [online]. In: *Curia* [cit. 18. 3. 2018].

⁷² Myšlenku *jiných právnických osob* prosazuje i Frinta (srov. FRINTA, 2008, op. cit., s. 54.).

⁷³ Bod 33 stanoviska generální advokátky Juliane Kokott ve věci C-646/15.

⁷⁴ Body 34, 67 stanoviska generální advokátky Juliane Kokott ve věci C-646/15.

osob. Odmítnutí zaregistrování takové osoby do příslušného rejstříku klasifikuje jako faktické odepření získání právní osobnosti, které je nepřiměřené a nežádoucí.⁷⁵ Zde nutno upozornit, že ač se může jednat o právo právnícké osoby, český právní řád takové právo nebude vnímat jako právo přirozené s ohledem na autoritativní posuzování a přiznávání právní osobnosti (vizte kapitolu 2).

S ohledem na výše uvedené lze uzavřít, že dotčená rozhodovací praxe nebrání případnému přiznávání právní osobnosti umělé inteligenci, neboť se primárně zaobírá konstatováním přítomnosti právní osobnosti u subjektů veřejného práva. Navíc volná interpretace § 17 odst. 2 občanského zákoníku a zdůrazněná pozice jiných právnických osob tíhnou k extenzivnímu výkladu obecného chápání právní osobnosti, což přiznávání tohoto institutu umělé inteligenci napomáhá.

4. ALTERNATIVNÍ MODELY

Věnujme však prostor i alternativním přístupům k umělé inteligenci v roli subjektu. V případě, že se nepodaří prvek právní osobnosti v rozsahu autorství explicitně či výkladově přiznat umělé inteligenci (ke kritériím pro takový případ vizte kapitolu 5), dají se využít další z modelů, se kterými právo buď již počítá, nebo doposud ne, avšak odborná veřejnost se jimi ve větší či menší míře zaobírá.

4.1 SVĚŘENSKÝ FOND

Model, který je již českému právnímu řádu znám, je svěřenský fond jako jeden z příkladů *neosoby*.⁷⁶ Svěřenský fond je představitelem hybridního útvaru v podobě vyčleněného (odděleného a nezávislého) majetku s pevně daným účelem, který není ani právníckou osobou (neboť nedisponuje právní osobností v tomto rozsahu) a podmínky pro ně aplikovatelné se na svěřenský fond neuplatní,⁷⁷ není ale ani pouhou věcí, a tím pádem jen ryzím

---

⁷⁵ Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva 14. ledna 2014. Spolek obětí rumunských soudců a ostatní (Association of Victims of Romanian Judges and Others) proti Rumunsku. Věc č. 47732/06. [online]. In: HUDOC [cit. 18. 3. 2018].

⁷⁶ § 1484 a násl. občanského zákoníku; LAVICKÝ, 2014, op. cit., s. 145.

objektem právního vztahu.⁷⁸ Naopak právní řád s ním vyloženě počítá jako se subjektem právního vztahu skrze osobu svěřenského správce (kde lze vidět podobnost s právnickou osobou a jednatelem, zástupcem či osobou pověřenou). Například zákon o daních z příjmů⁷⁹ skrze právní fikci počítá s tím, že tento svébytný právní a majetkový institut je samostatným poplatníkem daně.⁸⁰ Zákon o účetnictví⁸¹ zase obdobně považuje svěřenské fondy za samostatnou účetní jednotkou.^{82, 83} Stejně tak doktrína se svěřenským fondem pracuje jako s autonomním vlastnictvím, majetkem absolutně autonomní povahy, kde by jakékoliv právo k majetku ve svěřenském fondu bylo s touto povahou maximálně neslučitelné.⁸⁴ Ve výsledku zde tedy lze spatřit specifickou podobu právní osobnosti v minimálním rozsahu.

Právo ale musí svěřenský fond umístit do některé z pozic právního vztahu. Svěřenský fond coby obsah právního vztahu je nemyslitelný, ale pozice objektu a subjektu jsou zcela reálné. Pozice *objektu* je podtrhnuta jeho zčásti věcným charakterem se specifickým postavením. Pozici *subjektu* umocňuje na jedné straně postavení správce svěřenského fondu, kterému náleží plná správa majetku v takovém fondu,⁸⁵ na straně druhé právě právní osobnost v minimální rozsahu pro potřeby daňového a účetního práva. Správce jedná ve vztahu k majetku ve stejném rozsahu, jako je

---

⁷⁷ Ačkoliv podobností s právnickou osobou není pomálu. Od osoby zastupují fond, přes úpravu názvu, až po podmínky vzniku, zakladatelského právního jednání, zápisu do rejstříku, správy, péče řádného hospodáře a zániku fondu.

⁷⁸ SPÁČIL, Jiří a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 1186; Důvodová zpráva k občanskému zákoníku. K § 1448-1452.

⁷⁹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁰ Srov. § 17 odst. 1 písm. f) zákona o daních z příjmů, kde je svěřenský fond postaven zcela na roveň právnické osoby a další fondy coby běžný poplatník daně (srov. PELC, Vladimír. *Zákon o daních z příjmů. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2015, s. 373.).

⁸¹ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

⁸² Srov. § 1 odst. 2 písm. i) zákona o účetnictví, kde je svěřenský fond pojat bok po boku s právnickými osobami a dalšími fondy jako samostatná účetní jednotka (srov. HULEŠ, Jan. Quo vadis regulace účetnictví? *Právní rozhledy*. 2017, roč. 25, č. 17, s. 602.).

⁸³ K přehledu daňové a účetní subjektivity svěřenského fondu srov. SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; MAREK, Radan a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha, C.H. Beck, 2015, s. 406-415.

⁸⁴ SPÁČIL, 2013, op. cit., s. 1192; SVEJKOVSKÝ; MAREK, 2015, op. cit., s. 399-400.

⁸⁵ Srov. § 1456 občanského zákoníku.

oprávněn jednat správce cizího majetku pověřený plnou správou dle § 1409 občanského zákoníku. V rozsahu vlastnických práv k majetku ve svěřenském fondu se pak dle § 1408 odst. 3 občanského zákoníku jedná v případě správce o výkon vlastním jménem a na účet fondu. Reálným subjektem právního vztahu se zde stává právě svěřenský fond.

Pokud bychom tento model použili v případě umělé inteligence, rázem není třeba zkoumat otázku právní osobnosti v tradičním chápání českého právního řádu, neboť tato není u svěřenského fondu přítomna. Přitom je svěřenský fond v roli subjektu právního vztahu, ač v omezeném postavení. Úprava to je ale *pro případ přiznávání autorství ne úplně vhodná*, neboť toto je závislé právě na právní osobnosti. Fakt, že umělá inteligence by mohla *a símili* operovat v roli subjektu, by znamenalo, že skrze danou osobu coby „správce umělé inteligence“ by mohla být účastna vybraných právních vztahů, ačkoliv by nemohla být nositelem titulu autora. Představit si tak lze za takových podmínek například vybírání licenčních odměn či uzavírání licenčních smluv podle příslušných ustanovení s cílem rozšíření majetku (resp. určité báze obdobné majetkové povahy) umělé inteligence.

4.2 ELEKTRONICKÁ OSOBA

Co už není právním řádům tolik vlastní, český právní řád nevyjímaje, ale ve skutečnosti může znamenat pozitivní krok, je *institut elektronické osoby*. Když v roce 2017 Evropský parlament vydal usnesení obsahující doporučení Komisi o občanskoprávních pravidlech pro robotiku⁸⁶, v jednom z bodů se zmínil o nutnosti vytvořit zvláštní právní status robota v podobě elektronické osoby.⁸⁷ Ponechme stranou definiční problémy robotů a umělé inteligence jak obecně, tak v případě usnesení, a operujme i nadále s umělou inteligencí jako se softwarem (který může být funkční jednotkou ta-

⁸⁶ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 16. února 2017 obsahující doporučení Komisi o občanskoprávních pravidlech pro robotiku (2015/2103(INL)) [online]. In: *europarl.europa.eu*. Evropský parlament, 2017.

⁸⁷ Srov. bod 59 písm. f), které vybízí Komisi k zamýšlení nad právními řešeními, jakým je i: „vytvoření zvláštního právního statutu robota v dlouhodobém výhledu, aby alespoň ti nejsložitější autonomní roboti mohli mít status elektronické osoby odpovědné za náhradu jimi způsobené škody, a možné použití elektronické osoby v případech, kdy roboti činí autonomní rozhodnutí nebo jsou jiným způsobem samostatně v kontaktu se třetími stranami.“

kového robota coby technologického zařízení⁸⁸. Stejně tak ohlédněme od primárního zaměření tohoto institutu k odpovědnosti robota.

V případě reflexe elektronické osoby v českém právním řádu je taková konstrukce velice problematická. Ač se může *ad absurdum* jednat o osobu (a podmínka pro úspěšné ustálení v roli subjektu by tak byla naplněna), taková osoba by byla dosti specifická, a to primárně s ohledem na právní osobnost. Elektronická osoba v jakémkoliv chápání není totiž člověkem a s argumentem podobnosti s fyzickou osobou nelze uspět při snaze o přiznávání právní osobnosti elektronické osobě. Při argumentaci podobností s osobou právnickou coby konstruktem práva v rozsahu právní osobnosti pak tato selže s naprosto odlišnou podstatou elektronické osoby.⁸⁹ Na rozdíl od právnické osoby totiž elektronická osoba není reprezentována osobami fyzickými (ač umělý konstrukt), které většinově omlouvají přiznávání právní osobnosti právnickým osobám. V tomto se mnohem *snadněji vytvoří paralela k osobám fyzickým*, se kterými sdílejí možnosti tvůrčích operací a interních pochodů korelujících s osobností člověka. Stejně jako v případě osob, které právo aktuálně rozeznává, i v případě této nové kategorie je navrhován a pro přehlednost jistě žádoucí registr robotů,⁹⁰ tak aby společnost měla představu o základních existenčních proprietách dané entity.

Na nástup elektronické osoby není právní řád České republiky připraven z důvodu absence jakékoliv analýzy stávajících podmínek a ochoty přizpůsobit klasické chápání pozice subjektu novým výzvám, jakož i z důvodu obecných nejasností, které se s tímto institutem pojí.⁹¹ Vývoj na mezinárodním poli ale situaci nikterak nenapomáhá. Například Evropský hospodářský a sociální výbor striktně odmítá přiznávání právní osobnosti umělé

---

⁸⁸ Srov. KRAUSOVÁ, Alžběta. Status elektronické osoby v evropském právu v kontextu českého práva. *Právní rozhledy*. 2017, roč. 25, č. 20, s. 701-702; k širšímu významu umělé inteligence srov. též Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k umělé inteligenci – dopady umělé inteligence na jednotný trh (digitální), výrobu, spotřebu, zaměstnanost a společnost (stanovisko z vlastní iniciativy) (2017/C 288/01) [online]. In: *EUR-Lex*. Úřad pro publikace Evropské unie, 2017.

⁸⁹ KRAUSOVÁ, 2017, op. cit., s. 702.

⁹⁰ Bod 2 usnesení Evropského parlamentu 2015/2103(INL).

⁹¹ Srov. KRAUSOVÁ, 2017, op. cit., s. 702.

inteligenci či elektronické osobě, neboť takový krok by představoval nepředstavitelný a nepřijatelný morální hazard.⁹² Argumentem je zde jistě obezřetnost před nechtěným negativním vlivem na pozici člověka ve společnosti. Elektronická osoba jako koncept je tak spíše majetkového charakteru než charakteru osobního, což podporují i myšlenky zřízení tzv. kompenzačního fondu pro případné přiznávání odpovědnosti takové osobě.⁹³

5. APLIKACE PRÁVNÍ OSOBNOSTI NA UMĚLOU INTELIGENCI

Stejně jako zavádění konceptu právnických osob do národních právních řádů v minulých stoletích se neobešlo bez potíží,⁹⁴ i adaptace jednotlivých právních řádů na potřeby umělé inteligence s sebou nese svá úskalí. Kompletní soulad je složitou otázkou, která v dohledné době není v podmínkách České republiky realizovatelná, uvážíme-li složitosti obecného legislativního procesu a komplexnost otázky umělé inteligence.

Na základě výše uvedeného však shrňme postupně jednotlivé prezentované myšlenky a závěry do aplikačních kritérií právní osobnosti a jejich reflexe v otázce autorství umělé inteligence. Tento postup přitom odpovídá již jednou zmíněné *teorii podstatných náležitostí*, která čas od času najde v našem právním řádu místo a jejímž smyslem je rozšířit existující *status quo*, tak aby co nejlépe odpovídal společenským potřebám.⁹⁵

⁹² Bod 3.33 stanoviska Evropského hospodářského a sociálního výboru (2017/C 288/01).

⁹³ KRAUSOVÁ, 2017, op. cit., s. 703; body 58 a 59 usnesení Evropského parlamentu 2015/2103(INL).

⁹⁴ BERAN, Karel. Význam pojmu „morální osoby“ v první polovině 19. století (pokus o systematickou historickou interpretaci „morální osoby“ ve Všeobecném občanském zákoníku). In: DVOŘÁK, Jan; MALÝ, Karel a kol. *200 let Všeobecného občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 318.

⁹⁵ Teorie podstatných náležitostí stojí na myšlence selektování základních kritérií daných skutečností a jejich aplikování na podobné skutečnosti, které si vyžadují buď změnu úpravy či přístupu, nebo vyžadují úpravu samotnou, neboť taková úprava doposud neexistuje. V případě právnických osob tak například došlo k jejich vytvoření skrze selekci pojmových znaků osob již existujících a jejich podobnost (takový byl případ veřejné obchodní společnosti ve smyslu § 95 a násl. zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů, nebo společnosti ve smyslu § 2716 a násl. občanského zákoníku). Tuto teorii dále aplikoval např. i Ústavní soud v případě církevních restitucí, aby zhojil procesní vady při podávání žalob.

0) *Interpretace subjektu skrze již existující, či novou kategorii.* Před samotnými kritérii je podstatné uvědomit si, zda je snazší vydat se cestou interpretace a modifikace stávajících možností, které právní řád umožňuje, či cestou akceptace institutů nových. Subjekt je reprezentován osobami s právní způsobilostí (zejména pasivní složkou v podobě právní osobnosti). Osoby dále členíme na fyzické osoby a právnické osoby coby autonomní výtvoř v podobě personalizovaných organizací, přičemž mezi právnické osoby můžeme zařadit vedle standardních právnických osob i *jiné právnické osoby* se svými specifiky jako např. svěřenský fond. Jak uvedeno v kapitole 4, pro přiznávání autorství není svěřenský fond vhodný, neb vlivem absence právní osobnosti v civilistickém chápání nemůže být nositelem práv a povinností, ač může vystupovat na poli subjektu.⁹⁶ Mezi nové kategorie potom zařadíme model elektronické osoby, kterou bychom limity subjektu mohli rozšířit. Nicméně tento model postrádá prozatím pevnější analýzu s jasnými závěry a jeho (ne)podobnost s aktuálními osobami při aplikaci povede k neúspěchu. Pro potřeby přiznávání právní osobnosti je proto nutno (i s ohledem na efektivní a operativní řešení) využít již stávající podkategorie *jiných právnických osob* s následujícími aplikačními kritérii při jejich ideálně kumulativním naplnění.⁹⁷

1) *Autonomní vtvor práva s ohledem na funkcionální rozměr zapojit se aktivně do právního vztahu.* Právní osobnost je přiznávána i takovým účastníkům odlišným od lidí, kteří pro svou povahu nedisponují biologickým rozměrem a nevnímají sociální kontext, nicméně v roli subjektu jsou zcela legitimní (jako právnické osoby), resp. tam, kde disponují právní osobností. Z toho jsou pak činěny výjimky v případě svěřenského fondu, jakož i fondů dalších, které ač nedisponují právní osobností, jsou samostatnými subjekty

⁹⁶ Myšlenka svěřenského fondu by tak mohla být užita při aktivním výkonu práv plynoucích ze statutu autorství, popř. by se dalo uvažovat o adaptaci tradičního pojetí svěřenského fondu skrze přiznání omezené právní osobnosti, čímž by ale na druhé straně došlo ke změně samotné podstaty tohoto institutu. Na druhé straně, uvážíme-li, že na poli daňového a účetního práva je svěřenskému fondu přiznávána omezená právní osobnost, nelze *stricto sensu* použití této formy pro naše potřeby vyloučit.

⁹⁷ Na tomto místě nutno upozornit, že se jedná o subjektivně zvolená kritéria na základě předchozí analýzy institutu právní osobnosti, která v očích zákonodárce nutně nemusejí být dostatečná pro úspěšné přiznání právní osobnosti umělé inteligenci.

práva s omezenou osobností v případě daňového a účetního práva. Stejně jako právnická osoba či svěřenský fond jako zvláštní entita v podobě jiné právnické osoby i umělá inteligence jako software (zejména technologické zařízení v podobě robota) má svůj funkcionální rozměr a je schopna se aktivně zapojovat do právního vztahu.⁹⁸ Tento funkcionální rozměr je zde vyjádřen skrze povahu a účel umělé inteligence. Právnické osoby slouží k prezentaci dílčích zájmů fyzických osob, k reprezentování jejich postojů, názorů, ke sdružování a dalším činnostem. Umělá inteligence umožňuje fyzickým osobám extenzivní možnosti vyjadřování stejně jako obecnou interakci s okolím skrze výtvořiny umělé inteligence (vizte dále). S ohledem na tuto schopnost pak slouží lidem k naplňování jejich potřeb, čímž je opodstatněno budování autonomní entity. Lze tedy tvrdit, že je tento aplikační znak naplněn a je možno přejít k dalšímu znaku.

2) *Interpretační volnost přičitatelnosti dle § 17 odst. 2 občanského zákoníku.* Jedním z výkladů tohoto ustanovení je přiznávání problematičtým či nejistě uchopeným entitám fiktivní postavení právnické osoby, alespoň v minimální nutné míře pro její operativnost v roli subjektu a pro její lepší uchopení právním řádem. I tento výklad vede úspěšně k významu tohoto ustanovení, kterým je zhojení faktického nedostatku postavení, které ač zúčastněny na právním jednání, fakticky se (prozatím) vykazují nedostatkem postavení. Na rozdíl od většinového výkladu tak ale tento výklad činí s ohledem na teorii podstatných náležitostí, resp. podstatných znaků interpretovanou v intencích teorie fikce. Interpretace je přitom dle Ústavního soudu nechána na obecných soudech s ohledem na *ad hoc* skutečnosti. V tomto duchu proto nelze vyloučit užití takového druhého výkladu. Autoritativní přiznávání právní osobnosti umělé inteligenci by zde tak bylo možné jednak při obecné akceptaci tohoto výkladu, kterému z pohledu autora článku nic nebrání, jednak při *ad hoc* zhodnocení jeho použitelnosti. I tento, spíše pomocný, charakterový prvek tak může být naplněn.

---

⁹⁸ Srov. například BEHERA, Bibek. Chappie – A Semi-automatic Intelligent Chatbot [online]. In: *cse.iitb.ac.in*. Department of Computer Science and Engineering, Indian Institute of Technology Bombay, 2016 [cit. 17. 3. 2018].

3) *Rozsah práv fyzické osoby s danými výjimkami s ohledem na svou povahu.* Tento znak dle zastávané teorie v českém právním řádu pojednává o neakceptaci nutného sjednocování nositelů právní osobnosti. Ve chvíli, kdy se rozsah práv fyzických osob dá s ohledem na povahu jejich nositele/adresáta omezovat, resp. z úplného výčtu činit výjimky, pro případ přiznání právní osobnosti umělé inteligenci v rozsahu pouhého nositele autorství neexistuje překážka. Povaha umělé inteligence umožňuje být nositelem s ohledem na autonomní výtvar, na její schopnosti a možnosti, stejně jako s ohledem na nutné zhodnocování investice apod. Podstatné je též uvědomit si omezení osobnostních práv, kterýžto krok je zcela v souladu s podřadným postavením právnických osob. Ono omezení může být v našem případě na úplně minimální hranici, aby byla právní osobnost a možnost přiznání autorství stále zachována. Stejně tak nutno podotknout, že zákonodárce počítá s takovým omezením, nikoliv vyloučením, čímž by popřel samotnou existenci takových autonomních výtvarů, což závěry zde uvedené jen podporuje.

4) *Interakce s okolím jako ospravedlnění přiznání právní osobnosti.* Jak uvedeno výše, pro přiznávání právní osobnosti se argumentuje i interakcí entity s okolím. Taková interakce může být nejrůznější podoby, původu a charakteru a ve výsledku každá taková interakce může ospravedlnit přiznání právní osobnosti. Vytváření děl, resp. hodnotných výtvarů s potenciálem získat autorskoprávní ochranu, komunikace s okolím a další jsou jistě velice kvalitní interakcí s okolím. Společenský fond a kulturní zázemí člověka se obohacuje, vznikají nové prostředky vyjádření myšlenek či nová média, jak takové myšlenky zachytit, a celkový potenciál znázornění úvah a podnětů, které chce člověk vyjádřit, se zvyšuje. To platí v případě, že se umělá inteligence využívá jako nástroj lidského vyjádření. V případě tvůrčí umělé inteligence můžeme takové obohacování *statu quo* nalézt v ještě více intenzivní formě, neboť je-li umělá inteligence tím, kdo tvoří, nelze hovořit o vyjádření myšlenek člověka, ale o vesměs nezávislé produkci výtvarů schopných konkurovat lidským výtvarům. Hodnotově je taková interakce výše než řada dalších činností, které lze pod tento charakteristický znak interakce s okolím zařadit. Nutno dále upozornit, že interakce se mnohdy vy-

kládá skrze chování subjektu a vůli, vlivem čehož nemůže být právní osobnost přiznána nelidským či umělým entitám.⁹⁹ Omezovat však interakci jen na aktivní vystupování nemusí být nutně správné právě z důvodu širokých možností a přínosů umělé inteligence (s ohledem na autorskoprávní produkci umělé inteligence a rizika, která by hrozila v případě neposkytování efektivní právní ochrany). Zde ale jistě bude nutno zkoumat takový argument podrobněji. V základní rovině může být ve výsledku i tento znak jako ospravedlnění být naplněn.

5) *Právo právnických osob na právní osobnost.* Jak uvedl Evropský soud pro lidská práva a jak zastává i doktrína, právnické osoby obecně mají právo na právní osobnost a její odpírání je nepřípustné. Může-li mít autonomní výtvor subjektivní práva (jako je tomu v případě právnických osob), kde základním právem je i právo na právní osobnost (čemuž se však v rovině přirozeného práva odborná veřejnost v kontextu českého právního řádu brání s odkazem na povahu právnických osob), vskutku nebrání nic tomu, aby se mezi obdobné entity s obdobnými nároky zařadila i umělá inteligence, zejména v takovém stavu společnosti, kde je umělá inteligence schopna získat úspěšně trvalé bydliště nebo specifické postavení ve společnosti, které bývá ztotožňováno se státním občanstvím.¹⁰⁰

S ohledem na stanovená aplikační kritéria právní osobnosti je dle autora článku možné přiznat umělé inteligenci právní osobnost v rozsahu nutném pro přiznávání autorství, čímž by se umělá inteligence v tomto rozsahu zařadila do kategorie jiných právnických osob, a byla tak nositelem autorství. Takto omezený rozsah by přitom nemusel představovat výzvu pro otázky odpovědnostního charakteru, které již dlouhou dobu trápí odbornou veřejnost, ani by nemusel představovat problém při obecném uchopení aktuální podoby subjektu právního vztahu, kde panuje nerovnost mezi osobami s převažující rolí a důležitostí osob fyzických, jejichž aktuální a zcela oprávněná dominance by nebyla nutně narušena.

⁹⁹ Srov. SOLAIMAN, S. M. Legal personality of robots, corporations, idols and chimpanzees: a quest for legitimacy. *Artificial Intelligence and Law*. 2017, roč. 25, č. 2, s. 155-179.

¹⁰⁰ WELLER, Chris. A Robot that Once Said It Would 'Destroy Humans' Just Became the First Robot Citizen. In: *Business Insider* [online]. Business Insider Inc., 2017 [cit. 18. 3. 2018].

S odkazem na to pak zbývá vyřešit textaci § 5 autorského zákona, ať už alterací pro případ umělé inteligence, vypuštěním nutné podmínky fyzické osoby jako autora, nebo stanovením fikce (ať už zde, nebo v jiném právním předpise) srovnatelného postavení v této otázce s fyzickou osobou.

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych rád poděkoval *JUDr. Matěji Myškoví, Ph.D.* za odborné vedení po dobu doktorského studia, jakož i za podněty a kritiku při zpracovávání myšlenky právní osobnosti v případě umělé inteligence.

Za plodné a zájmu plné debaty nad tématem, jakož i kritiku bych též rád poděkoval *prof. JUDr. Janu Hurdíkovi, DrSc.* a *Mgr. Dominice Galajdové.*

V neposlední řadě děkuji za dílčí konzultace *doc. Mgr. Pavlu Rychlému, Ph.D., JUDr. Jakubu Haraštovi, Ph.D., Jaroslavu Hrochovi a Mgr. Bc. Heleně Pullmannové.*

6. SEZNAM LITERATURY

6.1 MONOGRAFIE

- [1] BERAN, Karel. *Pojem osoby v právu: Osoba, morální osoba, právnická osoba.* Praha: Leges, 2012, 224 s. ISBN 978-80-87576-06-9.
- [2] BERAN, Karel. *Právnické osoby veřejného práva.* Praha: Linde Praha, a.s., 2006, 191 s. ISBN 80-7201-598-2.
- [3] BREHM, Wolfgang. *Allgemeiner Teil des BGB.* 2. upravené vydání. Stuttgart etc: Boorberg, 1994, 380 s. ISBN 978-3415030671.
- [4] ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou zprávou a rejstříkem.* Ostrava: Sagit, 2012, 1119 s. ISBN 978-80-7208-922-2.
- [5] FRINTA, Ondřej. *Právnické osoby.* Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2008, 176 s. ISBN 978-80-87146-07-1.
- [6] GERLOCH, Aleš. *Teorie práva.* 7. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, 335 s. ISBN 978-80-7380-652-1.
- [7] GREENAWALT, Kent. *Legal Interpretation: Perspectives from Other Disciplines and Private Texts.* Oxford: Oxford University Press, 2010, 368 s. ISBN 9780199756131.
- [8] HARVÁNEK, Jaromír et al. *Právní teorie.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 439 s. ISBN 978-80-7380-458-9.

- [9] KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 1995, 247 s. ISBN 80-7179-028-1.
- [10] LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9.
- [11] PELC, Vladimír. *Zákon o daních z příjmů. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2015, 1403 s. ISBN 978-80-7400-517-6.
- [12] RUSSELL, Stuart; NORVIG, Peter. *Artificial Intelligence: A Modern Approach (3rd Edition)*. 2009. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall. 1152 s. ISBN 978-0136042594.
- [13] SIMONART, Valérie. *La personnalité morale en droit privé comparé*. 1995, Bruylant (Emile), 670 s. ISBN 2-8027-0680-2.
- [14] SPÁČIL, Jiří a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, 1276 s. ISBN 978-80-7400-499-5.
- [15] SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; MAREK, Radan a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha, C.H. Beck, 2015, 544 s. ISBN 978-80-7400-548-0.
- [16] ŠTĚDRONĚ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 220 s. ISBN 978-80-7357-555-7.
- [17] TELEC, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2007, 989 s. ISBN 978-80-7179-608-4.
- [18] WEYR, František. *Teorie práva*. Reprint původního vydání z roku 1936. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 420 s. ISBN 978-80-7552-000-5.
- [19] ZITELMANN, Ernst. *Begriff und Wesen der sogenannten juristischen Person*. Reprint původního vydání z roku 1873. Leipzig: Duncker & Humblot, 2013, 132 s. ISBN 3428166221.

6.2 ČLÁNKY, PŘÍSPĚVKY VE SBORNÍCÍCH

- [20] BERAN, Karel. Kdy a proč byla nahrazena „osoba“ právním subjektem? *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2011, roč. 19, č. 2, s. 108-117. ISSN 1210-9126.
- [21] BERAN, Karel. Význam pojmu „morální osoby“ v první polovině 19. století (pokus o systematickou historickou interpretaci „morální osoby“ ve Všeobecném občanském zákoníku). In: DVOŘÁK, Jan; MALÝ, Karel a kol. *200 let Všeobecného občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, 688 s. ISBN 978-80-7357-753-7.
- [22] BODEN, Margaret A. Creativity and Artificial Intelligence. *Artificial Intelligence*. 1998, roč. 103, č. 1-2, s. 347-356. ISSN 0004-3702.
- [23] HULEŠ, Jan. Quo vadis regulace účetnictví? *Právní rozhledy*. 2017, roč. 25, č. 17, s. 601-604. ISSN 1210-6410.
- [24] HUMPHREYS, Lloyd G. The Construct of General Intelligence. *Intelligence*. 1979, roč. 3, č. 2, s. 105-120. ISSN 0160-2896.
- [25] HURDÍK, Jan. Pojem osoba a geneze jeho obsahu jako základ konstrukce osob v právním smyslu. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2000, č. 3, s. 306-313.

- [26] KOMÁREK, Jan; BOBEK, Michal. Koho vážou rozhodnutí ESD o předběžných otázkách? – 1. část. *Právní rozhledy*. 2004, roč. 12, č. 19, s. 697-706. ISSN 1210-6410.
- [27] KRAUSOVÁ, Alžběta. Status elektronické osoby v evropském právu v kontextu českého práva. *Právní rozhledy*. 2017, roč. 25, č. 20, s. 700-704. ISSN 1210-6410.
- [28] LUBER, Samantha. Cognitive Science Artificial Intelligence: Simulating the Human Mind to Achieve Goals. In: *3rd International Conference on Computer Research and Development*. 2011, Shanghai, s. 207-210.
- [29] MYŠKA, Matěj; ŠAVELKA, Jaromír. Comparative Analysis. In: DONÁT, Josef; MAISNER, Martin; POLČÁK, Radim (eds.). *Software Protection: A Comparative Perspective*. München: Medien und Recht Verlag, 2011, 266 s. ISBN 978-3-939438-15-1.
- [30] SOLAIMAN, S. M. Legal personality of robots, corporations, idols and chimpanzees: a quest for legitimacy. *Artificial Intelligence and Law*. 2017, roč. 25, č. 2, s. 155-179. ISSN 0924-8463.
- [31] TOTH, Gábor Attila. The Authority of Judgements of the European Court of Justice: Binding Force and Legal Effects. *Yearbook of European Law*. 1984, roč. 4, č. 1, s. 1-77. ISSN 0263-3264.
- [32] URBÁNIKOVÁ, Marína; SMEKAL, Hubert. Právní věda a právní psaní? Postačí vždy jako výzkumná metoda „číst, přemýšlet a psát“? *Jurisprudence*. 2017, roč. 26, č. 4, s. 37-41. ISSN 1802-3843.

6.3 ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- [33] BEHERA, Bibek. Chappie – A Semi-automatic Intelligent Chatbot [online]. In: *cse.iitb.ac.in*. Department of Computer Science and Engineering, Indian Institute of Technology Bombay, 2016. Dostupné z: https://www.cse.iitb.ac.in/~bibek/WriteUP_2016.pdf
- [34] GUADAMUZ, Andres. Artificial Intelligence and Copyright [online]. In: *WIPO Magazine*. WIPO, 2017. Dostupné z: http://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2017/05/article_0003.html
- [35] HARDING, Rosie. What Is Legal Capacity? [online]. In: *Everyday Decisions*. British Academy, 2017 [cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.legalcapacity.org.uk/everyday-decisions/what-is-legal-capacity/>
- [36] MALMI, Eric; TAKALA, Pyry; TOIVONEN, Hannu; RAIKO, Tapani; GIONIS Aristides. DopeLearning: A Computational Approach to Rap Lyrics Generation [online]. In: *SIGKDD*. The Association for Computing Machinery, 2016. Dostupné z: <http://www.kdd.org/kdd2016/papers/files/adf0399-malmiA.pdf>
- [37] MLADĚJOVSKÁ, Martina. *Závaznost rozhodnutí Soudního dvora EU* [online]. Brno, 2017. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 75 s. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/378325/pravf_m/ZAVAZNOST_ROZHODNUTI_SOUDNIHO_DVORA_EU.pdf

[38] SCULLEN, John. Jukedeck: The Simple Way to Create a Soundtrack You Can Be Proud of [online]. In: *JohnScullen.com*. John Scullen, 2016. Dostupné z: <https://johnscullen.com/jukedeck-review/>

[39] WELLER, Chris. A Robot that Once Said It Would 'Destroy Humans' Just Became the First Robot Citizen. In: *Business Insider* [online]. Business Insider Inc., 2017. Dostupné z: <http://www.businessinsider.com/sophia-robot-citizenship-in-saudi-arabia-the-first-of-its-kind-2017-10>

[40] ZIBNER, Jan. *Jedinečnost jako pojmový znak autorského díla* [online]. Brno, 2017. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 126 s. Dostupné z: https://is.muni.cz/auth/th/lk63n/Jedinecnost_jako_pojmovy_znak_autorskeho_dila.pdf

6.4 EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

[41] Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva 14. ledna 2014. Spolek obětí rumunských soudců a ostatní (Association of Victims of Romanian Judges and Others) proti Rumunsku. Věc č. 47732/06. [online]. In: *HUDOC*. Dostupné z: <https://hudoc.echr.coe.int/>

6.5 NÁRODNÍ SOUDY

[42] Nález Ústavního soudu ze dne 1. 4. 2016, sp. zn. II. ÚS 560/15.

[43] Nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2012, sp. zn. I.ÚS 563/11.

[44] Nález Ústavního soudu ze dne 7. 12. 2005, sp. zn. IV.ÚS 412/04.

[45] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2001, sp. zn. 30 Cdo 1549/2000 (publikováno v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu. 2001, č. 8 jako C 643).

[46] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 11. 2006, č. j. 5 A 35/2002-73 (publikováno ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. 2007, č. 2 jako 1060/2007 Sb. NSS).

[47] Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 1997, sp. zn. Plsn 2/96 (publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. 1997, č. 4 jako R 11/1997 civ.).

[48] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2002, sp. zn. 30 Cdo 1093/2011 (publikováno v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu. 2002, č. 8 jako C 1111).

[49] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 11. 1996, sp. zn. 6 S 170/94.

6.6 SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE

[50] Stanovisko generálního advokáta Melchiora Watheleta přednesené dne 8. května 2014. Skandia America Corp. (USA), filial Sverige proti Skattever. Věc C-7/13 [online]. In: *Curia*. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=151976&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=64406>

[51] Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 15. prosince 2011. Jan Voogsgeerd proti Navimer SA. Věc C-384/10 [online]. In: *Curia*. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-384/10>

[52] Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 1. prosince 2011. Eva-Maria Painer proti Standard VerlagsGmbH, Axel Springer AG, Süddeutsche Zeitung GmbH, Spiegel-Verlag Rudolf Augstein GmbH & Co KG, Verlag M. DuMont Schauberg Expedition der Kölnischen Zeitung GmbH & Co KG. Věc C-145/10 [online]. In: *Curia*. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-145/10>

[53] Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. července 2015. Beteiligungsgesellschaft Larentia + Minerva mbH & Co. KG proti Finanzamt Nordenham (C-108/14), Finanzamt Hamburg-Mitte proti Marenave Schiffahrts AG (C-109/14). Spojené věci C-108/14 a C-109/14 [online]. In: *Curia*. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-108/14>

[54] Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 14. září 2017. Trustees of the P Panayi Accumulation & Maintenance Settlements proti Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs. Věc C-646/15 [online]. In: *Curia*. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-646/15>

[55] Stanovisko generální advokátky Juliane Kokott přednesené dne 21. prosince 2016. Trustees of the P Panayi Accumulation & Maintenance Settlements proti Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs. Věc C-646/15 [online]. In: *Curia*. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=186514&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=65213>

6.7 PRÁVNÍ PŘEDPISY A JINÉ DOKUMENTY

[56] Císařský patent č. JGS Nr. 946/1811, Všeobecný zákoník občanský (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten Deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie).

[57] Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

[58] Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k umělé inteligenci – dopady umělé inteligence na jednotný trh (digitální), výrobu, spotřebu, zaměstnanost a společnost (stanovisko z vlastní iniciativy) (2017/C 288/01) [online]. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016IE5369&from=CS>

[59] Usnesení Evropského parlamentu ze dne 16. února 2017 obsahující doporučení Komise o občanskoprávních pravidlech pro robotiku (2015/2103(INL)) [online]. In: *europarl.europa.eu*. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0051+0+DOC+XML+V0//CS>

[60] Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

[61] Zákon č. 185/2015 Z. z., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

[62] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

[63] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

[64] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

[65] Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

<https://doi.org/10.5817/RPT2018-1-3>

ÚSTAVNÍ SOUD POTVRZUJE JUDIKATURU NEJVYŠŠÍHO SOUDU V OBLASTI SDĚLOVÁNÍ DĚL VEŘEJNOSTI ODKAZEM

HELENA PULLMANNOVÁ¹

Soud: Ústavní soud České republiky
Věc: I. ÚS 578/15
Datum: 25. 10. 2017
Dostupnost: nalus.usoud.cz

1. SHRNUTÍ SKUTKOVÉHO STAVU

Stěžovatel² byl v době od 23. října 2010 do 15. ledna 2011 jediným majitelem a administrátorem volně přístupných internetových stránek, na kterých sděloval díla (epizody seriálů) veřejnosti metodou embeddovaného odkazu³ bez souhlasu osob oprávněných z práv autorských a práv souvisejících s právem autorským vztahujícím se k těmto dílům. Z této činnosti získával i majetkový prospěch prostřednictvím umístěné reklamy. Za uvedené období činil tento příjem 5.571,- Kč.

---

¹ Mgr. Bc. Helena Pullmannová – nastávající prezenční doktorská studentka na katedře občanského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Kontaktní e-mail: helena.pullmannova@mail.muni.cz

² Osobou „stěžovatele“ máme na mysli osobu zaujímající postavení v předcházejícím trestním řízení osoby podezřelé, osoby obviněné, odvolatele, osoby odsouzené i dovolatele.

³ „Podstatou metody vloženého kódu (tzv. *embedding*) je umožnit jinému, aby měl přístup k určitému obsahu (...) umístěnému na jiném místě kybernetického prostoru.“ Z odůvodnění rozhodnutí NS ze dne 29. května 2013, sp. zn. 5 Tdo 271/2013.

2. ŘÍZENÍ PŘED OBECNÝMI SOUDY

Za nezákonnost svého počínání byl stěžovatel odsouzen 27. února 2014 k trestu odnětí svobody v trvání 4 měsíců s odložením výkonu po zkušební dobu v trvání 20 měsíců za přečin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle ustanovení § 270 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“), spáchaný v nepřímém úmyslu.⁴

Proti uvedenému rozhodnutí bylo odvolání stěžovatele dne 3. února 2015 odvolacím soudem zamítnuto jako nedůvodné.⁵ Obdobně bylo ukončeno řízení o dovolání u Nejvyššího soudu (dále jen „NS“) dne 12. listopadu 2014.⁶ NS ve svém rozhodnutí pracoval s následující argumentací.

Stěžovatel uvedl v dovolání celkem čtyři námitky, a to (i) nerespektování aktuální⁷ judikatury Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“) ve věci sdělování děl veřejnosti umístováním odkazů na internetu, (ii) použití znaleckého posudku jako důkaz v trestním řízení, byť byl vypracován před zahájením trestního stíhání, (iii) nedostatečné prokázání viny znaleckým posudkem pro nedostupnost děl, na něž bylo odkazováno, v době jeho vypracování a (iv) porušení zásady ultima ratio absencí předchozí výzvy ze strany České protipirátské unie k ukončení závadné činnosti, která ve věci podala trestní oznámení. Ze čtyř uplatněných námitek zhodnotil NS jen první a poslední jako podřaditelné pod taxativně uvedené (a uplatněné) dovolací důvody § 265b zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. V odůvodnění rozhodnutí se však vyjádřil i k ostatním námitkám, které hodnotil jako ná-

⁴ Rozhodnutí Městského soudu v Brně ze dne 27. února 2014, sp. zn. 9 T 310/2013. Pro doplnění lze uvést, že poškození nositelé majetkových práv autorských a práv souvisejících s právem autorským byli se svým nárokem na náhradu škody odkázáni do civilního řízení.

⁵ Rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 29. dubna 2014, č. j. 8 To 145/2014-227, ve spojení s doplňujícím usnesením ze dne 3. února 2015, č. j. 8 To 41/2015-282.

⁶ Usnesení NS ze dne 12. listopadu 2014, sp. zn. 5 Tdo 1136/2014.

⁷ Řízení o dovolání probíhalo od dubna do listopadu roku 2014. Rozsudek SDEU ze dne 8. září 2016 ve věci C-160/15, GS Media BV proti Sanoma Media Netherlands BV a další (dále jen „rozhodnutí GS Media“), tak nemohlo být stěžovatelem v jeho podání ani NS v rozhodnutí o věci zohledněno.

mitky skutkové povahy. Vycházel přitom z již ustálené rozhodovací praxe NS a Ústavního soudu (dále jen „ÚS“).⁸

K první námitce zdůraznil NS zejména její nepřiléhavost. Stěžovatel odkazoval na rozhodnutí C-466/12 Nils Svensson a další proti Retriever Sverige AB (dále jen „rozhodnutí Svensson“)⁹, které kvalifikuje jednání žalovaného jako neoprávněné sdělování díla veřejnosti za podmínky, je-li sdělováno „nové veřejnosti“, veřejnosti nezamýšlené při rozhodnutí osoby oprávněné z práv autorských dílo zveřejnit, či udělit licenci k zveřejnění určitým způsobem, a rozhodnutí C-348/13 BestWater International GmbH proti Michael Mebes a Stefan Potsch (dále jen „rozhodnutí BestWater“)¹⁰, kde Soudní dvůr dospěl k závěru, že embeddovaný odkaz nepředstavuje sdělování díla veřejnosti, chybí-li zde „nová veřejnost“ ve smyslu rozhodnutí Svensson či není sdělováno dílo pomocí „nové technologie“¹¹. Obě tato rozhodnutí však řeší otázku sdělování díla, které již bylo určitým způsobem oprávněně zveřejněno a sdělováno veřejnosti na internetu. Stěžovatel v tomto případě ale odkazoval na díla umístěná na internetu zjevně neoprávněně, což je potřeba v rozhodnutí soudů zohlednit.

Čtvrtou námitku považoval NS za nedůvodnou a zároveň irelevantní pro dlouhodobost a soustavnost protiprávního jednání stěžovatele. Též konstatoval, že rozhodnutí „o tom, zda jde o čin, který s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není trestným činem z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti případu, se uplatní za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty“¹² dle sjednocujícího stanoviska¹³ NS k této otázce.

⁸ Viz podrobné vyjádření a citace řady rozhodnutí NS a ÚS v odůvodnění usnesení NS ze dne 12. listopadu 2014, sp. zn. 5 Tdo 1136/2014.

⁹ Rozsudek SDEU ze dne 13. února 2014 ve věci C-466/12, Nils Svensson a další proti Retriever Sverige AB.

¹⁰ Usnesení SDEU ze dne 21. října 2014 ve věci C-348/13, BestWater International GmbH proti Michael Mebes, Stefan Potsch.

¹¹ Za sdělování díla veřejnosti lze např. považovat sdělování díla prostřednictvím sítě Internet, bylo-li dílo dříve sdělováno výlučně za pomoci kabelového vysílání.

¹² Závěr odůvodnění usnesení NS ze dne 12. listopadu 2014, sp. zn. 5 Tdo 1136/2014.

¹³ Stanovisko trestního kolegia NS k výkladu ustanovení § 12 odst. 2 trestního zákoníku o zásadě subsidiarity trestní represe, včetně výkladu pojmu společenská škodlivost činu a výkladu aplikace principu *ultima ratio* ze dne 30. ledna 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012.

3. ARGUMENTACE STĚŽOVATELE

Podaná ústavní stížnost operuje s obdobnými námitkami, které již byly uplatněny v řízení o dovolání. Jedná se o (i) nerespektování judikatury SDEU, (ii) nezpřístupnění kopie DVD nosiče obsahujícího kód internetových stránek, na základě kterého byl vypracován znalecký posudek a (iii) procesní pochybení v provádění a hodnocení tohoto důkazu.

V prvních dvou námitkách spatřuje stěžovatel porušení svého práva na spravedlivý proces, a to porušením zásady rovnosti stran. K třetí námitce stěžovatel uvedl, že znalecký posudek a následně i výslech znalce neprokázal, že by odkazy na díla umístil na internetové stránky on, ani že byly odkazy v inkriminované době vymezené obžalobou funkční a zda tak byla dostupná celá díla, či jen jejich části. V tomto postupu soudu tak stěžovatel spatřuje porušení principu presumpce nevinny, zákonnosti procesu, zásady rovnosti stran, a tedy svého základního práva na soudní ochranu a spravedlivý proces.

Stěžovatel uvedl také výhradu k odůvodnění zamítavého rozhodnutí odvolacího soudu, který uvedl, že není oprávněn měnit hodnocení provedených důkazů soudem prvního stupně jen proto, že by případně hodnotil tyto důkazy jinak. Uvedené považoval stěžovatel za popření zásady dvojinstančnosti řízení a porušení svého práva na účinný opravný prostředek.

4. ÚVAHY ÚSTAVNÍHO SOUDU

ÚS se nejprve vypořádal s otázkou přípustnosti ústavní stížnosti. Zde uvedl, že stížnost byla podána včas, oprávněnou a řádně zastoupenou osobou, po vyčerpání všech zákonných procesních prostředků k ochraně dotčených práv a k jejímuž projednání je ÚS příslušný.¹⁴ Ústavní stížnost tak byla shledána za přípustnou.

K první námitce stěžovatele ÚS stručně a přehledně zopakoval argumenty NS rozhodnutím Svensson a rozhodnutím BestWater. Tyto pak dále doplnil o závěry dovozené z rozhodnutí GS Media ze září roku 2016, kde je za sdělování díla veřejnosti považováno odkazování na díla volně dostupná

---

¹⁴ Bod 11 anotovaného rozhodnutí.

na jiné internetové stránce v případě, že tato díla jsou zde sdělována neoprávněně a osobě odkazující je nezákonnost jednání odkazované osoby zřejmá, či ji lze z okolností rozumně předpokládat.¹⁵ Přičemž odkazuje-li osoba na takto sdělovaná díla (jinou osobou) za účelem zisku, je zde znalost o povaze neoprávněného sdělování první osobou presumována.¹⁶

Na základě těchto rozhodnutí ÚS přehledně uvádí, že „lze identifikovat čtyři různé situace, které mohou nastat při odkazování na chráněná díla dostupná na internetových stránkách. V prvním případě jde o odkazování na díla oprávněně zveřejněná na odkazované stránce, kdy nejde o sdělování díla ve smyslu směrnice¹⁷. V druhém případě jde o odkazování na chráněná díla neoprávněně zveřejněná na příslušné internetové stránce, která jsou však pro stejnou veřejnost oprávněně zveřejněná na jiné internetové stránce; ani v tomto případě nejde o sdělování díla. Ve třetím případě jde o odkazování na chráněná díla neoprávněně zveřejněná, která ani nejsou oprávněně zveřejněna jinde, odkazování je však prováděno nikoli za účelem dosažení zisku osobou, která nevěděla nebo nemohla rozumně vědět o protiprávní povaze zveřejnění těchto děl. Ani v tomto případě nejde o sdělování veřejnosti. Pokud je však na internet odkaz na chráněné dílo, které nebylo oprávněně na internetu sděleno veřejnosti, vložen osobou, která ví nebo mohla rozumně vědět o protiprávní povaze zveřejnění těchto děl a nemá k tomu souhlas vykonavatele majetkových práv autorských, jde o neoprávněné sdělování veřejnosti ve smyslu směrnice. Byl-li pak takový odkaz zveřejněn za účelem dosažení zisku, vědomost o protiprávní povaze zveřejnění díla je presumována.“¹⁸

Jelikož se tedy jedná o výklad unijního práva podaný SDEU, které bylo implementováno do § 18 autorského zákona, je ÚS tímto výkladem vázán.

¹⁵ Bod 16 anotovaného rozhodnutí.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 2001/29 ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, která byla implementována do zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „autorský zákon“).

¹⁸ Bod 17 anotovaného rozhodnutí. Tyto závěry reflektuje také tabulka *Linking after GS Media*, C 160/15 volně dostupná z: <https://ipkitten.blogspot.com/2016/09/linking-after-gs-media-in-table.html>

5. ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÍHO SOUDU

Na základě výše uvedeného ÚS dospěl k závěru, že ústavně zaručená práva stěžovatele nebyla porušena. Rozhodnutí obecných soudů vychází z relevantních zákonných ustanovení a obsahují odůvodnění, která nevykazují nedostatky dosahující intenzity nutné k tomu, aby se ÚS zabýval věcí meritorně.¹⁹

ÚS také uvedl, že je zřejmé z předcházejícího trestního řízení, že stěžovatel odkazoval na internetových stránkách na díla neoprávněně zveřejněná, přičemž tak činil za účelem dosažení zisku.²⁰ Vědomost o neoprávněnosti zveřejnění odkazovaných děl je přitom za těchto okolností presumována. Jeho jednání tak lze kvalifikovat za neoprávněně sdělování děl veřejnosti.²¹ Jelikož k zásahu do autorských práv a práv souvisejících s právem autorským navíc došlo v nikoli nepatrném rozsahu, ÚS uzavřel, že byly naplněny formální znaky skutkové podstaty přečinu § 270 odst. 1 trestního zákoníku a v odsouzení stěžovatele tak nelze spatřovat porušení jeho základních práv.²²

K námitce stěžovatele o nezpřístupnění kopie DVD, který byl podkladem pro vypracování znaleckého posudku, ÚS uvedl, že se nejednalo v trestním řízení o stěžejní důkaz.²³ Znepřístupnění kopie DVD ÚS obecným soudům sice vytkl zároveň ale uvedl, že stěžovateli byli známy všechny rozhodné skutečnosti obsažené na předmětném DVD a svých práv tak mohl využít v relaci ke znaleckému posudku, který byl pro něj dostupný.²⁴ „Ani zde tedy nelze shledat procesní nedostatky dosahující intenzity nutné k tomu, aby se Ústavní soud věcí meritorně zabýval.“²⁵

Ostatními námitkami stěžovatele se ÚS nezabýval, protože se jednalo jen o pokračující polemiku s názory obecných soudů, přičemž tyto byly již

---

¹⁹ Bod 14 anotovaného rozhodnutí.

²⁰ Bod 19 anotovaného rozhodnutí.

²¹ Tamtéž.

²² Tamtéž.

²³ Bod 20 anotovaného rozhodnutí.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ Tamtéž.

dostatečně vypořádány v napadených rozhodnutích.²⁶ V jejich vypořádání následně ÚS neshledal porušení základních práv stěžovatele a na závěry zde obsažené v podrobnostech odkazuje.²⁷

6. REFLEXE ROZHODNUTÍ

Hmotněprávním závěrům ÚS a zejména přehledné klasifikaci situací, kdy lze považovat jednání odkazující osoby za sdělování děl veřejnosti, a kdy již nikoli, nelze ničeho vytknout.

Stejně lze říci i o procesní stránce věci a k závěrům ÚS o nepotřebnosti vyjádření se k „ostatním námitkám stěžovatele“ pro obsáhlá odůvodnění předcházejících rozhodnutí obecných soudů. NS se totiž ve svém rozhodnutí o odmítnutí dovolání pro nedůvodnost vyjádřil zevrubně nad rámec své povinnosti i k uplatněným skutkovým námitkám stěžovatele o porušení zásady zákonnosti řízení při obstarání a zásady *in dubio pro reo* při hodnocení důkazu v podobě znaleckého posudku vypracovaného na základě DVD nosiče obsahujícího internetové stránky, jejichž prostřednictvím mělo k protiprávnímu jednání dojít. V souhrnu však NS správně uvádí, že není oprávněn přezkoumávat předcházející řízení po skutkové ani procesní stránce, je-li jako dovolací důvod uplatněno nesprávné hmotněprávní posouzení dle § 265b odst. 1 písm. g) trestního zákoníku.

Anotované usnesení ÚS tak potvrzuje ustálenou judikaturu NS v oblasti trestního postihu neoprávněného sdělování děl veřejnosti prostřednictvím sítě Internet.²⁸ Základním východiskem pro závěry obou soudů představují zmíněná rozhodnutí SDEU.

---

²⁶ Bod 21 anotovaného rozhodnutí.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ Např. rozhodnutí NS ze dne 27. února 2013, sp. zn. 8 Tdo 137/2013, rozhodnutí NS ze dne 12. března 2013, sp. zn. 5 Tdo 196/2014, rozhodnutí NS ze dne 29. května 2013, sp. zn. 5 Tdo 271/2013, přičemž zde nastíněné rozlišování prostého odkazování a užívání embeddovaných odkazů pro zodpovězení otázky (ne)sdělování děl veřejnosti bylo překonáno rozhodnutím BestWater. Vývoj judikatury NS ve vztahu k právě citovaným rozhodnutím SDEU přehledně uvádí usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. ledna 2017, sp. zn. 33 T 54/2016. K vyčíslování ušlého zisku za neoprávněné sdělování děl veřejnosti vizte rozhodnutí NS ze dne 8. října 2014, sp. zn. 5 Tdo 171/2014.

ÚS ale přistupuje – obdobně jako NS – k závěrům SDEU v oblasti sdělování děl veřejnosti čistě strojově, nekriticky a závěry SDEU pouze aplikuje na zjištěný skutkový stav, aniž by k nim zaujal vlastní stanovisko, blíže je analyzoval či kriticky hodnotil jednotlivé myšlenky v rozhodnutích obsažené, čímž by mohl podstatně přispět do odborné diskuse na toto téma již jen argumentem *ad verecundiam*. Nicméně i stávající stav práce ÚS s judikaturou SDEU je v tomto případě přínosný, protože ÚS dokázal přehledně shrnout určující kritéria situací a jim odpovídající závěry o oprávněnosti či neoprávněnosti takového jednání, které mohou při sdělování děl veřejnosti nastat. Takový postup tak poskytne jasné a užitečné vodítko pro rozhodování obecným soudům v této problematice.

Pozitivně lze hodnotit také použití závěrů judikatury SDEU v oblasti odkazování i na jiné druhy děl než jen na druhy dotčené v rozhodnutí Svensson (novinové články), rozhodnutí BestWater (konkrétní video na platformě youtube.com) a rozhodnutí GS Media (fotografie). Rozhodnutím obecných soudů a ÚS tak došlo explicitně k rozšíření aplikace těchto závěrů i na (neoprávněné) sdělování jednotlivých epizod seriálů veřejnosti.²⁹

Aktuální judikaturu SDEU reflektuje NS v oblasti porušování autorských práv online i nadále, a to např. na poli sdělování děl veřejnosti prostřednictvím peer-to-peer sítí.³⁰ Reflektuje tak závěr SDEU o dovozování odpovědnosti nejen uživatelů těchto platforem, ale i jejich samotných provozovatelů, dochází-li v určité míře k zásahu do obsahu sdíleného uživateli této platformy např. vytvořením tematických rejstříků a kategorií pro systematické uspořádání tohoto obsahu.³¹

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

---

²⁹ Bod 1 anotovaného rozhodnutí.

³⁰ Vizte rozhodnutí NS ze dne 5. března 2014, sp. zn. 5 Tdo 120/2014, či rozhodnutí NS ze dne 18. října 2017, sp. zn. 5 Tdo 1167/2017, reflektující rozhodnutí SDEU ze dne 14. července 2017 ve věci C-610/15, Stichting Brein proti Ziggo BV, XS4ALL Internet BV (dále jen „rozhodnutí Ziggo“).

³¹ Bod 39, 47-48 rozhodnutí Ziggo.

<https://doi.org/10.5817/RPT2018-1-4>

PŘEHLED AKTUÁLNÍ JUDIKATURY I/2018

DOMINIKA GALAJDOVÁ, FRANTIŠEK KASL, PAVEL LOUTOCKÝ, JAKUB MÍŠEK, ANNA ŠTEFANIDESOVÁ, JAN ZIBNER

NEOPRÁVNĚNÝ PŘÍSTUP A UŽITÍ DATABÁZE ZÁKAZNÍKŮ BÝVALÉHO ZAMĚSTNAVATELE

Soud: Nejvyšší soud
Věc: 5 Tdo 781/2017
Datum: 23. 8. 2017
Dostupnost: nsoud.cz

Obviněná jako zaměstnanec společnosti Galard Brno, s. r. o., (dále jen "Galard s.r.o.") získala přihlašovací údaje a hesla k databázi zákazníků zaměstnavatele, které pak poskytla třetí osobě, tzv. extraneovi (odborník na informační technologie), aby pro ni prostřednictvím internetu provedl export této databáze, což se mu podařilo. Obviněná následně tyto přihlašovací údaje využila, když již u společnosti Galard s.r.o. nebyla zaměstnána, a provedla export databáze zákazníků a obchodních případů této společnosti prostřednictvím cloudové služby. Přitom uvedené jednání činila bez vědomí zaměstnavatele a se záměrem využít databáze pro svou novou výdělečnou činnost pro společnost IMAGE CARE, s. r. o., jejíž provozovnu pak obviněná vedla.

Soud v prvním stupni shledal obviněnou vinnou přečinem neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací dle § 230 odst. 2 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen "TZ"). Proti rozhodnutí podala obviněná odvolání, které Krajský soud v Brně zamítl. Následně obviněná podala dovolání k Nejvyššímu soudu ČR.

Nejvyšší soud se předně zabýval naplněním skutkové podstaty přečinu neoprávněného přístupu k počítačovému nosiči. Obviněná v dovolání namítala, že ke stažení databáze nedošlo neoprávněně, neboť se jednalo o součást plnění jejích pracovních úkolů. Nejvyšší soud konstatoval, že obviněná nepotřebovala export databáze pro plnění pracovních úkolů, neboť na základě přihlašovacích údajů měla přístup k datům a jakýkoliv potřebný údaj mohla takto jednoduše získat, a to dokonce i dálkově prostřednictvím sítě internet.¹ Soud dále uvedl, že podle § 230 odst. 2 TZ se primárně nesankcionuje narušení důvěrnosti dat neoprávněným přístupem k počítačovému systému nebo k jeho části², protože zde nezáleží na tom, zda takový přístup pachatel získal oprávněně či naopak. Trestní zákoník postihuje jednání pachatele, který předtím získal přístup k počítačovému systému, a který následně tohoto přístupu využije a informace, resp. data, tam uložená neoprávněně užije.³ Nevyžaduje se, aby současně došlo k poškození dat, jejich pozměnění nebo znehodnocení. Zároveň pro naplnění skutkové podstaty podle § 230 odst. 2 TZ není nutné, aby současně vznikla někomu škoda, újma či naopak prospěch.⁴ Projednávaný přečin je ryze formální delikt. Zákonodárce jej postihuje, aniž by současně požadoval, aby vedl také k nějakému objektivnímu výsledku. Nadto Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí připomněl dosavadní judikaturu týkající se neoprávněného užití dat, tedy jejich nedovolené kopírování na jiný nosič informací (který má osoba následně ve své dispozici) a dále takové jejich užití, které je v rozporu se zákonem nebo je činěno v rozporu se stanoveným účelem, popř. bez vědomí

¹ Bod 13 anotovaného rozhodnutí.

² Znění § 230 odst. 2 TZ: „Kdo získá přístup k počítačovému systému nebo k nosiči informací a a) neoprávněně užije data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací, b) data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací neoprávněně vymaže nebo jinak zničí, poškodí, změní, potlačí, sníží jejich kvalitu nebo je učiní neupotřebitelnými, c) padělá nebo pozmění data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací tak, aby byla považována za pravá nebo podle nich bylo jednáno tak, jako by to byla data pravá, bez ohledu na to, zda jsou tato data přímo čitelná a srozumitelná, nebo d) neoprávněně vloží data do počítačového systému nebo na nosič informací nebo učiní jiný zásah do programového nebo technického vybavení počítače nebo jiného technického zařízení pro zpracování dat, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.“

³ Bod 23 anotovaného rozhodnutí.

⁴ Bod 23 anotovaného rozhodnutí.

či souhlasu oprávněné osoby.⁵ Neoprávněným užitím dat je nadto jakákoli nedovolená manipulace s daty uloženými v počítačovém systému nebo na nosiči informací; konečně ustanovení chrání i před neoprávněným užíváním uložených počítačových dat.⁶

Nejvyšší soud konstatoval, že v tomto případě šlo o zneužití přístupu k počítačovému systému, aby pro své pozdější potřeby obviněná získala databáze klientů i s jejich osobními údaji, k čemuž by jí pochopitelně zaměstnavatel, společnost Galard s.r.o., svolení nikdy nedal.⁷ Obviněná věděla, že ke svému jednání nemá oprávnění, a proto tak činila tajně, za spolupráce tzv. extranea. Obviněná dle názoru soudu měla k datům uloženým v počítačovém systému oprávněný přístup, který využívala při práci pro svého zaměstnavatele. Nicméně tento svůj přístup zneužila ke zkopírování dat pro své pozdější potřeby v době, kdy již měla dojednané ukončení pracovního poměru se svým zaměstnavatelem a měla sjednané podmínky nástupu k jeho přímému konkurentovi⁸. Nejvyšší soud neshledal námitky obviněné opodstatněnými, proto její dovolání odmítl.

MNOHOST SUBJEKTŮ PŘI PORUŠOVÁNÍ ZAPSANÉHO PRŮMYSLOVÉHO VZORU SPOLEČENSTVÍ

Soud: Soudní dvůr Evropské unie
Spojené věci: C-24/16 a C-25/16 (Nintendo)
Datum: 27. 9. 2017
Dostupnost: curia.europa.eu

Společnost Nintendo je majitelkou zapsaných průmyslových vzorů Společenství pro příslušenství herní platformy Wii. Společnost BigBen Francie vyráběla příslušenství, které je s platformou Wii kompatibilní, a toto nabízela ve vybraných státech Unie. V tom jí byla nápomocna společnost BigBen Ně-

---

⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. 7 Tdo 731/2015.

⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 9. 2016, sp. zn. 7 Tdo 932/2016.

⁷ Bod 33 anotovaného rozhodnutí.

⁸ Bod 35 anotovaného rozhodnutí.

mecko, přičemž obě společnosti užívaly vyobrazení výrobků odpovídající průmyslovým vzorům Nintendo.

Nintendo se u Zemského soudu v Düsseldorfu domáhalo určení, že taková činnost porušuje práva z průmyslových vzorů a že společnosti BigBen nejsou oprávněny užívat vyobrazení výrobků odpovídající těmto vzorům při obchodní činnosti. Soud uznal, že byly porušeny vzory (sic!), nicméně zamítl žalobu Nintendo v rozsahu užívání vyobrazení výrobků. Společnosti BigBen Německo zakázal užívat vzory, přikázal stažení výrobků a nahradit škodu. U společnosti BigBen Francie pak po uznání mezinárodní příslušnosti rozhodl obdobně. Vrchní zemský soud v Düsseldorfu po odvolání řešil otázku, zda příkaz soudu k zákazu užívání je nutné vztahovat jen na vnitrostátní území, či má přesah na celý jednotný trh. Pro pochybnosti však vznesl předběžnou otázku.

Soudní dvůr byl tázán, (i) zda lze přijmout opatření vůči subjektu v jiném členském státě pro jeho dodavatelské spojení s jiným subjektem v členském státě soudu, jsou-li porušována práva duševního vlastnictví, (ii) zda je možné reprodukovat průmyslový vzor Společenství k obchodním účelům pro příslušství ke zboží majitele vzoru, a za jakých podmínek (s důrazem na zmínku „citace“), a (iii) jak se má určit země, „ve které došlo k porušení“ při spoluúčasti osob.

Soudní dvůr zdůraznil alternativní pravomoc soudů členského státu, na jehož území k porušení došlo nebo takové porušení hrozí, pro průmyslové vzory Společenství coby *lex specialis* k tradičnímu určování příslušnosti.⁹ Stejně tak upozornil na nutné zvažování vztahu subjektů, jakož i územního rozsahu výlučného práva plynoucího z duševního vlastnictví, které je porušeno nebo jehož porušení hrozí, a to s odkazem na zajištění účinné ochrany práv na celém území Unie a na jednotné sankce.¹⁰ Soudní dvůr též podal výklad „citace“ při dané reprodukční činnosti.¹¹ Na adresu země, kde došlo

---

⁹ Bod 42 anotovaného rozhodnutí.

¹⁰ Bod 56 a násled. anotovaného rozhodnutí.

¹¹ Bod 60 a násled. anotovaného rozhodnutí.

k porušení práv, pak uvedl, že nelze striktně odlišovat roli aktivního jednání a účinků, a je nutno vnímat celý obraz porušování.¹²

Soudní dvůr proto rozhodl, že daná opatření mohou mířit skrze jeden subjekt na druhý, který je s ním propojen svou činností a vztahuje se k rozsahu daného nařízení, a to s působností vztahující se na celé území Unie. Dále rozhodl, že daná reprodukční činnost může být „citací“ a je povolená za specifických podmínek. Zemi, ve které k porušení práva došlo, je pak nutno vykládat jako zemi, ve které došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody. Není přitom namístě brát v potaz každé jednotlivé vytýkané porušení, nýbrž je nutno posuzovat věc globálně s cílem určit místo, kde k prvotnímu porušení, z něhož vyplývá vytýkané jednání, došlo nebo hrozí dojít.

Jedná se tak o rozhodnutí, které jednoznačně zdůrazňuje podstatu a roli jednotného vnitřního trhu a podtrhuje nutnost striktního výkladu vybraných ustanovení. Zároveň dává soudům širší pravomoci při vymáhání nároků z porušení práv duševního vlastnictví.

PRVNÍ ČESKÝ BITCOINOVÝ PIRÁT

Soud: Krajský soud v Brně
Věc: 50 T 4/2017-3857
Datum: 9. 10. 2017
Dostupnost: získáno na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Obžalovaný v období od 1. 2. 2013 do 30. 11. 2013 provozoval v anonymní síti internetový obchod Sheep Marketplace (Ovčí tržiště) zašifrovaný skrze síť Tor. Skrze toto tržiště docházelo ke zprostředkování prodeje různého zboží či služeb, především pak návykových látek a jedů. Obžalovaný přitom nedisponoval potřebným povolením a jednotlivé platby probíhaly prostřednictvím digitální měny Bitcoin. Obžalovaný rovněž zneužíval tržiště k odcizení Bitcoinů dalších uživatelů. Vedle toho navíc držel doma ne-

---

¹² Bod 103 anotovaného rozhodnutí.

malé množství zbraní a střeliva. Ve výsledku si obžalovaný přišel na více než 16 milionů korun českých.

Krajský soud jakožto soud prvního stupně po výslechu obžalovaného (a obžalované, kterou však zprostil obžaloby pro neprokázání viny), provedl důkaz znaleckým posudkem odborníka z oboru kybernetiky a výpočetní techniky ohledně fungování a principů dotčeného anonymního tržiště, softwarového systému, „peněženek“ a profilů jednotlivých uživatelů. Stejně tak byl posuzován počítač a telefon obžalovaného, které sloužily k provozu a monitorování tržiště. V další části byla skrze druhý znalecký posudek rozvedena problematika samotného Bitcoinu, směnárny Bitstamp, anonymních transakcí a kryptografie. Po řešení otázky původu Bitcoinů obžalovaného pak obžalovaný vysvětloval konkrétní aspekty jeho operování na tržišti a s anonymní měnou. Další části byly věnovány omamným látkám a jedům, jakož i držení zbraní a střeliva bez příslušných povolení.

Soud nakonec rozhodl, že obžalovaný spáchal zvlášť závažný zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, zvlášť závažný zločin krádeže a přečin nedovoleného ozbrojování, za což mu byl vyměřen trest ve výši devíti let ve věznici se zvýšenou ostrahou, jakož i propadnutí věci v podobě části Bitcoinů, zbraní, střeliva a finančních prostředků.

Jedná se o vůbec první rozhodnutí v otázce bitcoinového trhu v České republice, a to jak v rozsahu využívání takového trhu, šifrování měny, tak samotného bitcoinového zločinu, které do jisté míry předestírá cestu, jakou se bude rozhodovací praxe ubírat. Rozhodnutí navíc obsahuje vymezení tohoto prostředí a jeho jednotlivých aspektů, které může být pro svou bohatost a kvalitu do budoucna argumentační oporou v obdobných sporech.

PORUŠENÍ AUTORSKÝCH PRÁV UPLOADEREM PEER-TO-PEER SÍTĚ

Soud: Nejvyšší soud
Věc: 5 Tdo 1167/2017
Datum: 18. 10. 2017
Dostupnost: nsoud.cz

Obviněný po dobu více než jednoho roku, na pokoji vysokoškolských kolejí a v místě svého trvalého bydliště, ze svého notebooku jako uživatel peer-to-peer sítě (P2P) prostřednictvím uzlů umísťoval na internet a nabízel k volnému stažení nejméně 35,13 GB dat obsahujících hudební díla. Tato díla byla sdílena na výměnných sítích v rozporu s ustanoveními zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a to předně bez souhlasu oprávněných vykonavatelů práv.

Trestní stíhání proti obviněnému bylo zahájeno na základě trestního oznámení podaného Českou národní skupinou Mezinárodní federace hudebního průmyslu (dále jen "IFPI"). Prvoinstanční soud shledal obviněného vinným přečinem dle § 270 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Proti tomuto rozhodnutí se obviněný odvolal. Soud v druhém stupni svým rozhodnutím odvolání zamítl jako nedůvodné. Proti rozhodnutí odvolacího soudu podal obviněný dovolání k Nejvyššímu soudu.

Nejvyšší soud se předně zabýval povahou programu ke sdílení předmětných děl a jednáním obviněného. Soud konstatoval, že pouze aktivním a záměrným konáním provedl obviněný instalaci programu, který je svou podstatou určen ke sdílení souborů prostřednictvím internetové sítě.¹³ Zároveň soud odmítl tvrzení, že obviněnému mohl program do jeho notebooku nainstalovat některý ze studentů univerzity v době, kdy jej ponechal v učebně zcela bez dozoru. Dále se dle názoru soudu musel obviněný aktivně zasadit o zveřejnění těchto děl. Počítačový program DC++, jehož prostřednictvím se lze připojovat k serverům, které umožňují hledání sou-

---

¹³ Bod 17 anotovaného rozhodnutí.

borů a chatování, je v praxi využíván nejen tzv. pasivními příjemci dat, ale zároveň jeho uživatelé vystupují v aktivní roli serveru, kdy poskytují svá data dalším zájemcům, kteří k nim mají kdykoli přístup.¹⁴ Soud dále uzavřel, že veřejný charakter peer-to-peer sítí vyplývá přímo z jejich účelu, kdy slouží ke sdílení především multimediálních souborů mezi jednotlivými uživateli nebo přímo ke sdílení (ve smyslu sdělování) veřejnosti.¹⁵ Nadto právě s ohledem na četnost případů soud zcela vyloučil obhajobu obviněného, že by se neoprávněné činnosti z jeho počítače dopouštěli např. jeho spolužáci. Dále soud uvedl, že protiprávnost sdílení děl podléhajících autorskoprávní ochraně je všeobecně známá i laické veřejnosti, nelze tudíž pochybovat o znalosti obviněného, který byl navíc v té době studentem univerzity technického zaměření.¹⁶ Pro posouzení vědomostní složky úmyslného zavinění bylo také podstatné, že obviněný byl nejprve kontaktován osobou pracující pro IFPI, a současně jí byl vyzván, aby protiprávní činnosti zanechal.¹⁷

Nadto se Nejvyšší soud zabýval provedením domovní prohlídky a jejího souladu se zákonem.¹⁸ S ohledem na charakter notebooku jakožto důkazního prostředku existovala oprávněná obava, že zajištění důkazního materiálu nebude možné provést ani po zahájení trestního stíhání, ani před soudem. Je-li totiž prověřováno podezření ze spáchání daného druhu přečinu, hrozí zmaření objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání úpravou dat uložených v počítači či jiným podobným zásahem do jeho softwarového či hardwarového vybavení.

Nejvyšší soud na závěr konstatoval, že při zohlednění všech významných okolností obviněný splňoval předpoklady stanovené pro pachatele projednávaného přečinu, přičemž si musel být vědom toho, že z pozice uživatele výměnné internetové sítě způsobem výše popsaným umístil na tuto síť a nabízel k volnému stažení hudební soubory, a to v rozporu s au-

---

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Bod 18 anotovaného rozhodnutí.

¹⁷ Bod 20 anotovaného rozhodnutí.

¹⁸ Bod 21 anotovaného rozhodnutí.

torským zákonem. Vzhledem k délce doby, množství veškerých sdílených dat a předchozímu upozornění obviněného, aby zanechal svého jednání, se proto Nejvyšší soud ztotožnil se závěry soudů obou stupňů. Nejvyšší soud tak dovolání jako zjevně neopodstatněné zamítl. Anotované rozhodnutí je zajímavé zejména pro svoji dobře vypracovanou argumentaci, kdy se soud postupně vypořádává s obvyklými argumenty obhajoby.

TREST ZA PROVOZ WEBU PRO SDÍLENÍ SERIÁLŮ

Soud: Ústavní soud České republiky

Věc: I. ÚS 578/15

Datum: 25. 10. 2017

Dostupnost: nalus.usoud.cz

Stěžovatel (vlastník a administrátor internetové domény) sděloval veřejnosti bez souhlasu nositelů autorských práv autorská díla tak, že sdílel na internetu audiovizuální záznamy epizod seriálů. Prostřednictvím reklamního systému ETARGET získal stěžovatel majetkový prospěch ve výši 5.571 Kč.¹⁹

Městský soud v Brně stěžovateli uložil trest odnětí svobody v trvání čtyř měsíců, jehož výkon byl odložen na zkušební dobu v trvání 20 měsíců za přečin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle ustanovení § 270 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Krajský soud v Brně následně zamítl odvolání, což poté stěžovatel napadl dovoláním k Nejvyššímu soudu. Ten dovolání jako zjevně neopodstatněné odmítl.²⁰

Ústavní soud se zabýval především otázkou, zda a za jakých podmínek lze odkazování hypertextovými odkazy v prostředí internetu považovat za sdělování díla veřejnosti. Stěžovatel argumentoval ve prospěch svého případu dvěma rozhodnutími Soudního dvora C-466/12 *Nils Svensson a další v. Retriever Sverige AB* (dále jen "případ Svensson") a C-348/13 *BestWater International GmbH v. Michael Mebes a Stefan Potsch* (dále jen "případ BestWa-

¹⁹ Bod 1 anotovaného rozhodnutí.

²⁰ Bod 4 anotovaného rozhodnutí.

ter").²¹ V případě Svensson bylo ale dílo na původní stránce, na kterou bylo odkazováno, zveřejněno se souhlasem vykonavatele majetkových autorských práv. V případě BestWater sice bylo dílo zveřejněno neoprávněně, ale dle Soudního dvora nešlo o sdělování nové veřejnosti, jelikož bylo již dříve umístěno na jiné internetové stránce se souhlasem vykonavatele práv.²²

Ústavní soud zapojil do argumentace rovněž rozhodnutí Soudního dvora C-160/15 GS Media BV a ve spojení s výše zmíněnými rozhodnutími Soudního dvora shrnul, že existují situace, kdy odkazování na chráněná díla není sdělováním díla ve smyslu směrnice.²³ V případě stěžovatele se však jednalo o odkaz na chráněné dílo, které nebylo dříve oprávněně zveřejněno na internetu.²⁴ Pokud byl navíc takový odkaz zveřejněn za účelem dosažení zisku, vědomost o protiprávní povaze takového zveřejnění díla je presumována.²⁵ Stěžovatel také svým jednáním zasáhl do chráněných práv k autorskému dílu v nikoli nepatrném rozsahu, čímž byly naplněny formální znaky skutkové podstaty trestného činu podle § 270 odst. 1 trestního zákoníku, odsouzením tedy nebyla porušena jeho ústavním pořádkem zaručená práva.²⁶ Ústavní soud odmítl stížnost jako zjevně neopodstatněnou.

UKLÁDÁNÍ TELEVIZNÍHO VYSÍLÁNÍ V CLOUDU

Soud: Soudní dvůr Evropské unie

Věc: C-265/16 (VCAST)

Datum: 29. 11. 2017

Dostupnost: curia.europa.eu

VCAST poskytuje zákazníkům na internetu systém nahrávání videozáznamů vysílání italských televizních společností (včetně společnosti RTI) do clou-

²¹ Bod 7 anotovaného rozhodnutí.

²² Bod 16 anotovaného rozhodnutí.

²³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. 5. 2001, o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

²⁴ Bod 19 anotovaného rozhodnutí.

²⁵ Bod 17 anotovaného rozhodnutí.

²⁶ Bod 19 anotovaného rozhodnutí.

dového úložiště. Uživatel si může vybrat určitý program nebo časový interval a systém společnosti VCAST následně zachytí signál pomocí vlastních antén a nahraje vysílání do úložiště dle výběru uživatele.²⁷

Vznikl spor mezi společnostmi VCAST a RTI. Společnost VCAST podala proti RTI žalobu v Itálii, kterou se domáhala, aby bylo určeno, že její činnost je v souladu s právem. Soud naopak částečně vyhověl návrhu společnosti RTI na předběžné opatření a společnosti VCAST v podstatě zakázal pokračovat v její činnosti.²⁸ Následně položil Soudnímu dvoru dvě předběžné otázky týkající se výkladu unijního práva, zejména interpretace čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice č. 2001/29 (dále jen „Směrnice“), který stanovuje, kdy mohou členské státy určit výjimky nebo omezení práva na rozmnožování. Soud předložil Soudnímu dvoru dvě hypotézy, přičemž jedna předpokládá, že vnitrostátní úprava zakazuje poskytování služby umožňující pořizovat soukromé rozmnoženiny děl chráněných autorským právem nahráváním videozáznamů na dálku technikou zvanou cloud computing, druhá, že vnitrostátní úprava danou činnost povoluje.²⁹

Podle čl. 5 odst. 2 písm. b) Směrnice je možné, aby členské státy stanovily výjimky z práva na rozmnožování nebo toto právo omezily u rozmnoženin na jakémkoliv nosiči vytvořených fyzickou osobou pro soukromé užití a pro účely, které nejsou přímo ani nepřímo komerční. Podle Soudního dvora pro uplatnění čl. 5 odst. 2 písm. b) stačí, aby byla třetí osobou poskytnuta rozmnožovací služba, není nutné, aby dotyčné osoby vlastnily vybavení, přístroje či nosiče pro rozmnožování.³⁰ V tomto případě služba plní dvě funkce – zajišťuje pořizování rozmnoženin a zpřístupňuje díla a předměty, jichž se týká. Dále se jedná o sdělování veřejnosti - z judikatury Soudního dvora v tomto ohledu vyplývá, že se pojem „veřejnost“ týká blíže neurčeného počtu potenciálních diváků či posluchačů a kromě toho vyžaduje dosti vysoký počet osob.³¹ Původní přenos prováděný vysílacím

---

²⁷ Bod 15 anotovaného rozhodnutí.

²⁸ Bod 17 anotovaného rozhodnutí.

²⁹ Bod 18 anotovaného rozhodnutí.

³⁰ Bod 35 anotovaného rozhodnutí.

³¹ Bod 45 anotovaného rozhodnutí.

subjektem a přenos prováděný poskytovatelem služeb jsou však dvě odlišná sdělování veřejnosti a tyto přenosy jsou určeny každý vlastnímu publiku. Ke každému z nich tak musí dotyční nositelé práv udělit svolení.³²

Soudní dvůr na základě výše uvedeného judikoval, že Směrnice musí být vykládána tak, že brání vnitrostátní právní úpravě, která podnikatelskému subjektu dovoluje poskytovat jednotlivcům bez svolení nositele práv službu umožňující pořizovat soukromé rozmnoženiny děl chráněných autorským právem nahráváním videozáznamů na dálku do cloudu s pomocí výpočetního systému a při aktivním zásahu do vyhotovování záznamů.³³

NSS K OTÁZCE VEŘEJNÉ INSTITUCE DLE ZÁKONA O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

Soud: Nejvyšší správní soud

Věc: 7 As 311/2017-39

Datum: 12. 12. 2017

Dostupnost: nssoud.cz

Žalobce, Oživení o. s., žádal po žalované, společnosti OTE a. s., ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím veškeré smlouvy uzavřené mezi žalovaným a Českomoravskou komoditní burzou Kladno. Žalovaný odmítl informaci poskytnout s odůvodněním, že se nepovažuje za povinný subjekt ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb.³⁴ Žalobce trval na interpretaci, že žalovaná je veřejnou institucí ve smyslu § 2 odst. 1 citovaného zákona a to proto, že žalovaná je akciovou společností plně vlastněnou Českou republikou, která nad ní vykonává dohled prostřednictvím Ministerstva průmyslu a obchodu. Žalovaná byla navíc zřízena jako organizační složka státu příslušná k zajišťování činností operátora trhu s elektřinou, což nasvědčovalo veřejné povaze účelu žalované.³⁵

---

³² Bod 49 anotovaného rozhodnutí.

³³ Bod 54 anotovaného rozhodnutí.

³⁴ Bod 1 anotovaného rozhodnutí.

³⁵ Bod 2 anotovaného rozhodnutí.

Odvolání žalobce posoudilo představenstvo žalované a zamítlo jej. Žalobce se poté obrátil na Městský soud v Praze, který s odvoláním na náleze Ústavního soudu ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1146/16 (náleze ve věci ČEZ) žalobu zamítl. Žalobce podal proti rozsudku kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu.

Nejvyšší správní soud se zabýval otázkou, jestli v novém kontextu, který nastavil náleze ve věci ČEZ, je společnost OTE a. s. veřejnou institucí ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb.

NSS detailně analyzoval dosavadní rozhodovací praxi vrcholných soudů v otázce určení soukromoprávních subjektů jako veřejné instituce.³⁶ Zásadní pozornost je pak věnována nálezu ve věci ČEZ, který (byť se to ve své argumentaci Ústavní soud pokusil skrýt) znamenal faktický odklon od současné ustálené rozhodovací praxe.³⁷ NSS uvádí, že pokud by byl status žalované posuzován podle dřívějšího výkladového standardu založeného nálezem Ústavního soudu ve věci Letiště Praha³⁸, spadala by žalovaná zcela jistě do kategorie veřejné instituce, a byla by proto i povinna informace poskytovat.³⁹ Protože však Ústavní soud změnil v nálezu ve věci ČEZ hodnocení znaků veřejné instituce, byl NSS nucen toto hodnocení následovat a rozhodnout, že žalovaná povinným subjektem dle zákona č. 106/1999 Sb. není. NSS na základě interpretace bodů 65, 69, 70 a 71 nálezu ve věci ČEZ dospěl k závěru, že aby obchodní společnost mohla být veřejnou institucí, musel by jejím jediným společníkem být stát nebo územní samosprávný celek a zároveň by musela být zřízena ze zákona.⁴⁰

Anotovaný rozsudek je dalším příspěvkem v aktuálně probíhající debatě, zda jsou soukromoprávní subjekty povinnými osobami ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb.

---

³⁶ Zejména je nutné doporučit body 17–20 anotovaného rozhodnutí, které kompletně shrnují dosavadní rozhodovací praxi Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu.

³⁷ Detailně jsme se tomuto rozhodnutí věnovali v minulém čísle Revue pro právo a technologie.

³⁸ Náleze Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2007, sp. zn. I.ÚS 260/06 (Letiště Praha).

³⁹ Bod 30 anotovaného rozhodnutí.

⁴⁰ Bod 27 anotovaného rozhodnutí.

UBER JAKO POSKYTOVATEL TRANSPORTNÍ SLUŽBY

Soud: Soudní dvůr Evropské unie
Věc: C-434/15 (Asociación Profesional Elite Taxi)
Datum: 20. 12. 2017
Dostupnost: curia.europa.eu

Společnost Uber Systems Spain SL (propojená se společností Uber Technologies Inc.) poskytuje pomocí mobilní aplikace úplatnou službu spočívající v navazování kontaktů mezi cestujícími a neprofesionálními řidiči používajícími vlastní vozidlo. Asociación Profesional Elite Taxi je profesním sdružením taxikářů v Barceloně. Elite Taxi podala žalobu ke španělskému soudu požadující ukončení služeb Uber, jelikož v provozování dané služby spatřovala nekalosoutěžní jednání a využívání klamavých praktik.

Španělský soud konstatoval, že neprofesionální řidiči nemají licence a povolení stanovené právním řádem. Pro ověření, jestli se jedná o nekalosoutěžní jednání, soud považoval za nutné zjistit, jestli musí mít Uber správné povolení. Bylo tedy třeba určit, jestli je nutno považovat služby poskytované Uberem za poskytování služby informační společnosti, či za dopravní službu (daná kvalifikace pak souvisí s tím, jestli je k dané činnosti nutno mít správné povolení, či nikoli).

Španělský soud tak vznesl čtyři předběžné otázky. Nejpodstatnější však byla otázka týkající se kvalifikace služby - jedná-li se o službu informační společnosti, o dopravní službu, případně o kombinaci obou.

Soudní dvůr se nejprve zabýval povahou Uberu jako služby informační společnosti a konstatoval, že v zásadě splňuje kritéria k tomu, aby mohl být za takovou službu považován.⁴¹ Služba individuální městské dopravy je pak dopravní službou. Nadto ale uvedl, že Uber se neomezuje jen na zprostředkovatelskou službu ve smyslu zprostředkování kontaktu; poskytovatel zároveň vytváří nabídku služeb městské dopravy, kterou právě prostřednictvím moderních technologií zpřístupňuje.⁴² Fungování služby spočívá ve vý-

⁴¹ Bod 35 anotovaného rozhodnutí.

⁴² Bod 38 anotovaného rozhodnutí.

běru řidičů s vlastními vozidly prostřednictvím aplikace. Bez této aplikace by totiž řidiči danou službu neposkytli a cestující by ji nemohli využít. Uber má navíc rozhodující vliv na podmínky poskytování služeb. Uber tak stanovuje maximální cenu přepravy, ze které částečně vyplatí odměnu řidiči, zbytek pak mj. využije i k určité kontrole kvality vozidel a řidičů (což může vést k jejich vyloučení).⁴³ Soudní dvůr tak shrnul, že hlavní složkou takovéto komplexní služby je pak přepravní služba a nikoli služba informační společnosti. Nadto uvedl, že problematika spadající pod kategorii individuální městské dopravy nevedla *“Evropský parlament a Radu Evropské unie k přijetí společných pravidel nebo jiných opatření.”*⁴⁴ Soudní dvůr se tak nevěnoval otázce, zda se jedná o smluvní přepravu, taxislužbu či o jiný typ služby; vyřešení této otázky ponechal v souladu se Smlouvou o fungování Evropské unie na členských státech, což však může vést k rozdílným úpravám.

OPRAVENÉ ODPOVĚDI ZE ZKOUŠKY Z HLEDISKA OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Soud: Soudní dvůr Evropské unie
Věc: C-434/16 (Nowak)
Datum: 20. 12. 2017
Dostupnost: curia.europa.eu

Peter Nowak ve sporu o výsledek certifikované zkoušky z účetnictví žádal vydání svých odpovědí na zkušební otázky na základě práva na přístup k osobním údajům. Jeho žádost byla zamítnuta s odůvodněním, že dokument neobsahuje osobní údaje. Pan Nowak se obrátil na irského komisaře pro ochranu osobních údajů nejprve neformálně a následně formální stížností. Ze strany komisaře mu nebylo vyhověno s odůvodněním, že se nejedná o osobní údaje spadající pod právní úpravu ochrany osobních údajů.

Následovalo odvolání k irskému soudu první instance (*Circuit Court*), který stanovil žalobu za nepřijatelnou a podpůrně též za neopodstatněnou

⁴³ Bod 39 anotovaného rozhodnutí.

⁴⁴ Bod 46 anotovaného rozhodnutí.

ze stejných důvodů jako komisař. Rozsudek byl potvrzen dalšími instancemi (*High Court* a *Court of Appeal*). Irský nejvyšší soud (*Supreme Court*) naopak stanovil žalobu za přípustnou a vznesl předběžnou otázku k Soudnímu dvoru.

Soudní dvůr řešil předběžnou otázku, zda mohou být informace či odpovědi uvedené účastníkem odborné zkoušky osobními údaji ve smyslu směrnice 95/46/ES a případně jaké faktory budou pro toto určení relevantní.

Výklad Soudního dvora byl v duchu převážně objektivního přístupu k osobním údajům, když byla zdůrazněna definice osobního údaje jako „*veškerých informací o identifikované nebo identifikovatelné osobě*“⁴⁵, a to nikoliv z hlediska konkrétního subjektu, zde zkoušejícího, ale z hlediska širšího možného kontextu. Bylo odkázáno na nedávné rozhodnutí ve věci *Breyer*⁴⁶ a upozorněno na možnou identifikaci ze strany organizace pořádající zkoušky.⁴⁷ Objektivní přístup k osobním údajům byl zdůrazněn vztažením na všechny druhy informací, které jsou v objektivní či subjektivní formě o dočtené osobě a to v podobě souvislosti svého obsahu, účelu či účinku s danou osobou.⁴⁸ Odpovědi odráží úroveň znalostí a schopností uchazeče, resp. myšlenkové pochody a úsudek, a také u psané zkoušky grafologické informace.⁴⁹ Užití informací pro výsledek zkoušky má vliv na jeho práva a zájmy, mimo jiné na možnost vykonávat požadované povolání.⁵⁰ Toto platí i v případě zkoušky s použitím studijních materiálů.⁵¹ Soudní dvůr však upozornil, že korekturní poznámky zkoušejícího představují osobní údaje nejen o zkoušeném, ale též o zkoušejícím.⁵²

Odpovědi na zkušební otázky jsou tedy informacemi, na které je nutno aplikovat právní úpravu ochrany osobních údajů, ačkoliv, jak upozornil

---

⁴⁵ Bod 28 anotovaného rozhodnutí.

⁴⁶ Rozsudek ze dne 19. října 2016, *Breyer*, C-582/14, EU:C:2016:779.

⁴⁷ Bod 31 anotovaného rozhodnutí.

⁴⁸ Bod 34 anotovaného rozhodnutí.

⁴⁹ Body 36 a 37 anotovaného rozhodnutí.

⁵⁰ Bod 39 anotovaného rozhodnutí.

⁵¹ Bod 40 anotovaného rozhodnutí.

⁵² Body 44 a 45 anotovaného rozhodnutí.

Soudní dvůr, je nutno zároveň vnímat omezení práv subjektu údajů vyplývajících z unijní či národní úpravy.⁵³

KAMERA V KABINĚ ŘIDIČE - SLEDOVÁNÍ NA PRACOVÍŠTI

Soud: Nejvyšší správní soud

Věc: 10 As 245/2016-41

Datum: 20. 12. 2017

Dostupnost: nssoud.cz

Společnost STUDENT AGENCY k.s. (dále jen „SA“), provozovatel dálkové autobusové přepravy, zamýšlela umístit kameru v přední části autobusu tak, aby snímala řidiče a stevarda v průběhu cesty. Kamera měla snímat pouze obrazový záznam a tyto záznamy pak chtěla SA použít při řešení dopravních nehod nebo stížností cestujících. Dle společnosti je možné takto zpracované osobní údaje zpracovávat podle právního titulu ve smyslu § 5 odst. 2 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění do 30. 4. 2014 (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“), a lze je tedy zpracovat bez souhlasu subjektu údajů.⁵⁴

SA podala žádost o povolení takového zpracování osobních údajů, kterou Úřad pro ochranu osobních údajů (dále jen „ÚOOÚ“) zamítl.⁵⁵ Následovala žaloba k Městskému soudu v Praze, kterou však městský soud zamítl a potvrdil rozhodnutí ÚOOÚ. Proti rozsudku Městského soudu podala SA kasační stížnost.

Dle § 5 odst. 2 písm. e) zákona o ochraně osobních údajů, kterého se SA dovolávala, je možné zpracování osobních údajů bez souhlasu subjektu, pokud je to „nezbytné pro ochranu práv a právem chráněných zájmů správce, příjemce nebo jiné dotčené osoby“. V daném případě byl dle SA navrhovaný monitoring nezbytný pro ochranu života a zdraví přepravovaných osob, zaměstnanců a také majetku SA. Účelu dle SA nešlo dosáhnout jiným způso-

⁵³ Body 59 až 61 anotovaného rozhodnutí.

⁵⁴ Bod 2 anotovaného rozhodnutí.

⁵⁵ Bod 1 anotovaného rozhodnutí.

ben a jinými prostředky – sledování kontrolorem by bylo neefektivní, svědectví cestujících je pak nespolehlivé a subjektivní.⁵⁶ SA také správně vzala v úvahu i § 316 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, podle kterého nelze narušovat soukromí zaměstnance, pokud k tomu nemá zaměstnavatel závažný důvod spočívající ve zvláštní povaze jeho činnosti.⁵⁷ Podle názoru SA jde v případě autobusové dopravy o zvláštní povahu činnosti, protože řidič autobusu je odpovědný za život a zdraví několika desítek osob.⁵⁸

Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“) připomněl, že zpracování osobních údajů je třeba v konfliktu s jinými právy hodnotit dle zásady proporcionality. V tomto případě jde o konflikt práva na ochranu soukromí a ochrany života a majetku.⁵⁹ Vzhledem k tomu, že kamerový monitoring by mohl pomoci prokázat okolnosti např. dopravní nehody, a také by mohl působit preventivně, dospěl NSS k závěru, že kritérium vhodnosti bylo naplněno.⁶⁰ Kritérium potřebnosti však dle NSS splněno nebylo – zhodnotil sice, že méně invazivní prostředky nejsou k dispozici, ovšem SA nedoložila, že by reálně docházelo k ohrožení právem chráněných hodnot, ani že by se pokusila využít méně invazivních prostředků, které by selhaly.⁶¹ NSS tedy uzavřel, že pokud nedochází ke skutečnostem, kterým by monitoring kamerami (a tím zásah do práva na ochranu soukromí) měl předcházet, pak je takový zásah neodůvodněný.⁶²

NSS kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou, jelikož napadená rozhodnutí byla založena na argumentu nesplnění kritéria potřebnosti, s čímž se ztotožnil i NSS.

---

⁵⁶ Bod 7 anotovaného rozhodnutí.

⁵⁷ Bod 3 anotovaného rozhodnutí.

⁵⁸ Bod 10 anotovaného rozhodnutí.

⁵⁹ Bod 22 anotovaného rozhodnutí.

⁶⁰ Bod 25 a 26 anotovaného rozhodnutí.

⁶¹ Bod 27 anotovaného rozhodnutí.

⁶² Bod 30 anotovaného rozhodnutí.

MAXIMILIAN SCHREMS PROTI FACEBOOK IRELAND LIMITED

Soud: Soudní dvůr Evropské unie

Věc: C-498/16 (Schrems)

Datum: 25. 1. 2018

Dostupnost: curia.europa.eu

Maximilian Schrems jménem svým a dalších sedmi osob žaloval společnost Facebook Ireland Limited ohledně porušování právních předpisů na ochranu osobních údajů v souvislosti s facebookovým účtem, zejména v rozsahu rakouského právního řádu.

Jelikož měl podle Schremse být mezinárodně příslušný Zemský soud pro občanskoprávní věci ve Vídni (jako soud spotřebitele podle čl. 16 nařízení č. 44/2001), byly zde podány žaloby, aby soud určil, (i) zda Facebook má postavení poskytovatele služeb, nebo zadavatele práce, (ii) že smluvní ujednání o podmínkách užívání jsou neplatná, (iii) aby se Facebook zdržel používání jeho údajů k vlastním účelům nebo k účelům třetích osob, (iv) aby poskytl informace o používání jeho údajů a (v) aby předložil účetnictví a uskutečnil kroky k úpravě smluvních podmínek, náhradě škody a bezdůvodného obohacení. Zemský soud žalobu zamítl s poukazem na nepřislusnost rozhodovat pro nemožnost přechodu příslušnosti soudu. Odvolací Vrchní zemský soud ve Vídni usnesení částečně změnil, když vyhověl tvrzením ohledně smlouvy Schremse zmíněným výše pod bodem (ii); ve zbytku s poukazem na problém příslušnosti odvolání zamítl. Věc se pak dostala k dovolacímu rakouskému Nejvyššímu soudu, který vznesl předběžnou otázku.

Soudní dvůr byl tázán, zda je postavení spotřebitele ve smyslu čl. 15 nařízení č. 44/2001 ztraceno při podnikatelském využívání služeb Facebooku a postoupení nároků jinými stranami, a zda spotřebitel může dle čl. 16 tohoto nařízení uplatňovat vedle svých nároků i nároky dalších spotřebitelů, které mu byly postoupeny, popř. zda je nutno je uplatňovat ve stejném členském státě, v jiném členském státě, nebo ve třetí zemi.

Soudní dvůr poukázal na to, že odchýlení od standardní příslušnosti je nutno vykládat restriktivně,⁶³ a že pojem „spotřebitel“ je nutno vnímat autonomně jako opak hospodářského subjektu.⁶⁴ Upozornil též na nutnost odlišování smlouvy pro stránku na Facebooku a účet na Facebooku, nicméně dodal, že i případná smluvní propojenost by nebránila posouzení spotřebitelského postavení.⁶⁵ Dále zdůraznil nutnou ochranu spotřebitele jako slabší a méně zkušené strany.⁶⁶ Uzavřel pak, že postoupení pohledávek nemůže mít jako takové vliv na určení příslušného soudu.⁶⁷

Ve výsledku proto Soudní dvůr uvedl, že postavení spotřebitele (čl. 15) se při takové podnikatelské činnosti neztrácí. Čl. 16 se pak dle něj nevztahuje na žalobu, kterou spotřebitel uplatňuje u soudu svého bydliště nejen vlastní nároky, nýbrž i nároky postoupené jinými spotřebiteli s bydlištěm v tomtéž členském státě, v jiných členských státech nebo ve třetích státech.

Rozhodnutí napomohlo vymezit pojem spotřebitele v online světě a ve světle využívání služeb Facebooku. Zároveň jím byla stabilizována otázka soudní příslušnosti v případě postoupení nároku.

ZMATEČNÉ PODÁNÍ PROSTŘEDNICTVÍM E-MAILU

Soud: Ústavní soud České republiky

Věc: I. ÚS 1981/17

Datum: 13. 2. 2018

Dostupnost: nalus.usoud.cz

Stěžovatel podal k Nejvyššímu soudu v předmětném případě dovolání, které bylo odesláno z e-mailu původního advokáta, podepsáno bylo však uznávaným elektronickým podpisem nového obhájce. Toto podání obsahovalo (i) dovolání (vyhotoveno původním advokátem), (ii) obecnou

---

⁶³ Bod 27 anotovaného rozhodnutí.

⁶⁴ Body 29 a 30, 39 a násl. anotovaného rozhodnutí.

⁶⁵ Bod 36 anotovaného rozhodnutí.

⁶⁶ Bod 44 anotovaného rozhodnutí.

⁶⁷ Bod 48 anotovaného rozhodnutí.

plnou moc stěžovatele, který zplnomocnil původního advokáta a (iii) generální substituční plnou moc, ve které původní advokát zplnomocnil nového advokáta k zastupování při jednotlivých úkonech právní služby. Přílohy ale nebyly opatřeny uznávaným elektronickým podpisem nového obhájce stěžovatele.

Nejvyšší soud rozhodl, že takto podepsané podání je nedostatečné, jelikož nový obhájce byl jediný, kdo byl oprávněn takový dokument (obecnou plnou moc) podepsat. Pouhý podpis e-mailové zprávy podepsané substituentem tak byl v daném případě bezpředmětný.⁶⁸ Nejvyšší soud tak k podanému dovolání nepřihlédl.

Ústavní soud se v rámci stížnosti zabýval především tím, jestli byl stěžovatel na základě trestního řádu řádně zastoupen, a mohly tak být činěny příslušné kroky.

Ústavní soud konstatoval, že z podání bylo zřejmé, že byl stěžovatel zastoupen původním advokátem, který k řízení přibral na základě plné moci nového obhájce. Nejvyšší soud pak doručoval původnímu advokátovi, což potvrdilo, že nemá pochyb o tom, na koho se s výzvou obrátit.⁶⁹ Ústavní soud nicméně nerozporoval, že způsob podání a jeho podpis byl zmatečný a zdůraznil, že nebylo tak jednoduché rozpoznat, který z obhájců dovolání podal a který podepsal. To ale samo o sobě neznamená, že by stěžovatel nebyl zastoupen, což je z ústavněprávního hlediska podstatné, na rozdíl od toho, či podpis či e-mailová schránka byla použita.⁷⁰ Nejvyšší soud tak měl postupovat tak, aby stěžovateli umožnil přístup k soudu, což se nestalo a došlo k porušení stěžovatelových práv na soudní ochranu. Stěžovatel se sice neřídil závěry sjednocujícího stanoviska Nejvyššího soudu,⁷¹ ale to bylo dáno tím, že stanovisko bylo vydáno až po učinění podání a soudní rozhodnutí byla do vydání stanoviska roztříštěná. Pokud tedy Nejvyšší soud dospěl k tomu, že podání obsahuje vady, měl k jejich napravení obhájce vy-

---

⁶⁸ Bod 3 anotovaného rozhodnutí.

⁶⁹ Bod 18 anotovaného rozhodnutí.

⁷⁰ Bod 19 anotovaného rozhodnutí.

⁷¹ Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2015, sp. zn. PlsN 1/2015.

zvat. Protože tak neučinil, konstatoval Ústavní soud, že došlo k porušení práva na přístup k soudu.

POŽADAVKY NA SOUHLAS PRO SDÍLENÍ ÚDAJŮ MEZI SLUŽBAMI WHATSAPP A FACEBOOK V NĚMECKU

Soud: Vyšší správní soud v Hamburku (*Hamburgisches Obergerverwaltungsgericht*)
Věc: 5 Bs 93/17
Datum: 26. 2. 2018
Dostupnost: justiz.hamburg.de (v německém jazyce)⁷²

V návaznosti na převzetí společnosti WhatsApp společností Facebook byla v srpnu 2016 oznámena obecná změna podmínek užívání služby, která mimo jiné zavedla i sdílení údajů mezi službami těchto společností. V září 2016 byla pro Evropu příslušná irská pobočka společnosti Facebook požádána ze strany města Hamburk⁷³ o informace o tomto sdílení informací. Z těch vyplynulo, že právním základem sdílení osobních údajů je obecný souhlas uživatelů s podmínkami užívání služby.⁷⁴

To bylo shledáno za nedostačující z hlediska požadavků na svobodný, informovaný a určitý souhlas a byl uložen okamžitý zákaz shromažďování a uchovávání osobních údajů německých uživatelů služby WhatsApp ze strany společnosti Facebook na základě tohoto souhlasu, a to do doby, než společnost Facebook získá od uživatelů souhlas odpovídající požadavkům německého zákona o ochraně osobních údajů.⁷⁵ V tomto rozsahu bylo roz-

⁷² Dostupné z: <http://justiz.hamburg.de/contentblob/10550494/b44bb36b8a80f26829e241bce402bec5/data/5bs93-17.pdf>.

⁷³ Zastoupeno příslušným dozorcím orgánem pro ochranu osobních údajů (*Hamburgischer Beauftragte für Datenschutz und Informationsfreiheit*).

⁷⁴ Srov. str. 3 anotovaného rozhodnutí.

⁷⁵ Srov. str. 4 anotovaného rozhodnutí. Ustanovení předmětné změny podmínek užívání služby týkající se sdílení osobních údajů mezi společnostmi byla shledána problematickými v nedávné době též příslušnými dozorcími úřady ve Velké Británii (*Information Commissioner's Office*), Francii (*Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés*) či ve Španělsku (*Agencia Española de Protección de Datos*).

hodnutí potvrzeno správním soudem v Hamburku (*Verwaltungsgericht Hamburg*).⁷⁶

Společnost Facebook se bránila cestou kasační stížnosti, ve které namítala nepřiměřenost okamžité účinnosti, nesprávné právní posouzení, nepřiměřenost orgánu s ohledem na místo usazení i nepřiměřený zásah do svých oprávněných zájmů.

Kasační stížnost byla soudem shledána za přípustnou, ale zamítnuta pro neopodstatněnost. Rozhodnutí nižšího správního soudu tím bylo potvrzeno. Bylo stanoveno, že nad dotčenými zájmy společnosti Facebook převyšuje veřejný zájem na okamžité účinnosti zákazu.⁷⁷ Zároveň soud poskytl výklad zákazu stanoveného dozorcím orgánem. Upozornil, že je zapotřebí nad rámec jazykového výkladu přihlížet i k ostatním formám výkladu, jakožto i k záměru a cíli, který je rozhodnutím sledován.⁷⁸ Zákaz sdílení údajů uživatelů služby WhatsApp s německým telefonním číslem se společností Facebook se vztahuje pouze na osobní údaje sdílené jen na základě souhlasu uděleného při výše zmíněné změně z 25. srpna 2016, nikoliv na veškeré sdílené údaje, tedy např. ty sdílené na základě jiného přípustného právního základu.⁷⁹ Správce osobních údajů musí stanovit účel a právní základ zpracování osobních údajů. Zákaz se tedy vztahuje na okruh údajů zpracovávaných na základě daného souhlasu, jelikož tento souhlas nebyl udělen v souladu s požadavky právní normy.⁸⁰ V tomto směru byla potvrzena výtka, že souhlas uvedený ve změně podmínek užívání služby byl upozaděný v textu, takže jej uživatel snadno přehlédl a nemohlo tedy jít o informovaný souhlas.⁸¹ Soud následně také odmítl výklad stanovení rozhodného práva na základě nejužší vazby jen podle místa usazení. Připustil, že jde o dosud jednoznačně nevyřešenou otázku, odůvodnil svou argumentaci pro

⁷⁶ Rozhodnutí *Verwaltungsgericht Hamburg* ze dne 24.4.2017, sp. zn. 13 E 5912/16. Dostupné z:

<http://justiz.hamburg.de/contentblob/8629086/0e38d60316ebe406308089594231c9ea/data/13-e-5912-16-beschluss-vom-24-04-2017-anonymisierte-fassung.pdf> .

⁷⁷ Srov. str. 7 anotovaného rozhodnutí.

⁷⁸ Srov. str. 8 anotovaného rozhodnutí.

⁷⁹ Srov. str. 8 anotovaného rozhodnutí.

⁸⁰ Srov. str. 10 anotovaného rozhodnutí.

⁸¹ Srov. str. 14 anotovaného rozhodnutí.

formální i materiální přípustnost rozhodnutí, ale současně upozornil, že s účinností Obecného nařízení o ochraně osobních údajů (EU) č. 2016/679 (též GDPR) bude zaveden jednotný režim příslušnosti dozorčích orgánů,⁸² a do budoucna tedy zřejmě nepůjde o zásadní výkladovou otázku.⁸³ Při porovnání zájmů pak vyzdvihl rizika pro základní práva informačního sebeurčení uživatelů, vůči kterým je případná hospodářská újma společnosti Facebook zjevně neúměrná.⁸⁴

ZVUKOVÝ ZÁZNAM TZV. MONITOROVANÉHO HOVORU JAKO DŮKAZNÍ PROSTŘEDEK V OBČANSKÉM SOUDNÍM ŘÍZENÍ

Soud: Ústavní soud České republiky

Věc: II. ÚS 2299/17

Datum: 27. 2. 2018

Dostupnost: nalus.usoud.cz

Žalobkyně se domáhala zaplacení smluvní pokuty, která vyplývala z telefonicky uzavřené smlouvy mezi žalovanou a žalobkyní, jejímž předmětem byla prezentace firmy žalované na stránkách žalobkyně.

Prvoinstanční soud se zabýval zejména tím, jestli je uzavření smlouvy žalobkyně schopna prokázat. Okresní soud žalobu zamítl s tím, že se se tak nestalo, jelikož jediným důkazem, který žalobkyně předkládala, byl záznam telefonního hovoru. Okresní soud tento důkaz označil za nezákonný (žalobkyni se tak nepodařilo prokázat, jestli byla smlouva uzavřena) a konstatoval, že žalobkyně neunesla důkazní břemeno. Soud označil důkaz za nezákonný proto, že k provedení takového důkazu je nutný souhlas – žalovaná udělila souhlas s monitorováním hovoru a nikoli s pořizováním zvukového záznamu. Využití takové nahrávky, jejímž účelem je pouze monitoring a nikoli další užití (zachycení a uchování zvuku pro další užití) je

---

⁸² Tzv. one-stop-shop dle článku 56 odst. 6 GDPR.

⁸³ Srov. str. 17 anotovaného rozhodnutí.

⁸⁴ Srov. str. 16 anotovaného rozhodnutí.

nutno považovat za zcela odlišnou činnost, která by zasáhla do práva volajícího.⁸⁵

Ústavní soud pak řešil především přípustnost záznamu telefonického hovoru jako důkazu v souvislosti s § 125 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, a dále to, jestli nedošlo k poskytnutí nepřiměřené ochrany jednomu z účastníků (žalované).

K dané problematice se již v minulosti vyjadřoval Nejvyšší soud, který shrnul, že ochranu (tedy označení důkazu jako nepřípustný) lze poskytnout jen projevům fyzických osob, které mají osobní povahu; takovou povahu pak nemají např. projevy, ke kterým dochází při podnikatelské činnosti.⁸⁶ Ústavní soud zdůraznil, že je nutno poměřovat kolizi různých ústavně zaručených práv (ochrana soukromí, listovní svoboda vs. právo na soudní ochranu).⁸⁷ V daném případě se hovor týkal obchodní nabídky, nešlo tedy o projev osobní povahy. Žalovaná navíc souhlasila s monitoringem, jemuž Ústavní soud přikládá širší význam, než jak učinil okresní soud. Nelze tak počítat jen se sledováním v reálném čase, ale lze předpokládat i budoucí užití. Žalovaná rovněž nepravdivě tvrdila, že nikdy žádný souhlas s monitoringem v rámci telefonátu nedala. Při poměrování dvou výše zmíněných proti sobě stojících práv je tak nutno přiklonit se k právu na soudní ochranu, jelikož se komunikace týkala podnikatelské činnosti a žalovaná měla o „*monitorování hovoru vědomost*“.⁸⁸ Účelem provedení důkazu bylo prokázání, jestli došlo ke sjednávání smlouvy, nikoli zásah do soukromí žalované. Provedení důkazu tedy nepřekročilo nepřijatelnou míru zásahu do práva na ochranu soukromí.

Ústavní soud rozhodnutí okresního soudu zrušil, jelikož došlo k porušení práva na soudní ochranu. Nadto pak konstatoval, že nic výše řečeného ale nevypovídá o tom, jestli na základě prezentovaného telefonního hovoru opravdu došlo k platnému uzavření smlouvy.

---

⁸⁵ Bod 2 anotovaného rozhodnutí.

⁸⁶ Rozsudek NS ze dne 23. 6. 2010, sp. zn. 22 Cdo 3717/2008.

⁸⁷ Bod 15 anotovaného rozhodnutí.

⁸⁸ Bod 21 anotovaného rozhodnutí.

MÍSTO PLNĚNÍ A NÁROKY ZE SMLOUVY PŘI VÝZNAMNÉM ZPOŽDĚNÍ LETU

Soud: Soudní dvůr Evropské unie
Spojené věci: C-274/16, C-447/16 a C-448/16 (flightright)
Datum: 7. 3. 2018
Dostupnost: curia.europa.eu

V případě C-274/16 využili cestující let s mezipřistáním (Ibiza–Palma de Mallorca–Düsseldorf), kde však první let měl takové zpoždění, že druhý nebylo možno absolvovat. Oba cestující pak při snaze o náhradu škody postoupili svá práva společnosti flightright GmbH. V případě C-447/16 byl let s mezipřistáním (Berlín–Brusel–Peking) rezervován skrze leteckou společnost se sídlem mimo Unii, avšak ač první z letů neměl zpoždění, cestující nebyl vpuštěn na palubu letadla druhého letu, a to bez platného důvodu. Poslední případ, C-448/16, se týkal letu s přestupem na trase Melilla–Madrid–Frankfurt nad Mohanem, který byl opět vinou zpoždění prvního letu problematický, a rodina, která si jej objednala, dorazila do finální destinace se zpožděním.

Případ C-274/16 začal u Okresního soudu v Düsseldorfu, který však pro nejistotu v mezinárodní příslušnosti podal předběžnou otázku k Soudnímu dvoru. Případ C-447/16 započal u Okresního soudu Berlín–Wedding s uplatněným nárokem na náhradu škody ve výši 600 EUR s úroky. Žaloba však byla odmítnuta pro nepřislusnost soudu. Odmítnutím skončilo i odvolání k Zemskému soudu v Berlíně, s poukazem na to, že místem plnění při opožděném prvním letu je Brusel, nikoliv Berlín. Spolkový soudní dvůr však měl za to, že je místem plnění právě Berlín, avšak rozhodl se pro jistější výklad položit předběžnou otázku. Případ C-448/16 pak rozhodoval Okresní soud ve Frankfurtu nad Mohanem, který přiznal náhradu škody každému z členů rodiny. Zemský soud ve Frankfurtu nad Mohanem za místo plnění nepovažoval Frankfurt, jen místa dotčená prvním letem. O věci pak musel rozhodnout Spolkový soudní dvůr. Ten však opět podal předběžnou otázku ohledně místa plnění.

V návaznosti na případ C-274/16 musel Soudní dvůr rozhodnout, zda je místem plnění pro určení mezinárodní příslušnosti místo přiletu prvního, nebo až druhého letu (tedy místo finální). V návaznosti na případ C-447/16 měl rozhodnout, zda je možné místo plnění vykládat dle místa odletu v rámci prvního letu, ač uplatnění nároku směřuje proti letu a provozujícímu leteckému dopravci druhému. Skrze případ C-448/16 se pak Soudní dvůr měl vyjádřit k významu nároků ze smlouvy ve smyslu čl. 5 nařízení č. 44/2001, a k místu plnění v případě, kdy nárok směřuje ke druhému z letů, avšak zpoždění je vinou prvního.

Jednotlivé případy byly spojeny do jediného. Po stanovení, že i přes sídlo jedné ze společností mimo Unii je možné zabývat se nároky v rámci tohoto případu,⁸⁹ Soudní dvůr uvedl, že nařízení č. 44/2001 se v daném rozsahu na takovou společnost nepoužije.⁹⁰ Dále zdůraznil roli významného zpoždění letu a poukázal na autonomní výklad „nároků ze smlouvy“, ⁹¹ jakož i „místa plnění“, kam spadají všechny závazky a místa, které mají původ ve smlouvě.⁹² Stejně tak hraje roli nejužší vztah s důrazem na hlavní poskytnutí služeb.⁹³ Navíc zdůraznil, že jestliže provozující letecký dopravce nemá smlouvu s cestujícím a plní dané povinnosti, má se za to, že jedná v zastoupení osoby, jež uzavřela smlouvu s tímto cestujícím.⁹⁴ Soudní dvůr též vyzdvihl nutnost předvídatelnosti pravidel a ochranu cestujících.⁹⁵

Ze závěrů Soudního dvora plyne, že není možné ustanovení o místě plnění na území členského státu (čl. 5 nařízení č. 44/2001) použít na subjekt s bydlištěm ve třetím státě. Nároky ze smlouvy podle tohoto nařízení však lze vztáhnout na žalobní nárok cestujících v letecké dopravě na náhradu škody za významné zpoždění letu s přestupem vůči dopravci, který není smluvní protistranou dotčeného cestujícího. Místo plnění ve smyslu nařízení pak tam, kde v případě letu s přestupem uskutečňují přepravu na

---

⁸⁹ Body 44-49 anotovaného rozhodnutí.

⁹⁰ Bod 55 anotovaného rozhodnutí.

⁹¹ Body 56-65 anotovaného rozhodnutí.

⁹² Body 69-78 anotovaného rozhodnutí.

⁹³ Bod 74 anotovaného rozhodnutí.

⁹⁴ Bod 77 anotovaného rozhodnutí.

⁹⁵ Bod 75 anotovaného rozhodnutí.

jednotlivých úsecích letu dva různí letečtí dopravci, a kde žaloba na náhradu škody míří k prvnímu letu, který uskutečnil letecký dopravce, který není smluvní protistranou dotčených cestujících, představuje až místo příletu druhého letu.

Rozhodnutí pomáhá postupně vykládat a stabilizovat pravidla pro vymáhání náhrad za zpoždění letů, která jsou stále více využívána pro získání odškodnění. V tomto případě výrazně nahrává právě poškozeným a rozvolňuje tolik důležitý prvek místa plnění v případě mezipřistání.

OBCHODNÍ SPOLEČNOST PRAŽSKÁ PLYNÁRENSKÁ SERVIS DISTRIBUCE, A. S. JE POVINNÝM SUBJEKTEM PODLE ZÁKONA O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

Soud: Ústavní soud České republiky

Věc: I. ÚS 1262/17

Datum: 27. 3. 2018

Dostupnost: nalus.usoud.cz

Stěžovatelce, společnosti Pražská plynárenská Servis distribuce, a. s., byla rozsudkem Městského soudu v Praze⁹⁶ uložena povinnost poskytnout informace na základě žádosti podané podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Stěžovatelka se však za veřejnou instituci, tedy povinný subjekt dle uvedeného zákona, nepovažovala, jelikož dle jejího názoru nenaplnila dostatečně znaky „testu veřejnosti“, jak je formuloval Ústavní soud v nálezu sp. zn. I.ÚS 260/06 ze dne 24. 1. 2007 (nález ve věci Letiště Praha). Stěžovatelka zejména tvrdila, že byí je zprostředkovaně jejím 100 % akcionářem Hlavní město Praha, její vznik byl čistě soukromoprávní a je ovládána toliko prostřednictvím prostředků soukromého práva (orgány stěžovatelky obsazuje její valná hromada). Podala proto proti shora uvedenému rozsudku kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud

---

⁹⁶ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 11. 2016, č. j. 9 A 191/2015-43.

rozsudkem zamítl.⁹⁷ Stěžovatelka proto podala proti těmto rozsudkům ústavní stížnost.

Ústavní soud se v rozhodnutí zabýval ústavností posouzení stěžovatelky jako povinného subjektu dle zákona č. 106/1999 Sb., přičemž aplikoval § 2 odst. 1 tohoto zákona a předchozí rozhodnutí Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu.

Nejvyšší správní soud ve vyjádření k ústavní stížnosti uvedl, že napadený rozsudek vydal ještě před vydáním nálezu Ústavního soudu ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1146/16 (nález ve věci ČEZ) a v rámci aktuálnosti odkázal na svůj rozsudek č.j. 7 As 311/2017-39⁹⁸, ve kterém vycházel právě z interpretační pozice, kterou Ústavní soud v nálezu ve věci ČEZ nastavil. Ústavní soud se nicméně v anotovaném rozhodnutí se závěry NSS neztotožnil a uvedl, že *„z bodu 70 citovaného nálezu toliko vyplývá, že taková akciová společnost – jež byla zřízena zvláštním zákonem, kterým se řídí i její činnost, a jejímž jediným vlastníkem je stát, jemuž náleží rozhodovat o jejím zániku‘ - je příkladem obchodní společnosti, na kterou lze odůvodněně nahlížet jako na veřejnoprávní subjekt, ale nikoliv příkladem jediným v úvahu přicházejícím.“*⁹⁹ Ústavní soud následně provedl test veřejnosti a seznal, že stěžovatelka svým charakterem spadá do oblasti vymezení veřejné instituce, a tedy povinného subjektu dle zákona č. 106/1999 Sb. Ústavní stížnost proto zamítl.

Rozhodnutí je v současné době zatím posledním vyjádřením soudů k otázce vymezení pojmu veřejná instituce. Aktuální stav tedy je, že aby byla osoba soukromého práva považována za veřejnou instituci, musí naplnit pětistupňový test veřejnosti a být 100% vlastněná státem nebo územním samosprávným celkem. Nemusí však být zřízena ze zákona.

---

⁹⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 2. 2017, č. j. 7 As 349/2016-23. Rozsudek byl vydán před nálezem Ústavního soudu ve věci ČEZ.

⁹⁸ Rozsudek ve věci Oživení, anotováno výše.

⁹⁹ Závěr části III. a) anotovaného rozhodnutí.

OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ Z HLEDISKA SPRÁVCE FANOUŠKOVSKÉ STRÁNKY UMÍSTĚNÉ NA SOCIÁLNÍ SÍTI

Soud: Soudní dvůr Evropské unie
Věc: C-210/16 (Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein)
Datum: 5. 6. 2018
Dostupnost: curia.europa.eu

Soukromé vzdělávací instituci (dále jen „Wirtschaftsakademie“) bylo příslušným německým úřadem pro ochranu osobních údajů v roce 2011 uloženo deaktivovat fanouškovskou stránku na sociální síti Facebook, skrze kterou poskytovala své vzdělávací služby, jelikož řádně neinformovala uživatele o souvisejícím sběru souborů cookies společností Facebook.

Wirtschaftsakademie se proti rozhodnutí bránila před správními soudy s argumentací, že ve vztahu ke sběru souborů cookies není správcem osobních údajů uživatelů, jelikož jí nelze přičítat jednání společnosti Facebook. Správní soudy se ve svých rozhodnutích k této argumentaci přiklonili, Spolkový správní soud (*Bundesverwaltungsgericht*) však raději vzhledem k extenzivnímu výkladu v nedávné judikatuře Soudního dvora vznesl předběžné otázky.

Předběžné otázky směřovaly do tří oblastí výkladu směrnice 95/46/EC: (i) stanovení správce osobních údajů ve výše popsaném kontextu; (ii) rozsah pravomocí dozorčího úřadu členského státu vůči provozovně společnosti usazené mimo EU, která má pole působnosti omezené na reklamní operace; a (iii) vázanost dozorčího úřadu členského státu právním výkladem dozorčího úřadu jiného členského státu, kde má společnost provozovnu.

Ve vztahu k prvnímu tématu Soudní dvůr zdůraznil potřebu zajištění vysoké úrovně ochrany subjektů údajů prostřednictvím široké definice pojmu správce.¹⁰⁰ Soudní dvůr poukázal na aktivní roli správce fanouškovské stránky na sociální síti Facebook, projevující se skrze smluvní vztah se

---

¹⁰⁰ Bod 28 anotovaného rozhodnutí.

společností Facebook a přijetí jeho podmínek,¹⁰¹ a pak především skrze nastavení, které jako správce skupiny mohl přímo vykonat, tedy nastavení cílové skupiny, stanovení cílů řízení a propagaci svých činností s využitím filtrů a kritérií platformy.¹⁰² Wirtschaftsakademie je tedy nutno v tomto ohledu vnímat za jednoho ze správců osobních údajů, Soudní dvůr však zdůraznil, že podíl odpovědnosti správců může být různý.¹⁰³ K druhému tématu Soudní dvůr uvedl, že orgán dozoru může vykonávat veškeré pravomoci vůči provozovně v daném členském státu dle vnitrostátní implementace směrnice, pokud jde o „provozovnu správce“ a zpracování „v rámci činnosti“ dané provozovny.¹⁰⁴ První podmínka je v dané věci nepochybně splněna a druhou je nutno s odkazem na bohatou předchozí judikaturu Soudního dvora vykládat široce,¹⁰⁵ tedy že u společnosti Facebook jsou reklamní operace neoddělitelně spojeny se zpracováním osobních údajů.¹⁰⁶ U třetího tématu Soudní dvůr zdůraznil nezávislost dozorčích úřadů,¹⁰⁷ nejsou tedy v žádném směru vázány rozhodnutím dozorčího úřadu jiného členského státu v obdobné situaci.¹⁰⁸

Toto rozhodnutí je do budoucna relevantní zejména v otázkách prvního tématu určení správce osobních údajů, protože otázka příslušnosti je v Obecném nařízení o ochraně osobních údajů (EU) 2016/679 (GDPR) řešena rozdílně oproti směrnici 95/46/ES.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

---

¹⁰¹ Bod 32 anotovaného rozhodnutí.

¹⁰² Body 36-39 anotovaného rozhodnutí.

¹⁰³ Bod 43 anotovaného rozhodnutí.

¹⁰⁴ Bod 53 anotovaného rozhodnutí.

¹⁰⁵ Bod 56 anotovaného rozhodnutí.

¹⁰⁶ Bod 60 anotovaného rozhodnutí.

¹⁰⁷ Bod 68 anotovaného rozhodnutí.

¹⁰⁸ Bod 70 anotovaného rozhodnutí.

<https://doi.org/10.5817/RPT2018-1-5>

BIOMETRICKÉ ÚDAJE A JEJICH PRÁVNÍ REŽIM¹

JÁN MATEJKA², ALŽBĚTA KRAUSOVÁ³, VOJEN GÜTTLER⁴

ABSTRAKT

Jednou z nejtypičtějších překážek bránících dalšímu rozvoji užívání moderních ICT nástrojů v platné právní úpravě (legislativě) bývá zpravidla absence efektivních, důkazně i bezpečnostně spolehlivých nástrojů umožňující identifikaci či autentizaci uživatelů předmětných služeb informační společnosti. Tyto verifikační nástroje mají zpravidla podobu buď toho, co má osoba u sebe (např. USB token), nebo toho, co zná (typicky přihlašovací údaje), případně toho, čím daná osoba je (tj. biometrická charakteristika); poslední z uvedených prostředků nabývá v moderních technologiích stále více na významu, a to zejména pro svou praktičnost (dostupnost a neměnitelnost), nicméně zároveň však představuje zvláštní a privilegovanou kategorii citlivých osobních údajů, jejich použití je silně limitováno předpisy veřejného práva. Existuje zde tak určitě konflikt mezi veřejným zájmem (či i zájmem jednotlivců) na práci s biometrickými údaji na straně jedné a řadou dalších práv, včetně práva na ochranu soukromého života, na straně druhé. Cílem tohoto článku je tak zmapovat současný český právní rámec regulující využití a zpracovávání biometrických údajů pro různé účely; v souvislosti s tím se bude rovněž zabývat možným využitím biometrických

¹ Příspěvek vznikl za podpory projektu Grantové agentury České republiky č. 16-26910S s názvem Biometrické údaje a jejich zvláštní právní ochrana (Biometric Data and Their Specific Legal Protection).

² JUDr. Ján Matejka, Ph.D., Ústav státu a práva Akademie věd České republiky. Kontaktní e-mail: jan.matejka@ilaw.cas.cz

³ Mgr. Alžběta Krausová, LL.M., Ústav státu a práva Akademie věd České republiky. Kontaktní e-mail: alzbeta.krausova@ilaw.cas.cz

⁴ JUDr. Vojen Güttler, Ústav státu a práva Akademie věd České republiky. Kontaktní e-mail: vojen.guttler@ilaw.cas.cz

prostředků, a to jak v oblasti práva veřejného, tak i soukromého. Tento příspěvek se tak bude zabývat popisem jednotlivých právních režimů zpracování této privilegované kategorie dat, přičemž zároveň se snaží najít či blíže identifikovat existující právní mantinely a konflikty souvisejících režimů zpracování vyplývající z české i evropské právní úpravy.

KLÍČOVÁ SLOVA

Biometrika, biometrický údaj, osobní údaj, citlivý osobní údaj, soukromí, identifikace, verifikace, ochrana osobnosti, GDPR, biometrický podpis, cestovní doklady

ABSTRACT

One of the most typical obstacles that impede further development in use of modern ICT tools in law is absence of efficient and reliable instruments enabling identification or authentication of users of respective information society services. These verification instruments usually have a form of something that a person possesses (for instance USB token), or something that a person knows (typically login data), or something that a person is (i.e. biometric characteristic). The last of the mentioned instruments is becoming increasingly important in modern technologies due to its practicality (availability and permanence). However, biometric data also represent a special and privileged category of personal data and its use is strongly limited by public laws. There is certainly a conflict between a public interest (or even an interest of individuals) on processing biometric data on one hand and a number of other rights, including the right to privacy, on the other hand. The aim of this paper is to provide an overview of the current Czech legislation that regulates processing biometric data for various purposes. The paper also focuses on possible use of biometric means in the area of public as well as private law. The paper describes individual legal regimes of processing this special category of data while attempting to identify exiting legal limitations as well as conflicts of related regimes of processing that stem from Czech and European laws.

KEYWORDS

Biometrics, biometric data, personal data, sensitive personal data, privacy, identification, verification, personality protection, GDPR, biometric signature, travel documents

1. ÚVOD

Biometrické údaje jsou zvláštním druhem údajů. Jedná se o informace, které vypovídají o individuálních aspektech stavby anebo fungování či chování biologického organismu. Přestože se termín biometrického údaje používá zejména v souvislosti s člověkem, české právo jej užívá i ve vztahu ke zvířatům⁵ a evropské právo například i ve vztahu k rýži.⁶ Jde ale o ojedinělé případy. Ve všech ostatních případech spojuje právo biometrický údaj s fyzickou osobou. Biometrický údaj je specifickým druhem zpravidla osobního údaje, pro jehož zpracování platí kromě obecných pravidel pro zpracování osobních údajů i další pravidla, která se liší v jednotlivých kontextech.

Přestože biometrickým údajem může obecně být jakákoliv měřitelná kategorie stavby nebo fungování biologického organismu, v právu se za biometrický údaj většinou považuje takový údaj, který umožňuje jedinečnou identifikaci fyzické osoby. Typickými biometrickými údaji jsou například zobrazení obličeje nebo daktyloskopické údaje. Právo zároveň u těchto údajů předpokládá, že musí být určitým způsobem technicky zpracovány, aby se staly biometrickými údaji. Prostá fotografie obličeje tak zpravidla

---

⁵ O biometrických údajích se zmiňuje zákon v souvislosti s odchylem volně žijících zvířat a jejich zpětným vypuštěním do přírody prováděným za účelem sledování stavu volně žijících zvířat. Viz § 14 odst. 6 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, v platném znění.

⁶ V souvislosti s chráněným zeměpisným označením určitého typu rýže se specifikují biometrické vlastnosti zrn této rýže, a to v kategoriích délka, šířka, tloušťka a tvar. Viz Nařízení Komise (ES) č. 205/2009 ze dne 16. března 2009, kterým se schvalují změny menšího rozsahu ve specifikaci označení zapsaného do rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení (*Riso Nano Vialone Veronese* (CHZO)).

nemůže být považována za biometrický údaj,⁷ protože bez zpracování postrádá přesné informace týkající se například vzdálenosti jednotlivých klíčových bodů v obličeji nebo jejich vzájemných poměrů. Jsou to totiž právě tyto odvozené informace, které ve výsledku vytváří systém pro porovnávání jednotlivých rysů a měřených kategorií mezi originální šablonou (např. fotografií obličeje v cestovním pase) a následným měřením (kamerovým snímkem obličeje při pasové kontrole), a umožňují tak ověření identity nebo identifikaci.⁸ Právě určení a ověření identity patří k hlavním, ale nikoliv jediným účelům, ke kterým právo využívá biometrické údaje.

Pojem biometrického údaje je ale používán v různých kontextech napříč celým právním řádem, překrývá se s dalšími oblastmi práva, jako je ochrana osobnosti nebo soukromí, a v souvislosti s různými situacemi jsou osoby nuceny strpět zásah ve formě sdílení svých biometrických údajů v různé míře. Cílem tohoto článku je tak zmapovat současný český právní rámec regulující využití a zpracovávání biometrických údajů pro různé účely. V následující kapitole je nejdříve osvětleno samotné pojetí biometrie a biometrických údajů v širokém smyslu a zároveň je ilustrován přístup práva k biometrice obecně. Další kapitoly se pak věnují konkrétním právním oblastem. Nejprve je vysvětlen obecný právní rámec regulace biometrie. Následují kapitoly týkající se specifik u osobních dokladů, dalších způsobů biometrické verifikace a identifikace, využívání biometrických údajů v trestním právu a Vojenskou policií.

---

⁷ Odborná literatura nicméně uvádí, že i fotografie zobrazující obličej může být za určitých podmínek považována za biometrický údaj, a to s ohledem na znění vyhlášky č. 415/2006 Sb., kterou se stanoví technické podmínky a postup při pořizování a dalším zpracovávání biometrických údajů obsažených v nosiči dat cestovního dokladu. Za biometrický údaj se považuje fotografie obličeje pořízená způsobem podle § 3. Blíže MATOUŠOVÁ, Miroslava, HEJLÍK, Ladislav. *Osobní údaje a jejich ochrana*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Praha: ASPI, Wolters Kluwer. 2008. 468 s. ISBN 978-80-7357-322-5. Viz s. 94.

⁸ Ověření identity se rozumí situace, v níž systém porovnává, zda se měřené biometrické údaje osoby shodují s biometrickou šablonou, kterou předkládá na důkaz své identity. Při identifikaci systém změří biometrické údaje osoby a porovná je se svojí databází tak, aby našel shodu. Blíže např. MORDINI, Emilio, TZOVARAS, Dimitros (eds.). *Second Generation Biometrics: The Ethical, Legal and Social Context*. Dordrecht: Springer, 2012. 349 s. ISBN 978-94-007-3891-1. Viz s. 8.

2. POJEM BIOMETRICKÝ ÚDAJ

Biometrický údaj je pojmem, který lze definovat jak obecně teoreticky, tak i technicky a právně. Jednotlivé definice se vždy nemusí úplně shodovat, ale v určité části se překrývají. Biometrika jako taková se „zaměřuje pouze na *‘změřitelné fyzické vlastnosti’*“⁹ žijících organismů. Tyto organismy se totiž vyznačují „*vysoce specifickými kvalitami, které jsou jedinečné a dostatečně stabilní na to, aby byly použity jako identifikátory*“.¹⁰ Současná biometrika tyto identifikátory snímá pomocí senzorů, měří elektrický signál produkováný těmito senzory a měření převádí obvykle do formy počítačového kódu, který následně využívá. Tak dochází k převodu z analogové formy informace do její digitální podoby.¹¹ Ta následně umožňuje její zpracování elektronickými informačními systémy. V současné době jsou tak za biometriku považovány zejména „*automatizované metody rozpoznávání osoby na základě jejich fyziologických nebo behaviorálních charakteristik*“.¹²

Historicky docházelo k biometrickému rozpoznávání osob vždy, nikoliv však automatizovaně. Lidé rozlišují ostatní osoby právě podle jejich vzhledu, chování, typických gest, způsobu řeči apod. Otisky rukou byly údajně používány k ověření autorství zákonů přijatých ve formě hliněných tabulek již za doby krále Chamurappiho.¹³ Automatizované metody biometrického ověření se objevily až na začátku sedmdesátých let 20. století.¹⁴ V současné době se rozšiřují stále více a biometrickou autentifikaci pomocí otisku prstu lze najít v mnoha modelech chytrých telefonů.

Biometrika se zaměřuje na identifikátory založené na biometrických rysech. S ohledem na míru jedinečnosti a stability těchto rysů se dělí do tří

---

⁹ MORDINI, Emilio, TZOVARAS, Dimitros (eds.). *Second Generation Biometrics: The Ethical, Legal and Social Context*. Dordrecht: Springer, 2012. 349 s. ISBN 978-94-007-3891-1. Viz s. 7.

¹⁰ Tamtéž, s. 8.

¹¹ Tamtéž, s. 7.

¹² VACCA, John R. *Biometric Technologies and Verification Systems*. Oxford: Elsevier, 2007, 625 s. ISBN 978-0-7506-7967-1. Viz s. 3.

¹³ KINDT, Els J. *Privacy and Data Protection Issues of Biometric Applications. A Comparative Legal Analysis*. Dordrecht: Springer, 2013, 975 s. ISBN 978-94-007-7521-3. Viz s. 15.

¹⁴ Tamtéž, s. 18.

kategorií: silné biometrické rysy (angl. *strong biometrics*), slabé biometrické rysy (angl. *weak biometrics*) a jemné biometrické rysy (angl. *soft biometrics*).¹⁵ Silná biometrika analyzuje rysy, které jsou jedinečné a stálé, jako např. otisk prstu, rohovka, nebo rozložení žil na ruce. Slabá biometrika oproti tomu využívá méně stálé a méně jedinečné rysy, které mohou podléhat změnám, jako např. chůzi, hlas nebo elektrofyziologické aktivity včetně mozkových vln. Jemná biometrika využívá obecné rysy jako pohlaví, věk, etnickou příslušnost a další informace a může zejména sloužit jako pomocný indikátor pro systémy využívající silnou nebo slabou biometriku.¹⁶

V rámci biometriky se rozvíjí ještě specifické odvětví s názvem behaviorální biometrika. Tento typ biometriky se zaměřuje výhradně na kvantifikování behaviorálních vlastností jednotlivců a vytváření jejich profilů za účelem následné identifikace. Oproti jiným formám biometriky je zvláštní v tom, že může být velmi nenápadná a sběr dat může být prováděn i bez vědomí uživatele.¹⁷ Behaviorální biometrika dokáže identifikovat osobu například na základě analýzy textu a určení autorství, zvláštních znaků vykazovaných osobou při používání počítače, nebo i na základě analýzy schopností, které člověk vykazuje při plnění určitých, zejména kognitivních úloh.¹⁸

Kromě metody rozpoznávání osob může být biometrika definována mimo jiné jako „*aplikace matematických a statistických metod za účelem popsání a analýzy údajů týkajících se změn biologických charakteristik získaných buď pozorováním, nebo pomocí experimentu*“.¹⁹ V tomto smyslu má spíš vě-

¹⁵ MORDINI, Emilio, TZOVARAS, Dimitros (eds.). *Second Generation Biometrics: The Ethical, Legal and Social Context*. Dordrecht: Springer, 2012. 349 s. ISBN 978-94-007-3891-1. Viz s. 8 an.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ YAMPOLSKIY, Roman V., GOVINDARAJU, Venu. Taxonomy of Behavioural Biometrics. In WNAG, Liang, GENG, Xin (eds.). *Behavioral Biometrics for Human Identification: Intelligent Applications*. IGI Global, August 2009. doi:10.4018/978-1-60566-725-6. Dostupné z: <<https://www.igi-global.com/book/behavioral-biometrics-human-identification/99#table-of-contents>> .

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ LI, Ching Chun. Biometrics. In *AccessScience* [online]. 2014 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <<https://doi.org/10.1036/1097-8542.083700>> .

deckou povahu a slouží k získávání informací o fungování biologického organismu a k případné diagnostice nebo predikci budoucího vývoje zdravotního stavu. V tomto pojetí souvisí s bioinformatikou, vědeckým odvětvím, které se zabývá zkoumáním zdraví a nemocí biologických systémů. K tomu využívá i tzv. biomarkerů. „*Biomarker je ‘charakteristikou, která je objektivně měřena a vyhodnocována jako indikátor normálních biologických procesů, patogenních procesů nebo farmakologických reakcí na terapeutickou intervenci’ (Biomarkers Definitions Working Group, 2001).*“²⁰ Data získaná z jednotlivých aplikací pro rozpoznávání osob mohou být rovněž podrobena analýze na výskyt biomarkerů. Například z analýzy hlasu lze u některých osob indikovat informace o možné neurodegeneraci a brzkých znacích Parkinsonovy nemoci.²¹ Určité biomarkery se na druhou stranu využívají i při monitorování za účelem autentifikace osoby.²²

Kromě výše uvedených teoretických pohledů na biometriku lze pojem biometrického údaje definovat i z čistě technického hlediska. Biometrické systémy podléhají technické standardizaci. Mezinárodní organizace pro standardizaci (ISO) dosud vydala 121 standardů pro biometriku a dalších 30 standardů je v současné době rozpracováno.²³ Tyto standardy se týkají například programovacího rozhraní, zajištění bezpečnosti, rámce pro výměnu biometrických formátů, metodologií testování, nebo jednotlivých typů

²⁰ AZUAJE, Francisco. *Bioinformatics and Biomarker Discovery. “Omic”Data Analysis for Personalized Medicine*. Chichester: John Wiley & Sons, Ltd., 2010, 230 s. ISBN 978-0-470-74460-4. Viz s. 2.

²¹ HLAVNÍČKA, Jan, ČMEJLA, Roman, TYKALOVÁ, Tereza, ŠONKA, Karel, RŮŽIČKA, Evžen, RUSZ, Jan. Automated analysis of connected speech reveals early biomarkers of Parkinson’s disease in patients with rapid eye movement sleep behaviour disorder. *Scientific Reports*, 2017, roč. 7, č. 12. doi:10.1038/s41598-017-00047-5. Dostupné z: < <https://www.nature.com/articles/s41598-017-00047-5> >.

²² JENKINS, Jeffrey, SWEET, Charles, SWEET, James, MOEL, Steven, SZU, Harold. Authentication, privacy, security can exploit brainwave by biomarker. *Proceedings Volume 9118, Independent Component Analyses, Compressive Sampling, Wavelets, Neural Net, Biosystems, and Nanoengineering XII*; 91180U (2014); doi: 10.1117/12.2051323. Dostupné z: < <https://www.spiedigitallibrary.org/conference-proceedings-of-spie/9118/1/Authentication-privacy-security-can-exploit-brainwave-by-biomarker/10.1117/12.2051323.short?SSO=1> >.

²³ Viz Standards catalogue – ISO/IEC JTC 1/SC 37 – Biometrics. In: *International Organization for Standardization* [online]. 2017 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: < <https://www.iso.org/committee/313770/x/catalogue/> >.

biometrických aplikací. Definice související s biometrikou jsou obsaženy ve volně dostupném standardu ISO/IEC 2382-37:2017,²⁴ který nahradil standard z roku 2012. Podle tohoto standardu je biometrickým údajem „*biometrický vzorek nebo agregace biometrických vzorků v kterékoliv fázi zpracování*“.²⁵ Biometrický vzorek je pak „*analogickou nebo digitální reprezentací biometrické charakteristiky před extrakcí biometrických prvků*“²⁶ a biometrická charakteristika je definována jako „*biologická nebo behaviorální charakteristika jednotlivce, ze které mohou být extrahovány rozlišující, opakovatelné biometrické rysy*“.²⁷ Biometrickým rysem se následně rozumí „*čísla nebo označení extrahovaná z biometrických vzorků a použítá pro srovnávání*“.²⁸ Bohužel tak zde dochází k definici kruhem. Nicméně sám tento standard stanoví, že biometrický údaj nemusí být přisuzovatelný přímo k jednotlivci. Tím pádem ale nejde o biometrický údaj v tom smyslu, v jakém ho nejčastěji chápe právo.

Termín biometrický údaj používá několik předpisů veřejného práva. Původně se ale objevil v Pracovním dokumentu o biometrii,²⁹ jehož autorem je Pracovní skupina (dále jen WP29) zřízená na základě čl. 29 směrnice o ochraně osobních údajů.³⁰ V tomto dokumentu se za biometrické údaje považují biometrické vzorky, které mohou být zpracovávány jak v původní formě, tak i ve formě šablony vytvořené na základě biometrického vzorku. Pracovní dokument zde zdůrazňuje, že pokud nezpracované údaje obsahují

---

²⁴ International standard ISO/IEC 2382-37:2017 Information technology – Vocabulary – Part 37: Biometrics. Second edition 2017-02. In: *International Organization for Standardization* [online]. 2017 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <<http://standards.iso.org/ittf/PubliclyAvailableStandards/index.html>>.

²⁵ Tamtéž, bod 3.3.6.

²⁶ Tamtéž, bod 3.3.21.

²⁷ Tamtéž, bod 3.1.2.

²⁸ Tamtéž, bod 3.3.11.

²⁹ Article 29 – Data Protection Working Party. Working document on biometrics. In: *Evropská komise* [online]. 1. 8. 2003 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2003/wp80_en.pdf>.

³⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.

citlivé údaje v době zápisu (tzv. enrolment phase), pak i tento zápis musí splňovat požadavky na zpracování citlivých osobních údajů.

Propracovanější definici biometrického údaje obsahuje dokument WP29 z roku 2007 týkající se konceptu osobních údajů. Ten za biometrické údaje považuje „*biologické vlastnosti, fyziologické vlastnosti, životní znaky nebo opakovatelné akce, přičemž tyto rysy a/nebo akce jsou pro daného jednotlivce jedinečné a jsou měřitelné, a to i přestože vzorce používané v praxi k jejich technickému měření zahrnují určitý stupeň pravděpodobnosti*“.³¹

V roce 2012 vydala WP29 zvláštní dokument o vývoji v biometrických technologiích,³² v němž zopakovala předchozí definici, stanovila, že biometrické údaje mohou mít různou formu, ale zároveň vyzdvihla systémy pro biometrickou identifikaci/verifikaci.

Český zákon o ochraně osobních údajů (dále jen ZoÚ)³³ pojem biometrického údaje používá, ale nijak jej nedefinuje. Pokud jde o biometrický údaj, který umožňuje přímou identifikaci nebo autentizaci subjektu údajů, pak jej ZoÚ považuje za citlivý osobní údaj (§ 4 písm. b) ZoÚ). Podobný přístup zaujímá i obecné nařízení o ochraně osobních údajů (dále jen GDPR),³⁴ podle něž jsou biometrickými údaji „*osobní údaje vyplývající z konkrétního technického zpracování týkající se fyzických či fyziologických znaků nebo znaků chování fyzické osoby, které umožňuje nebo potvrzuje jedinečnou identifikaci, například zobrazení obličeje nebo daktyloskopické údaje*“

---

³¹ Article 29 – Data Protection Working Party. Opinion 4/2007 on the concept of personal data. In: *Evropská komise* [online]. 20. 6. 2007 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2007/wp136_en.pdf>. Viz s. 8.

³² Article 29 – Data Protection Working Party. Opinion 3/2012 on developments in biometric technologies. In: *Evropská komise* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2012/wp193_en.pdf>.

³³ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, v platném znění. V souvislosti s účinností GDPR ke dni 25. 5. 2018 a navazujícího adaptačního zákona, který je v době přípravy tohoto článku v připomínkovém řízení, je plánováno zrušení tohoto zákona.

³⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

(čl. 4 bod 14) GDPR). Právo tedy výslovně reguluje biometrické údaje pouze v užším slova smyslu, tj. pouze pokud vedou k identifikaci osoby.

3. OBECNÝ OPRAVNÍ RÁMEC

3.1 OCHRANA OSOBNOSTI A OCHRANA SOUKROMÍ – SOUKROMOPRÁVNÍ REGULACE

Osobní biometrické údaje se úzce váží na pojem ochrany osobnosti. Osobnost člověka v podstatě představuje specifické vlastnosti a odlišnosti v povaze, vzhledu a chování každého člověka. Právě přirozená individualita člověka je hodnotou, kterou chrání Listina základních práv a svobod v čl. 10³⁵ a občanský zákoník v ustanoveních na ochranu osobnosti (§§ 81-117).³⁶ Osobnost člověka „zahrnuje vše, čím se člověk projevuje navenek ve vztahu ke svému okolí, a to jak po stránce fyzické, tak po stránce duchovní a duševní“.³⁷

Z právního hlediska dochází v souvislosti s biometrickými údaji k překrývání práva na ochranu osobnosti a práva na ochranu osobních údajů.³⁸ Právo na ochranu osobnosti totiž pracuje s pojmem projev osobní povahy, který je stejně jako koncept osobního údaje úzce spjat s konkrétní osobou. Odborná literatura je toho názoru, že „každý projev osobní povahy, který můžeme přiřadit ke konkrétní osobě, je osobním údajem, nicméně osobním údajem mohou být i informace odlišného charakteru, nezávislé na osobnosti jedince, např. rodné číslo nebo číslo bankovního účtu.“³⁹ Pojem osobní údaj je tak širší než pojem projev osobní povahy, přičemž sémanticky je napojen na lidskoprávní koncept osobnosti člověka⁴⁰, resp. jeho rodinný život.

³⁵ Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

³⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

³⁷ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9. Viz s. 392.

³⁸ KUČEROVÁ, Alena, NOVÁKOVÁ, Ludmila, FOLDOVÁ, Vanda, NONNEMANN, František, POSPÍŠIL, Daniel. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 536 s. ISBN 978-80-7179-226-0. Viz s. 47 an.

³⁹ Tamtéž.

Soukromí vymezil např. P. Lavický⁴¹ jako „možnost vlastního uvážení zda, popř. v jakém rozsahu a jakým způsobem mají být skutečnosti osobního soukromí člověka zpřístupněny jiným subjektům a zároveň možnost se bránit (vzepřít) proti neoprávněným zásahům do této sféry ze strany jiných osob“, případně též E. Wagnerová:⁴² “[Soukromí] zahrnuje garanci sebeurčení ve smyslu zásadního rozhodování o sobě samém, včetně rozhodování o uspořádání vlastního života, což můžeme označit jako aktivní seberealizační komponent osobního sebeurčení. Za pasivní oblast soukromého života můžeme označit tu osobní sféru, která je imanentní samotnému lidství, jako je lidská důstojnost, nebo vnitřní potřeba sociálního kontaktu a sociálního začlenění.” Pojem soukromí tak obvykle nepředstavuje jasně a staticky vymezený termín, ale lze na něj hledět jak poměrně široce (např. dle A. Westina⁴³ jako na svého druhu „kontrolu nad informacemi o člověku – informační soukromí“, apod. Ostatně i Soudní dvůr EU dospěl k závěru, že použití výrazu „veškeré informace“ v rámci definice pojmu „osobní údaj“ v čl. 2 písm. a) směrnice 95/46 odráží cíl unijního zákonodárce přiznat tomuto pojmu široký význam, přičemž tento pojem se neomezuje na informace, které jsou citlivé nebo patří do soukromé sféry, ale potenciálně zahrnuje všechny druhy informací, a to jak objektivní, tak subjektivní ve formě názoru nebo hodnocení pod podmínkou, že jsou „o“ dotčené osobě. To je naplněno v případě, že taková informace z důvodu svého obsahu, účelu nebo účinku souvisí s určitou osobou.⁴⁴

⁴⁰ Koncept osobnosti člověka tak úzce souvisí s pojmem soukromí, respektive se definičně překrývá s pojmem soukromého a rodinného života. Pojem soukromí je tak od osobnosti člověka nedělitelný, lze na něj tedy nazírat jako na univerzální hodnotu, které je přiznána obecná ochrana. V určitém sémantickém kontextu však lze rovněž hovořit o „*soukromí právnických osob*“, tzv. „*corporate privacy*“, což však představuje pojem odlišný, směřující spíše k ochraně a důvěrnosti, resp. mlčenlivosti ve vazbě na firemní data či informace; uvedený koncept však není s ohledem na tematické zaměření na biometrické údaje předmětem tohoto článku.

⁴¹ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9. Viz s. 444.

⁴² WAGNEROVÁ, Eliška. *Právo na soukromí: Kde má být svoboda, tam musí být soukromí*, in: Šimíček, Vojtěch, *Právo na soukromí*. Brno: Muni Press, 2011, s. 54.

⁴³ WESTIN, Alan F. *Freedom and Privacy*, Londen: The Bodley Head, 1967, 508 s.

⁴⁴ K tomu více viz rozhodnutí Soudního Dvora EU ve věci C-434/16 Peter Nowak proti Data Protection Commissioner ze dne 20. 12. 2017.

Ochranu soukromí v užším smyslu, tj. jako zakotvený tradiční právní institut lze hledat a nalézat jak v právu domácím, tak i v právu mezinárodním, konkrétně v mezinárodních smlouvách, jimiž je Česká republika vázána, a jsou součástí právního řádu za podmínek čl. 10 Ústavy České republiky.

Pokud jde o právo domácí, základní právo na ochranu soukromí a na soukromý život upravují v první řadě Listina základních práv a svobod v čl. 7 odst. 1 a v čl. 10 odst. 2, dále nový občanský zákoník zejména v ust. §§ 81 odst. 2 a 86 a v řadě ustanovení i z ZoÚ. Právo mezinárodní (v širším smyslu) zakotvuje ochranu soukromí, resp. ochranu soukromého života zejména v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod v čl. 8 odst. 1, v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech v čl. 17 odst. 1, a – pro úplnost – i v Listině základních práv Evropské unie v čl. 7 (výhradně pokud je uplatňováno právo Unie).

Do základního práva na ochranu soukromí (soukromého života) přirozeně zasahují či mohou zasahovat i biometrické údaje, tedy jejich sbírání, zpracovávání a uchovávání. Zásah do soukromí jednotlivce musí splňovat požadavky proporcionality (viz níže). V soudní praxi, ať již národní (ústavní soudy) či evropské (Evropský soud pro lidská práva)⁴⁵ se uplatňuje posouzení, v rámci něhož se zkoumá, zda bylo zásahem do soukromí porušeno příslušné ustanovení na ochranu základního práva na soukromý a rodinný život (porušení čl. 8 EÚLP). Soudy se zabývají třemi otázkami, které zní takto:

1. je zásah v souladu se zákonem, který má být dostupný, přesný a s předvídatelnými následky?
2. sledoval zásah legitimní cíl (např. ochranu života, zdraví, majetku třetích osob, ochranu veřejné bezpečnosti)?
3. byl zásah v demokratické společnosti nezbytný (tj. existovala naléhavá společenská potřeba takového zásahu)?

U této poslední otázky se dostáváme již k zmíněnému požadavku proporcionality mezi ochranou soukromí (soukromého života) na straně jedné a zásahem do něho cestou použití biometrických údajů na straně druhé.

⁴⁵ Rozsudek ESLP ze dne 2. září 2010, stíž. č. 35623/05 ve věci Uzun proti Německu.

Analýza nezbytnosti zásahu do práva na soukromí (soukromý život) bývá soudy rovněž prováděna tzv. testem proporcionality;⁴⁶ ten zná tři následující kritéria. Za prvé je to kritérium vhodnosti k dosažení daného cíle. Za druhé je to kritérium potřebnosti zásahu v porovnání s jinými opatřeními (méně omezujícími) umožňujícími dosažení daného cíle. Za třetí je to kritérium proporcionality v užším smyslu, tj. posouzení, zda rozměr (význam) zásahu je dostatečně závažný tak, aby převážil zájem jednotlivce na ochraně jeho základního lidského práva (zde práva na soukromí, resp. na soukromý život).

V souvislosti se základním právem na ochranu soukromí je namístě se zmínit i o právu na informační sebeurčení, jež nelze od soukromí jednotlivce oddělovat. Každý člověk má zásadně sám právo rozhodovat, které údaje z jeho vlastního soukromého života dá k dispozici jiným subjektům a které nikoli. Touto otázkou se zabýval i Ústavní soud České republiky v nálezech pod sp.zn. IV. ÚS 23/05 ze dne 17.7.2007 a pod sp.zn. I ÚS 705/06 ze dne 1.12.2008 a Spolkový ústavní soud německý pod zn. BVerfg GE 65, 1. Na obsah těchto judikátů lze jen pro stručnost odkázat.

Závěrem lze uvést, že základní právo na soukromí, resp. na soukromý život úzce souvisí – a mnohdy se překrývá - s jinými základními právy upravenými dalšími články Listiny základních práv a svobod, Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a mezinárodních paktů. Zde je namístě jmenovat zejména základní právo na lidskou důstojnost, osobní čest a dobrou pověst (srov. čl. 10 odst. 1 Listiny) a základní právo na ochranu osobních údajů, které se soukromého života člověka zajisté dotýká; shodně judikoval i Evropský soud pro lidská práva ve věci *Amanna v. Švýcarsko* č. 27798/95. Ochranou osobních údajů a jejím omezením se však zabývá až další část tohoto celkového textu.

3.2 OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ A JEJÍ OMEZENÍ – ZÁKLADY OBEČNÉ VEŘEJNOPRÁVNÍ REGULACE

Ochrana osobních údajů je v současné době zakotvena v ZoÚ, který je tak v současnosti jediným obecným předpisem upravujícím zpracování

⁴⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 12. 10. 1994 č. Pl. 4/94 (Anonymní svědek).

osobních údajů. Osobním údajem se podle § 4 písm. a) rozumí „*jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. Subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu*“. Pojem biometrický údaj byl společně s pojmem genetického údaje do ZoÚ zaveden zákonem č. 493/2004 Sb.,⁴⁷ a to v rámci kategorie citlivých údajů. Citlivými údaji jsou takové údaje, jejichž zneužití by mělo na jedince zvlášť závažný dopad, například by na jejich základě mohl být diskriminován.⁴⁸

Od doby účinnosti této novely, tj. od 26. července 2004, až do 1. září 2007 se za biometrický údaj považoval „*jakýkoliv biometrický údaj*“.⁴⁹ Důvodová zpráva k novele⁵⁰ ohledně zavedení tohoto pojmu do kategorie citlivých osobních údajů mlčí. Výslovně se zmiňuje o úpravě kategorie citlivého osobního údaje pouze v souvislosti s údaji vypovídajícími o trestné činnosti. Pojem biometrického údaje byl zpřesněn až novelou⁵¹ v roce 2007, která pro účely určení citlivého osobního údaje pojem biometrického údaje zúžila na „*biometrický údaj, který umožňuje přímou identifikaci nebo autentizaci subjektu údajů*“. Důvodová zpráva k této novele uvedla, že ne každý biometrický údaj je sám o sobě schopen identifikovat člověka, a tudíž zařazení takového údaje do kategorie citlivých údajů je neopodstatněné. Citlivým údajem by měl být podle zprávy tedy jen „*ten biometrický údaj, který*

⁴⁷ Zákon č. 493/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸ Kategorii citlivých osobních údajů vymezuje blíže § 4 písm. b) ZoÚ. Kromě biometrických údajů jde v současnosti o následující údaje: „osobní údaj vypovídající o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, politických postojích, členství v odborových organizacích, náboženství a filozofickém přesvědčení, odsouzení za trestný čin, zdravotním stavu a sexuální životě subjektu údajů a genetický údaj subjektu údajů“.

⁴⁹ MATOUŠOVÁ, Miroslava, HEJLÍK, Ladislav. *Osobní údaje a jejich ochrana*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Praha: ASPI, Wolters Kluwer. 2008. 468 s. ISBN 978-80-7357-322-5. Viz s. 87.

⁵⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 439/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵¹ Zákon č. 170/2007 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti se vstupem České republiky do schengenského prostoru. Viz část třináctá.

umožňuje bezprostřední identifikaci nebo autentizaci subjektu údajů bez spojení s jinými údaji, tj. svou kvalitou obvykle slouží k zajištění bezpečnosti či stanovení určité míry důvěry spojených s nositeli těchto údajů“.⁵²

Tímto zpřesněním došlo k tomu, že z definice biometrických údajů vypadly například kategorie údajů o krevní skupině nebo o chrupu.⁵³ S tím, jak se postupně vyvíjejí nové techniky analýzy nejrůznějších typů biometrických údajů (a zároveň se rozšiřují i možnosti získat z nich dodatečné informace například o zdravotním stavu), vyvstává navíc otázka, nakolik bude která metoda považována za biometrickou identifikaci, pro niž platí vyšší nároky na zpracování.

Současný ZoÚ bude v květnu 2018 nahrazen přímo použitelným nařízením GDPR. Jak již bylo zmíněno výše, i zde se za biometrický údaj považuje jen takový údaj, který umožňuje přímou identifikaci subjektu.

Co se týče existujícího ZoÚ, tak ten bude nahrazen tzv. adaptačním zákonem. Cílem tohoto zákona bude specifikovat oblasti, v nichž GDPR ponechává prostor národním úpravám, a dále implementovat novou směrnici týkající se zpracování osobních údajů za účelem prevence, vyšetřování, odhalování, či stíhání trestných činů.⁵⁴ Existující návrh adaptačního zákona počítá s umožněním zpracování biometrických údajů pro účely jedinečné identifikace člověka i pro novinářské účely nebo pro účely akademického, uměleckého či literárního projevu (§ 15 odst. 2 navrhovaného zákona). Podmínkou však je, že takové zpracování je „nezbytné k dosažení sledovaného oprávněného cíle“ a „zájem na zpracování osobních údajů [převažuje] nad oprávněnými zájmy subjektu údajů“. Podmínky zpracování biometrických údajů pak určuje GDPR.

---

⁵² Důvodová zpráva k zákonu č. 170/2007 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti se vstupem České republiky do schengenského prostoru.

⁵³ MATOUŠOVÁ, Miroslava, HEJLÍK, Ladislav. *Osobní údaje a jejich ochrana*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Praha: ASPI, Wolters Kluwer. 2008. 468 s. ISBN 978-80-7357-322-5. Viz s. 88.

⁵⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV.

3.3 OBECNÉ NAŘÍZENÍ O OCHRANĚ OSOBNÍCH ÚDAJŮ (GDPR)

Již výše několikrát zmiňované nařízení, pro něž se z anglického názvu vžila zkratka GDPR, je přímo použitelným předpisem, který od 25. května 2018 nahradí jak směrnici 95/46/ES, tak i některé stávající národní předpisy členských států v oblasti ochrany osobních údajů. GDPR by tak mělo zajistit rovnocennou ochranu při zpracování osobních údajů, ke kterému dochází v Evropské unii, tak i při zpracování osobních údajů osob nacházejících se v EU, byť ke zpracování dochází jinde než v EU. Oproti směrnici 95/46/ES poskytuje GDPR členským státům jen velmi omezený prostor pro odchylky v národní legislativě. U zpracování biometrických údajů například dává prostor k zachování nebo zavedení dalších podmínek a omezení (čl. 9 odst. 4 GDPR).

GDPR věnuje problematice biometrických údajů zvláštní pozornost. Biometrické údaje definuje a zařazuje je do tzv. zvláštní kategorie osobních údajů, na kterou se vztahují speciální pravidla uvedená v čl. 9 GDPR. Za biometrické údaje jsou podle GDPR považovány jen takové údaje, které „jsou zpracovávány zvláštními technickými prostředky umožňujícími jedinečnou identifikaci nebo autentizaci fyzické osoby“ (recitál 51 GDPR). Biometrické údaje jsou charakteristické tím, že mohou být poměrně snadno odezírány z těla osoby a zaznamenány například na fotografii, videu nebo na nahrávce hlasového projevu. V tuto chvíli se však tato data považují za tzv. „raw data“, tj. data ještě nezpracovaná a sama o sobě nejsou považována za biometrické údaje. Teprve po jejich zpracování dochází k vytvoření biometrických údajů ve smyslu GDPR, tzv. template. Na tento typ osobních údajů se pak vztahují speciální pravidla zpracování.

Článek 9 vyslovuje v odstavci 1 obecnou klauzuli zákazu zpracování biometrických údajů za účelem jedinečné identifikace fyzické osoby; zároveň však stanoví výjimky z tohoto zákazu (viz níže). V této souvislosti je zajímavé, že vynechává termín „autentizace“, který používá ve výše citovaném recitálu 51. Autentizací lze rozumět potvrzení identity (porovnávání one-to-one) oproti jejímu určení (porovnávání one-to-many). Dalo by se tedy říci, že GDPR z této klauzule vyjímá zákaz zpracování biometrických údajů, jakými je například ověření identity majitele telefonu se

čtečkou otisků prstů, protože při tomto zpracování telefon porovnává již uložený template s předloženým identifikátorem (otiskem prstu) a pouze zjišťuje, zda jde o stejnou osobu. Systém tedy sám nevyhledává v databázi otisků prstů a neurčuje identitu osoby předkládající otisk prstu. Na druhou stranu je ale nutno vzít v potaz samotnou definici biometrického údaje v čl. 4 odst. 14, která stanoví, že biometrický údaj „umožňuje nebo potvrzuje jedinečnou identifikaci“, přičemž čl. 9 neuvádí, jakým způsobem by mělo být jedinečné identifikace dosaženo. Přestože tedy může být s ohledem na technické termíny čl. 9 odst. 1 ne zcela jasný, vztahuje se na oba případy, tj. jak na autentizaci, tak i na identifikaci.

Přestože je zpracovávání biometrických údajů obecně zakázáno, čl. 9 stanoví v odst. 2 hned deset výjimek z tohoto zákazu. Biometrické údaje je podle čl. 9 odst. 2 písm. a) možné zpracovávat v případě, kdy „subjekt údajů udělil výslovný souhlas se zpracováním těchto osobních údajů pro jeden nebo více stanovených účelů s výjimkou případů, kdy právo Unie nebo členského státu stanoví, že zákaz uvedený v odstavci 1 nemůže být subjektem údajů zrušen“. Podmínky udělení souhlasu dále stanoví čl. 7 GDPR a recitály.⁵⁵ Správce, který zpracovává biometrické údaje na základě souhlasu, musí být vždy schopen doložit získání tohoto souhlasu. O souhlas musí subjekt údajů požádat takovým způsobem, aby byl subjekt údajů skutečně srozumitelně a jasně obeznámen s faktem, že uděluje souhlas se zpracováním těchto svých údajů. Žádost o souhlas by neměla být součástí dlouhých ujednání, v nichž není udělení souhlasu zřejmé. Zároveň by mělo jít o aktivní potvrzení ze strany subjektu údajů, tedy nikoliv mlčení, nebo naopak nutnosti odškrtnout předem označený souhlas v elektronickém formuláři. Podrobná vodítka by měla k problematice vydat na jaře 2018 WP 29.

Dalšími případy, v nichž může správce zpracovávat biometrické údaje pro účely jedinečné identifikace, jsou následující případy: plnění povinností a výkon práv v oblasti práva pracovního a práva sociálního zabezpečení a

⁵⁵ Zvláštní podmínky týkající se souhlasu dětí stanoví čl. 8. Recitály vztahující se k udělení souhlasu jsou recitály č. 32, 33, 38, 40, 42, 43, 50, 51, 65, 68, 71, 111, 112, 155, 161 a 171.

sociální ochrany pod podmínkou poskytnutí záruk ochrany základních práv a zájmů subjektů údajů (čl. 9 odst. 2 písm. b)), ochrany „životně důležitých zájmů subjektu údajů nebo jiné fyzické osoby v případě, že subjekt údajů není fyzicky nebo právně způsobilý udělit souhlas“ (čl. 9 odst. 2 písm. c)), zpracování prováděného s vhodnými zárukami neziskovým subjektem (čl. 9 odst. 2 písm. d)),⁵⁶ zpracování osobních údajů zjevně subjektem údajů zveřejněných (čl. 9 odst. 2 písm. e)),⁵⁷ zpracování nezbytného pro „určení, výkon nebo obhajobu právních nároků nebo pokud soudy jednájí v rámci svých soudních pravomocí“ (čl. 9 odst. 2 písm. f)), zpracovávání prováděného z důvodu významného veřejného zájmu (čl. 9 odst. 2 písm. g)), zpracovávání nezbytného „pro účely preventivního nebo pracovního lékařství, pro posouzení pracovní schopnosti zaměstnance, lékařské diagnostiky, poskytování zdravotní nebo sociální péče či léčby nebo řízení systémů a služeb zdravotní nebo sociální péče“ (čl. 9 odst. 2 písm. h)), zpracování nezbytného z důvodu veřejného zájmu v oblasti veřejného zdraví (čl. 9 odst. 2 písm. i)) a zpracování nezbytného „pro účely archivace ve veřejném zájmu, pro účely vědeckého či historického výzkumu nebo pro statistické účely“, přičemž subjektům údajů musí být poskytnuty vhodné záruky pro ochranu jejich základních práv a svobod (čl. 9 odst. 2 písm. j)).

Na zvláštní kategorie osobních údajů, mezi něž patří právě biometrické údaje, se vztahují i další pravidla.⁵⁸ Na biometrických údajích by neměla být založena automatizovaná rozhodnutí včetně profilování, která by měla pro subjekt údajů právní účinky nebo by se ho jinak významně dotýkala (čl. 22 GDPR). Ke zpracovávání biometrických údajů vždy z podstaty dochází automatizovaným způsobem. Je ovšem otázkou, zda se subjektu údajů významně dotýká situace, v níž by došlo k případnému odmítnutí přístupu

⁵⁶ Je otázkou, zda je možné tuto výjimku aplikovat na biometrické údaje. Účelem této výjimky je zejména umožnit zpracování jiných kategorií osobních údajů, které čl. 9 v odst. 1 zakazuje, zejm. údaje o politických názorech, náboženském vyznání, filozofickém přesvědčení a členství v odborech.

⁵⁷ Jak již bylo zmíněno výše, biometrickým údajem ve smyslu GDPR je až údaj vytvořený z nezpracovaných dat. Subjekt údajů by tak musel zveřejnit biometrický template, aby správce mohl odkázat na tuto výjimku.

⁵⁸ Ke zvláštní kategorii osobních údajů se vztahují zejm. recitály 10, 51, 52, 53, 54, 71, 80, 91 a 97.

buď k určité službě, nebo do určitého prostoru. Nově přijatá vodítka WP 29 stanoví, že účinky takového zpracování údajů „musí být dostatečně rozsáhlé nebo závažné, aby stálo za pozornost. Jinými slovy, rozhodnutí musí mít potenciálně významný vliv na okolnosti související s dotčenými osobami nebo na jejich chování či výběr. V krajním případě může takové rozhodnutí vést k vyloučení nebo diskriminaci jednotlivců“.⁵⁹ Pokud by tomu tak bylo, pak by bylo možno biometrické údaje zpracovávat pouze za podmínky, že k tomu subjekt údajů udělil výslovný souhlas nebo jde o zpracování nezbytné z důvodu významného veřejného zájmu na základě práva Unie nebo členského státu. Zároveň musí být v obou případech pomocí vhodných opatření zajištěna práva, svobody a oprávněné zájmy subjektů údajů.

Další významnou povinností při zpracování biometrických údajů je pak povinnost provést posouzení vlivu na ochranu osobních údajů dle čl. 35 GDPR. V případě, že hlavní činnost správce nebo zpracovatele spočívá v rozsáhlém zpracování biometrických údajů, pak jsou tyto subjekty také povinny jmenovat pověřence pro ochranu osobních údajů dle čl. 37 GDPR.

3.4 BIOMETRIKA A OSOBNÍ DOKLADY

3.4.1 CESTOVNÍ DOKLADY

Pro cestovní pasy a cestovní doklady platí v Evropské unii unifikovaná pravidla, která pro tyto doklady stanoví minimální bezpečnostní normy.⁶⁰ V cestovních pasech a dokladech jsou povinně obsaženy biometrické prvky, a to zobrazení obličeje a otisky prstů. Otisky prstů musí být zahrnuty v interoperabilních formátech. Tyto údaje musí být zabezpečeny a v dokladu jsou uloženy na médiu pro uchování údajů. Toto médium „*musí mít dostatečnou kapacitu a schopnost zaručit neporušitelnost, pravost a utajení údajů*“ (čl. 1 odst. 2 nařízení). Biometrické údaje obsažené v dokladu se mohou po-

⁵⁹ Pracovní skupina podle článku 29. Vodítka k automatizovanému individuálnímu rozhodování a profilování podle Nařízení 2016/679. Úřad na ochranu osobních údajů [online]. 3. 10. 2017 [vid. 2017-12-08]. Dostupné z: < https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=30197 > .

⁶⁰ Nařízení Rady (ES) č. 2252/2004 ze dne 13. prosince 2004 o normách pro bezpečnostní a biometrické prvky v cestovních pasech a cestovních dokladech vydávaných členskými státy.

užít pouze pro ověřování „pravosti dokumentu“ a „totožnosti držitele pomocí přímo dostupných srovnatelných prvků v případech, kdy musí být cestovní pas nebo jiný cestovní doklad podle právních předpisů předložen“ (čl. 4 odst. 3 nařízení). Osoby mají právo „ověřit osobní údaje obsažené v cestovním pase nebo cestovním dokladu a případně požadovat provedení opravy nebo výmazu“ (čl. 4 odst. 1 nařízení). Nařízení v příloze stanoví konkrétní pravidla a opatření, jaká by měla být přijata a dodržována při výrobě cestovních pasů a dokladů. Ta se ale týkají zejména stránky s biografickými údaji.

Problematiku cestovních dokladů upravuje i české právo. Podle zákona o cestovních dokladech⁶¹ se údaje o zobrazení obličeje a o otiscích prstů ukládají do dokladu ve strojově čitelné formě. U některých osob se zaznamenává pouze zobrazení obličeje (viz § 5 odst. 4). Zákon upravuje pořizování biometrických údajů (§ 21a) a kontrolu funkčnosti nosiče dat s biometrickými údaji (§ 21b). Biometrické údaje se zaznamenávají i do služebních a diplomatických pasů.

Držitelé cestovních dokladů mají právo „požádat o ověření funkčnosti nosiče dat a správnosti v něm zpracovaných biometrických údajů“ a v případě nesrovnalostí mají tyto osoby právo na vydání nového cestovního dokladu (§ 32a). Neoprávněné zpracovávání osobních údajů z nosiče biometrických údajů se považuje za přestupek. Další podrobnosti týkající se biometrických údajů ve veřejných dokladech a cestovních dokladech stanoví další právní předpisy.⁶²

⁶¹ Zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, v platném znění.

⁶² Viz Zákon č. 197/2009 Sb., o certifikaci veřejných dokladů s biometrickými údaji a o změně některých zákonů, v platném znění, vyhláška č. 415/2006 Sb., kterou se stanoví technické podmínky a postup při pořizování a dalším zpracovávání biometrických údajů obsažených v nosiči dat cestovního dokladu, vyhláška č. 400/2011 Sb., kterou se provádí zákon o občanských průkazech a zákon o cestovních dokladech, v platném znění, metodický pokyn Ministerstva vnitra č.j. SC - 243/2006 ze dne 6. září 2006 k postupu obecních úřadů obcí s rozšířenou působností při zpracovávání žádostí a vydávání cestovních pasů se strojově čitelnými údaji a s nosičem dat s biometrickými údaji, směrnice Ministerstva vnitra k zákonu č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů, zákonu č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů, a zákonu č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o cestovních dokladech), ve znění pozdějších předpisů.

3.4.2 PRŮKAZY VYDÁVANÉ EVROPSKOU UNIÍ

Členům orgánů Evropské unie a jejich zaměstnancům se na základě zvláštního nařízení vydává speciální průkaz, který se uznává za platný cestovní doklad.⁶³ Tento speciální průkaz musí být v souladu s již zmíněným Nařízením Rady č. 2252/2004. Obsahuje jak biografické, tak i biometrické údaje. Biometrickými prvky jsou zobrazení obličeje a dva digitální otisky prstů. Držitelé tohoto speciálního průkazu mají specifická práva definovaná v čl. 5 nařízení.⁶⁴ Držitelé průkazů mají zejména právo „ověřit si osobní údaje, které jsou v průkazu uvedeny, a v případě potřeby požádat o jejich opravu nebo vypuštění“. Biometrické prvky v průkazu mohou být použity pouze pro ověřování „pravosti dokladu“ a „totožnosti držitele pomocí porovnatelných prvků, které jsou přímo k dispozici“.

3.4.3 BIOMETRICKÉ ÚDAJE CIZINCŮ

Biometrické údaje se používají i pro identifikaci cizinců vstupujících na území České republiky. Základním předpisem je v tomto ohledu zákon o pobytu cizinců,⁶⁵ který stanoví povinnost strpět ověření biometrických údajů při vstupu na české území (§ 5 odst. 2 písm. b)), strpět pořízení biometrických údajů při podání žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu (§ 44) nebo o povolení k trvalému pobytu (§ 74). Cizinci mají obecně povinnost strpět aktuální pořízení biometrických údajů za účelem ověření pravosti průkazu (§ 103 písm. t)). Zvláštní pravidla se vztahují k vydávání cizineckého pasu (§ 113). Na základě žádostí o povolení k pobytu se cizincům vydává průkaz o povolení k pobytu. Ten obsahuje nosič dat s biometrickými údaji o zobrazení obličeje a otisků prstů. Průkaz o povolení k pobytu s biometrickými prvky se vydává rovněž dle § 35 zákona o dočasné ochraně cizinců⁶⁶ a podle § 59 zákona o azylu.⁶⁷ Tento zákon provádí speci-

⁶³ Nařízení Rady (EU) č. 1417/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví vzor průkazu vydávaného Evropskou unií.

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

⁶⁶ Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, v platném znění.

⁶⁷ Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, v platném znění.

ální vyhláška, která stanoví podmínky pro pořizování biometrických údajů týkajících se zobrazení obličeje, otisků prstů a vlastnoručního podpisu.⁶⁸

3.4.4 ŘIDIČSKÉ PRŮKAZY S MIKROČIPEM

V Evropské unii je zaveden vnitrostátní řidičský průkaz na základě směrnice o řidičských průkazech.⁶⁹ Volitelně mohou členské státy zavést jako součást řidičského průkazu mikročip, který obsahuje harmonizované údaje. Doplňkovou datovou skupinou u těchto řidičských průkazů jsou i biometrické údaje týkající se otisku prstů nebo oční duhovky.⁷⁰ Zahrnutí těchto datových skupin je na volbě jednotlivých členských států EU.

3.5 ZPRACOVÁNÍ BIOMETRICKÝCH ÚDAJŮ V OBLASTI VÝKONU VEŘEJNÉ MOCI

3.5.1 ZPRACOVÁVÁNÍ BIOMETRICKÝCH ÚDAJŮ POLICIÍ ČESKÉ REPUBLIKY A V RÁMCI TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

Policie České republiky zpracovává informace a osobní údaje v souladu se svým zvláštním zákonem (dále jen ZPČR).⁷¹ Práce s informacemi je upravena v §§ 60–80 ZPČR. Tento zákon nepoužívá termín biometrický údaj jako takový, ale umožňuje Policii „*snímat daktyloskopické otisky, zjišťovat tělesné znaky, provádět měření těla, pořizovat obrazové, zvukové a obdobné záznamy a odebírat biologické vzorky umožňující získání informací o genetickém vybavení*“ (§ 65 odst. 1 ZPČR) u osob obviněných ze spáchání úmyslného trestného činu, osob, kterým bylo sděleno podezření pro spáchání takového trestného činu, osob ve výkonu trestu odnětí svobody za spáchání úmyslného trestného činu, osob, jimž bylo uloženo ochranné léčení nebo zabezpečovací detence, nebo u nalezených osob, po nichž bylo vyhlášeno pátrání a jejichž

⁶⁸ Vyhláška č. 88/2011 Sb., o technických podmínkách a postupu při pořizování biometrických údajů a podpisu cizince pro účely vydání průkazu o povolení k pobytu, v platném znění.

⁶⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/126/ES ze dne 20. prosince 2006 o řidičských průkazech (přepřacované znění) (Text s významem pro EHP).

⁷⁰ Nařízení Komise (EU) č. 383/2012 ze dne 4. května 2012, kterým se stanoví technické požadavky týkající se řidičských průkazů, které zahrnují paměťové médium (mikročip).

⁷¹ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, v platném znění.

svéprávnost je omezena (§ 65 odst. 1 ZPČR). Takovéto získávání údajů ale musí být prováděno pouze za účelem budoucí identifikace. Policista může údaje získat po předchozí marné výzvě i přes odpor osoby, od které údaje získává, s výjimkou situací, kdy by mělo být zasaženo do tělesné integrity jednotlivce (např. při odběru krve). Policie ČR může dále získávat informace z evidencí provozovaných na základě zvláštního právního předpisu (§ 66 ZPČR), včetně evidence cestovních dokladů, která obsahuje biometrické údaje osob. Zákon umožňuje Policii ČR zpracovávat osobní údaje včetně citlivých údajů bez souhlasu osoby, pokud tak činí v rámci plnění svých úkolů (§ 79 ZPČR).

Biometrické údaje hrají roli i ve vykonávacím řízení zakotveném v trestním řádu (dále jen TŘ).⁷² V případě nařízení výkonu trestu domácího vězení je při kontrole výkonu tohoto trestu „odsouzený povinen umožnit orgánu zajišťujícímu kontrolu vstup do místa výkonu trestu a strpět pořízení svých biometrických údajů orgánem zajišťujícím kontrolu na jeho žádost při zahájení elektronické kontroly, a dále v jejím průběhu, existuje-li podezření na porušení kontrolovaných povinností. Pořizovanými biometrickými údaji jsou otisky prstů, rysy obličeje a záznam hlasu“ (§ 334b odst. 1 TŘ).

Strpět pořízení biometrických údajů musí i obviněná osoba v rámci výkonu elektronické kontroly plnění povinností uložených v souvislosti s některým opatřením nahrazujícím vazbu (§ 360a odst. 2 TŘ). I zde se biometrickými údaji rozumí otisky prstů, rysy obličeje a záznam hlasu. Samotný postup při pořizování a ověřování je detailněji popsán v důvodové zprávě k novele TŘ z dubna 2016.⁷³ Biometrické údaje by měly být podle této zprávy snímány buď za účelem „dvojitě ověření totožnosti, či za účelem následného měření přítomnosti alkoholu v dechu (v souvislosti s případně uloženým omezením zdržet se požívání alkoholických nápojů)“.

⁷² Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v platném znění.

⁷³ Důvodová zpráva k zákonu č. 150/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Pojem biometrického údaje se objevuje i v zákoně o Rejstříku trestů.⁷⁴ Podle § 10 odst. 5 zákona se biometrické údaje neuvádí ve zvláštní části opisu z Rejstříku trestů, kam se podle § 4a uvádí „údaje o pravomocných odsouzených občanů České republiky soudy jiného členského státu Evropské unie v trestním řízení a údaje navazující na tato odsouzení, a to na základě informací zaslaných jinými členskými státy Evropské unie“. S ohledem na přijetí zvláštní evropské směrnice⁷⁵ bude muset být zmíněná regulace zrevidována a případně uvedena v soulad s pravidly v této směrnici, a to do 6. května 2018.

3.5.2 ZPRACOVÁVÁNÍ BIOMETRICKÝCH ÚDAJŮ VOJENSKOU POLICIÍ

Osobní údaje zpracovává na základě zvláštního zákona i Vojenská policie.⁷⁶ Nakládání s informacemi je v tomto zákoně upraveno v §§ 10-20. Vojenská policie je podle těchto ustanovení oprávněna zejména pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy z veřejně přístupných míst (§ 11), požadovat informace z určených informačních systémů (§ 12), či zpracovávat osobní údaje včetně citlivých údajů bez souhlasu subjektu údajů (§ 13). Zvláštní pravidla platí při zpracování osobních údajů v rámci předcházení a odhalování trestné činnosti (§ 14) a při pátrání po vojácích (§ 15). V současné době se projednává novela zákona o Vojenské policii,⁷⁷ která se výslovně věnuje i zpracovávání biometrických údajů.

Na základě této novely by mělo být do zákona vloženo ustanovení § 11a, které by Vojenské policii umožnilo získávat osobní údaje pro účely budoucí identifikace u fyzických osob obviněných ze spáchání úmyslného trestného činu nebo těch osob, kterým bylo sděleno podezření pro spáchání

⁷⁴ Zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, v platném znění.

⁷⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV.

⁷⁶ Zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii a o změně některých zákonů, v platném znění.

⁷⁷ Sněmovní tisk č. 973/0 ze dne 29. 11. 2016, vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii a o změně některých zákonů (zákon o Vojenské policii), ve znění pozdějších předpisů. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 16. 10. 2017 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=973>>.

takového trestného činu. Toto ustanovení v podstatě do určité míry kopíruje § 65 ZPČR. Vojenská policie by na jeho základě byla oprávněna „snímat daktyloskopické otisky, zjišťovat tělesné znaky, provádět měření těla, pořizovat obrazové, zvukové a obdobné záznamy a odebírat biologické vzorky umožňující zpracování genetických údajů fyzické osoby a tyto údaje dále zpracovávat“, a to i přes odpor této osoby. Vojenský policista by směl tento odpor překonat způsobem přiměřeným intenzitě odporu, to by neplatilo v případech, kdy by šlo o zásah do tělesné integrity osoby, např. při odběru krve.

3.5.3 TRESTNÉ ČINY SOUVISEJÍCÍ S BIOMETRICKÝMI ÚDAJI

V souvislosti s biometrickými údaji lze uvažovat o spáchání několika trestných činů. Prvním z nich je neoprávněné nakládání s osobními údaji, které postihuje § 180 trestního zákoníku.⁷⁸ Ten v prvním a druhém odstavci obsahuje dvě samostatné skutkové podstaty. První se týká neoprávněného zpracování osobních údajů shromážděných v souvislosti s výkonem veřejné moci. Druhá se týká neoprávněného zveřejnění, sdělení nebo zpřístupnění osobních údajů získaných v souvislosti s výkonem povolání, zaměstnání nebo funkce třetí osobě při současném porušení povinnosti mlčenlivosti.

Dalším trestným činem, který lze spáchat za pomoci biometrických údajů je trestný čin dle § 230 odst. 1 trestního zákoníku, kterého se dopustí ten, kdo překoná bezpečnostní opatření, a tím neoprávněně získá přístup k počítačovému systému nebo k jeho části. Bezpečnostní opatření lze překonat za pomoci neoprávněně sejmutého nebo neoprávněně užitého otisku prstu. Pachatel nemusí bezpečnostní opatření překonat. Trestní je i opatření, přechovávání a další nakládání s nástrojem nebo jiným prostředkem vytvořeným nebo přizpůsobeným k neoprávněnému přístupu do sítě elektronických komunikací, k počítačovému systému nebo k jeho části (§ 231 trestního zákoníku).

Dále lze uvažovat o neoprávněném odebrání tkání a orgánů, které postihuje § 164 trestního zákoníku. Přestože bylo toto ustanovení zařazeno do

---

⁷⁸ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění.

trestního zákoníku v návaznosti na Úmluvu o lidských právech a biomedicíně⁷⁹ a dalších dokumentech a zákonech (zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů, zákon č. 227/2006 Sb., o výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách a souvisejících činnostech, nebo zákon č. 296/2008 Sb., o zajištění jakosti a bezpečnosti lidských tkání a buněk určených k použití u člověka),⁸⁰ může se vztahovat na neoprávněný odběr vzorku DNA, které se následně použije jako biometrický identifikátor.

Dalším trestným činem, který lze v souvislosti s biometrickými údaji spáchat, je trestný čin podvodu podle § 209 trestního zákoníku. Například u behaviorálních biometrických údajů je, byť těžší, ale přeci jen možné tyto údaje napodobit a přisvojit si cizí identitu za účelem uvedení jiného v omyl a následně neoprávněném obohacení se.

4. BIOMETRICKÁ IDENTIFIKACE A AUTENTIZACE

4.1 DOBROVOLNÁ (SMLUVNÍ) IDENTIFIKACE A AUTENTIZACE

Biometrické údaje jsou čím dál populárnějším prostředkem pro zajištění bezpečnosti při vstupu do objektů (odemykání domu pomocí otisku prstu místo klíče, zajištění vstupu na pracoviště nebo do škol, apod.), pro zajištění přístupu do přístrojů (chytrých telefonů, notebooků) či pro autentizaci při používání zejména platebních služeb. V těchto případech dochází ke zpracování osobních údajů na základě souhlasu subjektu údajů. Na tento souhlas se budou vztahovat podmínky blíže popsané v části týkající se obecného nařízení pro ochranu osobních údajů (GDPR). Ke zpracování údajů může docházet i k ochraně oprávněných zájmů správce nebo třetích osob. Chráněným zájmem zde bude ochrana zdraví nebo majetku osob, které se v budově nachází, či ochrana dat uložených v takto zabezpečených zařízeních. Následující text se zaměří na zpracování biometrických údajů rovněž již ve světle GDPR.

⁷⁹ Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 96/2001 Sb.m.s.

⁸⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2012, 3614 s. ISBN 978-80-7400-428-5. Viz s. 1790 an.

V souvislosti s tímto způsobem zpracovávání osobních údajů se objevují zejména dva praktické problémy. Prvním problémem je tvrzení správců, že údaje, které v této souvislosti zpracovávají, nejsou biometrickými údaji. Jedná se o situace, kdy se například zaměstnanec nebo student prokazuje při vstupu do budovy kartou, na níž jsou uloženy údaje založené na jeho biometrických charakteristikách, které však byly zpracovány tak, že nejdou samostatně analýzou zpětně přiřadit k určité osobě a původní nezpracovaná data byla ze systému vymazána. Správce argumentuje tím, že již nezpracovává žádné osobní údaje, protože na základě těchto údajů nelze nikoho zpětně identifikovat, pouze jej zařadit do skupiny osob, které buď mají, nebo nemají přístup. Pracovní skupina WP 29 však v této souvislosti ve svých vodítkách č. 191 zmínila, že „*umožnění jedinečné identifikace*“ není v souvislosti s biometrickými údaji přesné, protože biometrické údaje lze využít i pro autentifikaci bez toho, aniž by došlo k identifikaci osoby.⁸¹ V tomto světle je tak nutné vykládat i pojem biometrického údaje, který nemusí být zpětně dekodovatelný. Zároveň je nutné upozornit na fakt, že správci musí být schopni osobu ze skupiny osob s povoleným přístupem vyloučit například při změně statusu dané osoby, kdy přestane být zaměstnancem nebo studentem.

Dalším problémem je otázka týkající se osoby správce. Například u bankovních aplikací využívajících biometrickou identifikaci se biometrické údaje zpracovávají v aplikaci poskytnuté bankou uživateli, avšak data sama zůstávají v zařízení uživatele a banka k nim nemá přístup. Argumentem pro nezpracovávání biometrických údajů je pak absence přístupu. V tomto směru je však nutné podívat se důkladně na definici správce, kterým je podle čl. 4 odst. 7 GDPR osoba, která určuje účely a prostředky zpracování osobních údajů. Definice neurčuje jako podmínku přístup k samotným údajům, ke kterým tak jako tak dochází povětšinou automatizovaně. Důležitým je zde tedy účel a prostředky. Je na vůli banky nebo případně jiného subjektu určit, zda bude mít k datům přístup nebo ne. Omezení pří-

---

⁸¹ Article 29 Data Protection Working Party. Opinion No. 1/2012 on the data protection reform proposals. *European Commission* [online]. 23. 3. 2012 [vid. 2017-12-08]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2012/wp191_en.pdf>.

stupu k biometrickým údajům může být opatřením k zajištění jejich bezpečnosti, nikoliv však k vyhnutí se povinností správce při zpracovávání biometrických údajů.

4.2 POVINNÁ BIOMETRICKÁ IDENTIFIKACE A AUTENTIZACE

České právo výslovně vyžaduje biometrickou identifikaci osob pro vstup do vymezených a fyzicky ohraničených prostor jaderných zařízení. Tyto prostory mají čtyři soustředné úrovně, které jsou „odlišené typem ochranných opatření“,⁸² a patří mezi ně střežený prostor, chráněný prostor, vnitřní prostor a životně důležitý prostor.⁸³ Podle prováděcí vyhlášky k atomovému zákonu⁸⁴ „každý, kdo je oprávněn vstupovat do střeženého, chráněného, vnitřního nebo životně důležitého prostoru, musí být vybaven identifikační kartou umožňující automatickou kontrolu vstupu. Pro kontrolu vstupu fyzických osob musí být nejméně při vstupu do vnitřního nebo životně důležitého prostoru použita biometrická identifikace. Aktuální databáze vstupů musí být dostupná nejméně 1 měsíc a musí být zajištěno její trvalé uchování“ (§ 11 odst. 2). Vyhláška v § 11 rovněž stanoví podmínky uchování informací o identifikačních kartách, vstupech a průchodech osob, zaznamenávání hlasové komunikace pracovníků a sledování pohybu osob v případě mimořádné radiální události. Povinnost biometrické identifikace osob je dále stanovena i v § 13 odst. 1 a 4 vyhlášky, který se týká pouze vnitřního a životně důležitého prostoru. Tyto prostory jsou dále povinně vybaveny systémem detekujícím narušení a systémem průmyslové televize.

Další oblastí, v níž bude vyžadována biometrická identifikace, je oblast platebního styku. Dne 21. 3. 2017 předložila vláda Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR návrh zákona o platebním styku jako sněmovní tisk č. 1059/0.⁸⁵ Tento návrh zákona počítá v § 223 s tzv. silným ověřením uživatele osobou oprávněnou poskytovat platební služby v případech, kdy

⁸² Důvodová zpráva k zákonu č. 263/2016 Sb., Atomový zákon, k § 161.

⁸³ Zákon č. 263/2016 Sb., atomový zákon, v platném znění. § 161 odst. 1.

⁸⁴ Vyhláška č. 361/2016 Sb., o zabezpečení jaderného zařízení a jaderného materiálu.

⁸⁵ Sněmovní tisk č. 1059/0 ze dne 21. 3. 2017, vládní návrh zákona o platebním styku. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 16. 10. 2017 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=1059>>.

bude např. uživatel přistupovat ke svému účtu prostřednictvím internetu, nebo bude zadávat platební příkaz elektronicky. Silné ověření je pak definováno v § 223 odst. 3 tohoto návrhu zákona, podle nějž se jím „rozumí ověření, které je založeno na použití alespoň 2 z těchto prvků: a) údaje, který je znám pouze uživateli, b) věci, kterou má uživatel ve své moci, c) biometrických údajů uživatele“. Biometrický údaj je tedy jen jednou z variant ověření a nemusí tedy být nutně povinnou formou. Návrh zákona byl dne 16. 10. 2017 doručen prezidentovi republiky k podpisu a měl by vstoupit v účinnost dne 13. 1. 2018. Biometrické údaje bere mimochodem v potaz i zákon o účetnictví,⁸⁶ který v § 33 odst. 2 písm. c) počítá s tzv. smíšenou formou účetního záznamu, kterou je „záznam v listinné formě obsahující též informace v technické formě pro fyzickou osobu nečitelné, který umožňuje jeho převedení do formy, v níž je jeho obsah pro fyzickou osobu čitelný“ a jako příklad takovéto smíšené formy uvádí důvodová zpráva k novele pas s biometrickými údaji.⁸⁷

O povinné biometrické identifikaci se uvažovalo i v důvodové zprávě k zákonu o hazardních hrách,⁸⁸ kdy biometrická identifikace hráčů měla být zahrnuta v tzv. *precommitment* systému a měla sloužit k dodržování hráčských limitů. Od tohoto požadavku ale bylo nakonec upuštěno.

4.3 (DYNAMICKÝ) BIOMETRICKÝ PODPIS

Praktické využití biometrické identifikace jako jedné z klíčových behaviorálních (biometrických) metod lze najít v celé řadě právně-relevantních oblastí. Jednou z možných využití bude nepochybně analýza ručně psaného písma, zejména pak podpisu, kde lze v rámci forenzních písmoznaleckých oborů, a na základě shora uvedených metod, rozhodnout s určitou pravděpodobností o identitě či autentizaci konkrétní osoby. Použití těchto metod pak vede k automatizovanému vyhodnocení nejen výsledného statického obrazu vlastnoručního podpisu, ale i vysoce detailně zaznamenanému pro-

⁸⁶ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, v platném znění.

⁸⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 304/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, a některé zákony. Viz k bodu 32-34.

⁸⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 186/2016 Sb. o hazardních hrách.

cesu vytváření⁸⁹ (psaní) vlastnoručního písma či podpisu, jejímž výsledkem je relativně přesné a automatizované určení pravosti písma či podpisu.

Tyto verifikační metody tak pro svou relativní spolehlivost a automatizovanost vedou k hledání dalších možností jejich využití, včetně úvah o jejich celkové důkazní spolehlivosti a možnostech jejich využití v současné platné právní úpravě. V tomto ohledu se jeví jako nezbytné důkladně zvážit jejich použitelnost, resp. dovolenost jejich použití v právu hmotném i procesním, a to zejména v kontextu nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu (dále jen nařízení eIDAS), jakož i v zákoně č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru v elektronických transakcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZoSVD), tak i v ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen NOZ). S ohledem na samotnou podstatu i význam metod dynamické verifikace tohoto druhu podpisu je nutno rovněž odpovědně posoudit i související problematiku dalšího zpracování těchto behaviorálních osobních údajů generovaných v rámci procesu vytváření (psaní) podpisu, a to jak na základě současné dosluhující právní úpravy dle ZoÚ, tak i nastávající úpravy vzešlé z nařízení GDPR.

Výše uvedeným úvahám již byla věnována pozornost jak v právní teorii, tak i v praxi, přičemž klíčové dílčí úvahy k otázkám biometrických možností (elektronického) podepisování, včetně otázek důkazní spolehlivosti se podrobně věnuje publikace autorů J. Matejky a V. Güttlera,⁹⁰ úvahám k otázkám samotné elektronické kontraktace, jakož i jednotlivým náležitostem

---

⁸⁹ Hovoříme o metodách dynamické verifikace podpisu, které vyhodnocují v reálném čase rychlost psaní podpisu, tlak hrotu pera v jednotlivých fázích rukopisu, směr a posloupnost psaní některých prvků, jako je škrtnání, zdůrazňování určitých partií, psaní teček, a to včetně celé řady dalších typických odlišností, které mohou k identifikaci konkrétní osoby či podpisu kvalitativně přispět.

⁹⁰ MATEJKA, Ján., GÜTTLER, Vojen: Electronic Written Documents and Biometric Options of Their Signing – Problem of Evidentiary Reliability and Personal Data Protection. In: *The Lawyer Quarterly*, 2018, roč. 8, č. 1, str. 38 – 50.

podpisu a jeho jednotlivým funkcím se blíže věnovali např. R. Polčák,⁹¹ F. Korbel s F. Melzerem,⁹² J. Matejka⁹³ a K. Čermák,⁹⁴ případně též V. Kment.⁹⁵

Ve vztahu k závěrům učiněným v těchto publikacích lze dovodit, že současná právní úprava neobsahuje sama o sobě jakékoliv kvalitativní požadavky směrem k identifikaci či určení totožnosti podepisující osoby; jedinou kvalitativní náležitostí je vysoce obecný odkaz na svého druhu zvyklost podepisující osoby připojit „data užívaná k podepsání“, což mohou být v zásadě jakákoliv data v elektronické podobě, včetně dat biometrických. Tento poměrně liberální přístup zákonodárce tak nejenom naplňuje principy vyplývající z nařízení eIDAS, ale také potvrzuje tradiční respekt k autonomii vůle stran jako svého druhu nezastupitelné hodnoty účastníků soukromého práva. Elektronickému podpisu, lhostejno zda je založen na metodách fyzické či behaviorální biometrie, tak nejsou upírány právní účinky a není odmítán jako důkaz v soudním řízení. Má-li být komunikace prostřednictvím těchto moderních forem efektivní, je třeba při jejich aplikaci důsledně vycházet z historicky osvědčených a ustálených zásad a principů soukromého práva. Samotné elektronické formy podepisování ve formě připojení biometrických (fyzických či behaviorálních) dat k elektronickým písemnostem (právním jednáním), tak nejenom že důsledně navazují na toto tradiční (tj. především grafické) pojetí podpisu, ale zároveň představují zdánlivě ideální propojení tradičního a elektronického pojetí podepisování směřující k tolik žádoucímu přirozenému rozvoji práva. Připuštění možnosti užití těchto moderních forem podpisu tak v mnoha ohledech posiluje jak postavení elektronických písemností a jejich využití v právním styku, tak i zcela ne-

⁹¹ POLČÁK, Radim. Elektronické právní jednání – změny, problémy a nové možnosti v zákoně č. 89/2012 Sb. *Bulletin advokacie*, 2013, č. 10, str. 34-40, str. 36, případně též POLČÁK, Radim. Praxe elektronických dokumentů. In: *Bulletin advokacie*, 2011, č. 7-8, str. 55.

⁹² KORBEL, František, MELZER, Filip. Písemnost, elektronický a biometrický podpis v elektronickém právním jednání. In: *Bulletin advokacie*, roč. 2014, č. 12, str. 31-36, str. 32.

⁹³ MATEJKA, Ján. Úprava elektronického podpisu v právním řádu ČR. In: *Právník*, 2001, roč. 140, č. 5, s. 582 – 611.

⁹⁴ ČERMÁK, Karel ml. Elektronický podpis: pohled soukromoprávní. In: *Bulletin advokacie*, roč. 2002, č. 11, str. 64-77.

⁹⁵ KMENT, V. Nahradí elektronický podpis prostý ten tradiční vlastnoruční? In: *Bulletin advokacie*, roč. 2016, č. 12, s. 5.

pochybně povede ke standardizaci nových praktických postupu kombinujících metody biometrické (jako ideální autentizační či kvasi-identifikační nástroj) a kryptologické (kvalifikovaný elektronický podpis).⁹⁶

Navzdory současnému liberálnímu pojetí této soukromoprávní materie promítnuté do NOZ, nutno respektovat i poměrně zásadní omezení vyplývající z veřejnoprávní regulace ochrany osobních údajů, stanovící, že podepisování elektronických dokumentů za současného využití biometrických metod (biometriky fyzické i behaviorální) musí být realizováno v souladu se všemi principy ochrany osobních údajů, tj. včetně existence a prokázání právních titulů, principů transparentnosti a proporcionality (balanční test), a dalších.⁹⁷

5. ZÁVĚR

Cílem tohoto příspěvku bylo především analyzovat, resp. identifikovat rozdíly vyplývající z jednotlivých režimů zpracování biometrických údajů jako svého druhu privilegované kategorie osobních údajů v rámci české právní úpravy. Ze shora uvedených závěrů vyplývá, že dosavadní právní úprava je sice značně roztržštěná, nezřídka na sebe nenavazuje a místy je významně ovládána určitým resortismem, nicméně i tak ji lze považovat za funkční, a to zejména s ohledem na obecně aplikovatelné principy veřejnoprávní ochrany, požadavků vyplývajících z Listiny základních práv a svobod a z mezinárodního práva.

Z pohledu zásadní ochrany poskytované předpisy veřejného práva nutno akcentovat skutečnost, že platná právní úprava řadí mezi citlivé osobní údaje biometrické údaje ve chvíli, kdy jsou využívány k identifikaci či autentizaci člověka (jako subjektů těchto údajů). Samotné nařízení GDPR pak nově pro zařazení mezi takto privilegované (citlivé⁹⁸) osobní údaje požaduje jejich využití pouze pro identifikaci; z pohledu informační bezpečnosti

⁹⁶ Viz MATEJKA, Ján., GÜTLER, Vojen. Electronic Written Documents and Biometric Options of Their Signing – Problem of Evidentiary Reliability and Personal Data Protection. In: *The Lawyer Quarterly*, 2018, roč. 8, č. 1, str. 44.

⁹⁷ K problematice využití biometrických systému při kontraktaci blíže viz MATEJKA, Ján., GÜTLER, Vojen. Electronic Written Documents and Biometric Options of Their Signing – Problem of Evidentiary Reliability and Personal Data Protection. In: *The Lawyer Quarterly*, 2018, roč. 8, č. 1, str. 38–50.

však představuje identifikace a autentizace zásadně odlišné procesy zpracování. Zatímco správce (zpracovatel), který využívá biometrické údaje toliko k autentizaci, bude zpravidla v nějaké podobě tyto údaje schopen využít i pro identifikaci (*a vice versa*); praktický dopad této změna je tak v mnoha ohledech limitovaný.

Využití biometrických údajů má své legitimní místo napříč systematikou celého právního řádu, a to včetně elektronické kontraktace, resp. přesněji podpisu písemností na základě biometrických metod, kde je však třeba důsledně vycházet z historicky osvědčených a ustálených zásad a principů soukromého práva tak, aby došlo k ideálnímu propojení tradičního a elektronického pojetí podepisování směřující k tolik žádoucímu přirozenému rozvoji práva; to vše s respektem k ochraně soukromí a s důrazem na ochranu před potencialitou zneužití biometrických údajů podepisujících osob.

Celkově vzato tak nutno učinit závěr, že efektivita právní regulace oblasti ochrany biometrických osobních údajů je nedílně svázána se schopností pružně, a především efektivně reagovat na rozvoj informačních a komunikačních technologií, jakož i operativně řešit existující problémy či rozpor jednotlivých dotčených hodnot či práv v této oblasti. Současná právní úprava a ani nařízení GDPR nestanoví konkrétní postup řešení či podrobnější interpretační vodítka existujících právních konfliktů mezi veřejným zájmem (či i zájmem jednotlivců) na práci s biometrickými údaji na straně jedné a řadou dalších práv, včetně práva na ochranu soukromého života, na straně druhé. Normativním základem řešení těchto konfliktů by mělo být především lepší využívání a posilování principu proporcionality; a to včetně náležitého poměrování ochrany základního práva na soukromý život na straně jedné a ochrany veřejného zájmu a práv třetích osob cestou sběru, zpracovávání a uchovávání biometrických údajů na straně druhé. Právě důsledné využití principu proporcionality by mělo vycházet ze zása-

---

⁹⁸ Nařízení GDPR již pojem „citlivé osobní údaje“ nepoužívá, nahrazuje jej synonymickým pojmem „zvláštní kategorie osobních údajů“; plně však přejímá definiční výčet této kategorie (privilegovaných či citlivých) údajů z dosavadní Směrnice č. 95/46/ES, přičemž k němu výslovně přidává právě genetické a biometrické údaje. Současný ZoÚ však již tyto údaje za citlivé považoval, a tedy by nemělo jít o změnu s významnými praktickými dopady.

dy, že sbírat, zpracovávat a uchovávat lze biometrické údaje jen pro takové účely, které by rozumný člověk považoval za konkrétních okolností za vhodné a nezbytně nutné. Zároveň nutno pamatovat na to, že biometrické údaje mají ve srovnání s jinými osobními údaji svá rizika, představují totiž jedinou kategorii osobních údajů, jež (až na výjimky) nelze po dobu života člověka, jakkoliv změnit, jsou tedy zranitelné a v mnoha ohledech zneužitelné, nezřídka pak zcela nevratně. Nutno tak trvat i na důsledné aplikaci všech souvisejících právních i technologických záruk proti zneužití této privilegované kategorie osobních údajů i současné existence jasného právního titulu pro jejich zpracování; to vše se zřetelem na právní rámec veřejnoprávní regulace a se zřetelem k ochraně lidských práv, kde, jak ostatně trefně poznamenal V. Güttler,⁹⁹ na vedoucím místě nutně stojí ochrana základního práva na lidskou důstojnost, tedy práva, k jehož naplnění prakticky téměř všechna ostatní lidská práva přímo či nepřímo směřují.

6. SEZNAM LITERATURY

6.1 ODBORNÉ KNIHY A ČLÁNKY

[1] ČERMÁK, Karel ml. Elektronický podpis: pohled soukromoprávní. In: *Bulletin advokacie*, roč. 2002, č. 11, str. 64-77.

[2] GÜTTLER, Vojen, MATEJKA, Ján. K otázkám některých základních lidských práv a svobod v souvislosti s právní ochranou biometrických údajů. In: *Právník*, 2016, roč. 155, č. 12, s. 1055.

[3] HLAVNIČKA, Jan, ČMEJLA, Roman, TYKALOVÁ, Tereza, ŠONKA, Karel, RŮŽIČKA, Evžen, RUSZ, Jan. Automated analysis of connected speech reveals early biomarkers of Parkinson's disease in patients with rapid eye movement sleep behaviour disorder. *Scientific Reports*, 2017, roč. 7, č. 12. doi:10.1038/s41598-017-00047-5. Dostupné z: <<https://www.nature.com/articles/s41598-017-00047-5>> .

---

⁹⁹ Güttler, V. in GÜTTLER, Vojen, MATEJKA, Ján. K otázkám některých základních lidských práv a svobod v souvislosti s právní ochranou biometrických údajů. In: *Právník*, 2016, roč. 155, č. 12, s. 1055.

- [4] JENKINS, Jeffrey, SWEET, Charles, SWEET, James, MOEL, Steven, SZU, Harold. Authentication, privacy, security can exploit brainwave by biomarker. *Proceedings Volume 9118, Independent Component Analyses, Compressive Sampling, Wavelets, Neural Net, Biosystems, and Nanoengineering XII*; 91180U (2014); doi: 10.1117/12.2051323. Dostupné z: <<https://www.spiedigitallibrary.org/conference-proceedings-of-spie/9118/1/Authentication-privacy-security-can-exploit-brainwave-by-biomarker/10.1117/12.2051323.short?SSO=1>>.
- [5] KINDT, Els J. *Privacy and Data Protection Issues of Biometric Applications. A Comparative Legal Analysis*. Dordrecht: Springer, 2013, 975 s. ISBN 978-94-007-7521-3.
- [6] KMENT, V. Nahradí elektronický podpis prostý ten tradiční vlastnoruční? In: *Bulletin advokacie*, roč. 2016, č. 12.
- [7] KORBEL, František, MELZER, Filip. Písemnost, elektronický a biometrický podpis v elektronickém právním jednání. In: *Bulletin advokacie*, roč. 2014, č. 12, str. 31-36.
- [8] KUČEROVÁ, Alena, NOVÁKOVÁ, Ludmila, FOLDOVÁ, Vanda, NONNEMANN, František, POSPÍŠIL, Daniel. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 536 s. ISBN 978-80-7179-226-0.
- [9] LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9.
- [10] LI, Ching Chun. Biometrics. In *AccessScience* [online]. 2014 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <<https://doi.org/10.1036/1097-8542.083700>>.
- [11] AZUAJE, Francisco. *Bioinformatics and Biomarker Discovery. "Omic" Data Analysis for Personalized Medicine*. Chichester: John Wiley & Sons, Ltd., 2010, 230 s. ISBN 978-0-470-74460-4.
- [12] MATEJKA, Ján, GÜTTLER, Vojen. Electronic Written Documents and Biometric Options of Their Signing – Problem of Evidentiary Reliability and Personal Data Protection. In: *The Lawyer Quarterly*, 2018, roč. 8, č. 1.
- [13] MATEJKA, Ján. Úprava elektronického podpisu v právním řádu ČR. In: *Právník*, 2001, roč. 140, č. 5, s. 582 – 611.
- [14] MATOUŠOVÁ, Miroslava, HEJLÍK, Ladislav. *Osobní údaje a jejich ochrana*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Praha: ASPI, Wolters Kluwer. 2008. 468 s. ISBN 978-80-7357-322-5.
- [15] MORDINI, Emilio, TZOVARAS, Dimitros (eds.). *Second Generation Biometrics: The Ethical, Legal and Social Context*. Dordrecht: Springer, 2012. 349 s. ISBN 978-94-007-3891-1.
- [16] POLČÁK, Radim. Elektronické právní jednání – změny, problémy a nové možnosti v zákoně č. 89/2012 Sb. *Bulletin advokacie*, 2013, č. 10, str. 34-40.
- [17] POLČÁK, Radim. Praxe elektronických dokumentů. In: *Bulletin advokacie*, 2011, č. 7–8.
- [18] ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2012, 3614 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
- [19] VACCA, John R. *Biometric Technologies and Verification Systems*. Oxford: Elsevier, 2007, 625 s. ISBN 978-0-7506-7967-1.

[20] WAGNEROVÁ, Eliška. Právo na soukromí: Kde má být svoboda, tam musí být soukromí, in: Šimíček, Vojtěch, Právo na soukromí. Brno: Muni Press, 2011.

[21] WESTIN, Alan F. *Freedom and Privacy*, Londen: The Bodley Head, 1967, 508 s.

[22] YAMPOLSKIY, Roman V., GOVINDARAJU, Venu. Taxonomy of Behavioural Biometrics. In WNAG, Liang, GENG, Xin (eds.). *Behavioral Biometrics for Human Identification: Intelligent Applications*. IGI Global, August 2009. doi:10.4018/978-1-60566-725-6. Dostupné z: <<https://www.igi-global.com/book/behavioral-biometrics-human-identification/99#table-of-contents>>.

6.2 PRÁVNÍ PŘEDPISY, DŮVODOVÉ ZPRÁVY A JUDIKATURA

[23] Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 96/2001 Sb.m.s.

[24] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)

[25] Nařízení Rady (EU) č. 1417/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví vzor průkazu vydávaného Evropskou unií.

[26] Nařízení Komise (EU) č. 383/2012 ze dne 4. května 2012, kterým se stanoví technické požadavky týkající se řídičských průkazů, které zahrnují paměťové médium (mikročip).

[27] Nařízení Komise (ES) č. 205/2009 ze dne 16. března 2009, kterým se schvalují změny menšího rozsahu ve specifikaci označení zapsaného do rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení (*Riso Nano Vialone Veronese* (CHZO)).

[28] Nařízení Rady (ES) č. 2252/2004 ze dne 13. prosince 2004 o normách pro bezpečnostní a biometrické prvky v cestovních pasech a cestovních dokladech vydávaných členskými státy.

[29] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV.

[30] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/126/ES ze dne 20. prosince 2006 o řídičských průkazech (přepracované znění) (Text s významem pro EHP).

[31] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.

[32] Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

[33] Zákon č. 263/2016 Sb., atomový zákon, v platném znění.

[34] Zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii a o změně některých zákonů, v platném znění.

[35] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

- [36] Zákon č. 197/2009 Sb., o certifikaci veřejných dokladů s biometrickými údaji a o změně některých zákonů, v platném znění.
- [37] Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění.
- [38] Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, v platném znění.
- [39] Zákon č. 170/2007 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti se vstupem České republiky do schengenského prostoru.
- [40] Zákon č. 493/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- [41] Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, v platném znění.
- [42] Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, v platném znění.
- [43] Zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, v platném znění.
- [44] Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.
- [45] Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, v platném znění.
- [46] Zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, v platném znění.
- [47] Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, v platném znění.
- [48] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, v platném znění.
- [49] Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v platném znění.
- [50] Vyhláška č. 400/2011 Sb., kterou se provádí zákon o občanských průkazech a zákon o cestovních dokladech, v platném znění.
- [51] Vyhláška č. 361/2016 Sb., o zabezpečení jaderného zařízení a jaderného materiálu.
- [52] Vyhláška č. 88/2011 Sb., o technických podmínkách a postupu při pořizování biometrických údajů a podpisu cizince pro účely vydání průkazu o povolení k pobytu, v platném znění.
- [53] Vyhláška č. 415/2006 Sb., kterou se stanoví technické podmínky a postup při pořizování a dalším zpracování biometrických údajů obsažených v nosiči dat cestovního dokladu.
- [54] Důvodová zpráva k zákonu č. 263/2016 Sb., Atomový zákon.
- [55] Důvodová zpráva k zákonu č. 186/2016 Sb. o hazardních hrách.
- [56] Důvodová zpráva k zákonu č. 150/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- [57] Důvodová zpráva k zákonu č. 304/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, a některé zákony.

[58] Důvodová zpráva k zákonu č. 170/2007 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti se vstupem České republiky do schengenského prostoru.

[59] Důvodová zpráva k zákonu č. 439/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[60] Rozhodnutí Soudního Dvora EU ve věci C-434/16 Peter Nowak proti Data Protection Commissioner ze dne 20. 12. 2017.

[61] Rozsudek ESLP ze dne 2. září 2010, stíž. č. 35623/05 ve věci Uzun proti Německu.

[62] Nález Ústavního soudu ze dne 12. 10. 1994 č. Pl. 4/94 (Anonymní svědek).

6.3 DALŠÍ PRAMENY

[63] Article 29 – Data Protection Working Party. Opinion 3/2012 on developments in biometric technologies. In: *Evropská komise* [online]. 27. 4. 2012 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2012/wp193_en.pdf> .

[64] Article 29 Data Protection Working Party. Opinion No. 1/2012 on the data protection reform proposals. *European Commission* [online]. 23. 3. 2012 [vid. 2017-12-08]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2012/wp191_en.pdf> .

[65] Article 29 – Data Protection Working Party. Opinion 4/2007 on the concept of personal data. In: *Evropská komise* [online]. 20. 6. 2007 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2007/wp136_en.pdf> .

[66] Article 29 – Data Protection Working Party. Working document on biometrics. In: *Evropská komise* [online]. 1. 8. 2003 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2003/wp80_en.pdf> .

[67] International standard ISO/IEC 2382-37:2017 Information technology – Vocabulary – Part 37: Biometrics. Second edition 2017-02. In: *International Organization for Standardization* [online]. 2017 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <<http://standards.iso.org/ittf/PubliclyAvailableStandards/index.html>> .

[68] Metodický pokyn Ministerstva vnitra č.j. SC - 243/2006 ze dne 6. září 2006 k postupu obecních úřadů obcí s rozšířenou působností při zpracovávání žádostí a vydávání cestovních pasů se strojově čitelnými údaji a s nosičem dat s biometrickými údaji.

[69] Pracovní skupina podle článku 29. Vodítka k k automatizovanému individuálnímu rozhodování a profilování podle Nařízení 2016/679. *Úřad na ochranu osobních údajů* [online]. 3. 10. 2017 [vid. 2017-12-08]. Dostupné z: <https://www.uouu.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=30197> .

[70] Směrnice Ministerstva vnitra k zákonu č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů, zákonu č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů, a zákonu č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o cestovních dokladech), ve znění pozdějších předpisů.

[71] Sněmovní tisk č. 1059/0 ze dne 21. 3. 2017, vládní návrh zákona o platebním styku. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 16. 10. 2017 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=1059>> .

[72] Sněmovní tisk č. 973/0 ze dne 29. 11. 2016, vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii a o změně některých zákonů (zákon o Vojenské policii), ve znění pozdějších předpisů. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 16. 10. 2017 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=973>> .

[73] Standards catalogue – ISO/IEC JTC 1/SC 37 – Biometrics. In: *International Organization for Standardization* [online]. 2017 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <<https://www.iso.org/committee/313770/x/catalogue/>> .

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

INSTRUCTIONS FOR AUTHORS

The Review of Law and Technology is a peer-reviewed scientific journal for technological areas of law and jurisprudence.

Since 1st January 2015 the journal is listed in the List of non-impact peer-reviewed journals published in the Czech Republic and since 24th June 2015 in ERIH PLUS database.

Contributions submitted for the Topic and Discussion sections are anonymously peer-reviewed by at least two independent reviewers and the final decision on publication is in the sole discretion of the editorial board. Review process takes approximately one month. The submissions are not subject to language proofreading.

Contributions shall be submitted through our web-based system available at www.revue.law.muni.cz.

RECOMMENDED EXTENT OF THE CONTRIBUTIONS:

Topic section: 30 – 80 standard pages

Discussion section: 5 – 30 standard pages

Case annotation: 2 – 10 standard pages

Book review: 1 – 5 standard pages

(including spaces, footnotes and bibliography)

CITATIONS FORMAT

Citations shall be in accordance with the ISO 690:2011 citation standard.

Referencing examples are available in interpretations of the aforementioned citation standard (e. g. at www.ezdroje.muni.cz/prehled/zdroj.php?lang=en&id=441).

Individual sources are referenced in the text by upper index. The actual citation of the source is then contained in a footnote.

DEADLINES FOR CONTRIBUTIONS SUBMISSIONS

For the summer issue: 31th March

For the winter issue: 30th September

The Review of Law and Technology is a gold open access journal.

The journal and contributions are available on the journal website at www.journals.muni.cz/revue under the terms of public license Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International (Available at: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

Contributions are included into respective electronic legal information systems operated by Wolters Kluwer ČR, a. s. (ASPI), Nakladatelství C. H. BECK, s. r. o. (beck-online.cz) and ATLAS consulting spol. s r. o. (CODEXIS).

Detailed information about the publication process, structure and format of the contributions, the review process and copyright are available in the “For the authors” section at www.revue.law.muni.cz. Further information is available upon request addressed to editorial staff (contact e-mail revue@law.muni.cz).

REVIEW OF LAW AND TECHNOLOGY

VOLUME 9 | YEAR 2018 | NUMBER 17

DISCUSSION

- František Kasl:** Blockchain, social contract of the digital age?.....3
Jan Zibner: The acceptance of a legal personality in case of an artificial intelligence.....19

ANNOTATION

- Helena Pullmannová:** The Constitutional Court confirms the case law of the Supreme Court in a field of the communication to the public by hyperlink.....51
D. Galajdová, F. Kasl, P. Loutocký, J. Míšek, H. Pullmannová, A. Štefanidesová, J. Zibner: Overview of the current case law 1/2018.....59

TOPIC

- Ján Matejka, Alžběta Krausová, Vojen Güttler:** Biometric data and their legal regime.....91

Review of Law and Technology

Peer-reviewed scientific journal for technological areas of law and jurisprudence, listed in the List of non-impact peer-reviewed journals published in the Czech Republic and ERIH PLUS database.

Only the contributions submitted for the Discussion and Topic sections are peer-reviewed.

Published bi-annually. This issue was published on 30th June 2018.

ISSN 1804-5383 (Print), ISSN 1805-2797 (Online), Ev. nr. MK ČR E 19707

Published by: Masaryk University, Žerotínovo nám. 9, 601 77 Brno, Czech Republic, ID-Nr. 00216224

Editor-in-chief and contact person: JUDr. Matěj Myška, Ph.D., Institute of Law and Technology, Faculty of Law, Masaryk University, Veveří 70, 611 80 Brno, Czech Republic, tel: +420 549494751, fax: +420 541210604, e-mail: revue@law.muni.cz | www.revue.law.muni.cz

Deputy editor-in-chief: Ing. Mgr. František Kasl

Editorial Staff: JUDr. Jakub Harašta, Ph.D., Mgr. MgA Jakub Míšek

Editorial Secretary: Anna Štefanidesová

Editor: Anna Štefanidesová

Editorial Board: doc. JUDr. Radim Polčák, Ph.D. (honorary chairman), JUDr. Zuzana Adamová, Ph.D., prof. JUDr. Michael Bogdan, B.A., LL.M., jur. dr. (Lund), JUDr. Marie Brejchová, LL.M., JUDr. Jiří Čermák, doc. JUDr. Bc. Tomáš Gřivna, Ph.D., doc. JUDr. Josef Kotásek, Ph.D., JUDr. Bc. Zdeněk Kučera, Ph.D., Mgr. Ing. Zbyněk Loebel, LL.M., JUDr. Ján Matejka, Ph.D., prof. RNDr. Václav Matyáš, M.Sc., Ph.D., JUDr. Matěj Myška, Ph.D., Mgr. Antonín Panák, LL.M., Mgr. Bc. Adam Ptašník, Ph.D., JUDr. Danuše Spáčilová, JUDr. Eduard Szattler, Ph.D., JUDr. Tomáš Ščerba, Ph.D.

Layout: Mgr. Martin Loučka, JUDr. Matěj Myška, Ph.D.

Print: POINT CZ, s.r.o., Milady Horákové 20, 602 00 Brno

The publication of this issue of the Review of Law and Technology was funded by the project „Právo a technologie VI“, MUNI/A/1015/2017.

Journal © Masaryk University, 2018

LL.M. v právu informačních a komunikačních technologií

Moderní odborné vzdělávání, atraktivní zaměření

Mezinárodně uznávaný program LL.M. v právu informačních a komunikačních technologií je úzce zaměřené dvouleté postgraduální studium určené pro zájemce o právní aspekty informačních a komunikačních technologií. Cílovou skupinou programu jsou praktikující právníci všech právních profesí se zájmem o informační a komunikační technologie. Díky volitelnému propedeutickému modulu je program určen též zájemcům bez právnického vzdělání - IT specialistům, manažerům v oboru ICT, bezpečnostním expertům, vedoucím pracovníkům veřejné správy aj.

Elitní pracoviště a odborníci s mezinárodním renomé

– předpoklad kvalitního vzdělávání

Program LL.M. je odborně zajišťován a garantován **Právnickou fakultou Masarykovy univerzity** a za jeho realizaci odpovídá **Ústav práva a technologií**. Tento ústav byl na Právnické fakultě zřízen v roce 2010 jako první odborné pracoviště v České republice zaměřené na výzkum a výuku v oblastech právní úpravy pokročilých technologií. Během své existence si ústav vybuodoval v oboru práva informačních a komunikačních technologií mezinárodní renomé a stal celoevropsky uznávanou institucí. Vedle vědecké a pedagogické činnosti ústav úzce spolupracuje s českými a evropskými justičními orgány, bezpečnostními sbory, státními orgány, špičkovými advokátními kancelářemi a poradenskými společnostmi.

Obsah a zaměření programu – moderní informační a komunikační technologie a jejich právní aspekty, úzká specializace

Právo informačních a komunikačních technologií se dotýká řady oblastí soukromého a veřejného práva. Neopomenutelný je též jeho evropský a mezinárodní rozměr. Moduly studijního programu jsou zaměřeny tak, aby reflektovaly aktuální praktické problémy právní regulace vývoje a použití pokročilých informačních a komunikačních technologií. Cílem programu je předat maximum znalostí a praktických dovedností z tohoto vysoce specializovaného oboru.

Personální zabezpečení

Odborným garantem programu je **Radim Polčák**, vedoucí Ústavu práva a technologií. Výuku v programu zajišťují členové Ústavu práva a technologií a zástupci dalších odborných pracovišť Právnické fakulty a Fakulty informatiky Masarykovy univerzity. Na výuce se ve značné míře podílejí též špičkoví odborníci z právní praxe. Mezi lektory programu jsou: **Josef Donát** (ROWAN LEGAL), **Tomáš Gřivna** (PrF UK), **Stanislav Kadečka** (PrF MU), **Petr Klement** (NSZ), **František Korbel** (Havel & Holásek), **Vašek Matyáš** (FI MU), **Michal Petr** (UPOL), **František Púry** (NS), **Michal Ryška** (KS Brno), **Marián Svetlík** (C4E) a další (úplný seznam vyučujících na www.llm.law.muni.cz).

Cena

Cena za semestr je stanovena následovně:

- pro absolventy právnických fakult: 37 500 Kč (bez DPH)
- pro ostatní zájemce: 40 500 Kč (bez DPH) – cena zahrnuje odborný kurs propedeutického základu pro neprávnický

Povinné moduly

Akademické psaní a právní kontext
Normativní systémy v kyberprostoru
Soukromé právo ICT
Veřejné právo ICT
Ochrana soukromí a osobních údajů
Duševní vlastnictví on-line
Elektronické důkazy
Softwarové právo
Kyberkriminalita
Právo e-commerce
Informační technologie v právní praxi

Volitelné moduly

Kryptografie a bezpečnostní technika
Právo kybernetické bezpečnosti
On-line řešení sporů
Elektronické informace a dokumenty v praxi
eGovernment a eJustice
Evropské a mezinárodní právní informační systémy

Další informace

Podrobné informace o programu naleznete na www.llm.law.muni.cz, případně je poskytně **Bc. Jana Cacková** (+420 549 498 531, Jana.Cackova@law.muni.cz)

Diskuze

František Kasl: **Blockchain, společenská smlouva digitálního věku?**

Jan Zibner: **Akceptace právní osobnosti v případě umělé inteligence**

Anotace

Helena Pullmannová: **Ústavní soud potvrzuje judikaturu Nejvyššího soudu v oblasti sdělování děl veřejnosti odkazem**

D. Galajdová, F. Kasl, P. Loutocký, J. Míšek, H. Pullmannová, A. Štefanidesová, J. Zibner: **Přehled aktuální judikatury I/2018**

Téma

Ján Matejka, Alžběta Krausová, Vojen Güttler: **Biometrické údaje a jejich právní režim**

